Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Alexander L. Kielland.
Titel | Title:	Jacob : Roman
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag, 1891
Fysiske størrelse | Physical extent:	271 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57 – 189.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130017664043

JACOB.

Alexander L. Kielland

JACOB

ROMAN

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

Trykt hos J. Jørgensen & Co. (M. A. Hannover).

1891

Oversættelsesretten til Tysk er solgt.

1ste Tusind.

I.

Et Par Mile ind fra Søen, hvor Landet langsomt begyndte at stige op imod Fjældene, laa de smaa Gaarde øde og spredt, og flade Myrer strakte sig sorte med sivkantede Vandpytter mellem svagt stigende Heier, hvor Lyngen groede kort mellem store Stene.

Vejen, som ikke var andet end et eneste samvittighedsfuldt Hjulspor, bugtede sig mellem Tuer og Stene, saaledes som besindige Heste havde ruslet fra den Tid, da de gik med Kløv; og ingen Hest — endsige noget Menneske havde nogensinde tænkt udenfor dette ene samvittighedsfulde Spor.

Ned over Vejen kom en høj, stærk Bondegut med lyserødt Haar og Fregner. Han gik med det store, dunskæggede Ansigt vendt mod Nordvest, mod Havet, mod Byen, lige imod

Aftensolens Guld, som rødmede i Lyngtoppene nedover mod Vandet, bølgede i en bred Stribe over til den lave Vestrand, og glitrede skarpt i den smalle Stribe Hav lige ind under Horizonten, Guldet skinnede helt ind i ham gennem hans to lyseblaa mysende Øjne.

Og indeni ham var alt Guld, han tænkte ikke paa andet, saa ikke andet, han bare gik som om han allerede vasset i Guld — nordover, ind mod Byen, Byen, som var stappende fuld af Guldskillinger, Guldskillinger og Jenter!

Og dog havde Tørres Snørtevold ikke seet meget rigtigt Guld i sit Liv; nogle forgyldte Rammer i Præstens Stue troede han saa maadeligt paa. Men i Gaar havde han faaaet to ægte Guldskillinger af Fæhandlerne, som kjøbte Sauer for Engelskmanden.

Tørres tog Guldstykkerne med sig i Enerum oppe paa Loftet, han knugede dem i Haanden, lod dem klinge forsigtigt mod en Spiger, lugtede paa dem og bed varsomt i Kanten; og hele Natten havde han dem hos sig i Sengen, lagde dem under Kinden eller gned dem mod hinanden i Halvsøvne, for at høre, om de var der begge.

Næste Dag var han som omskabt. Han vilde til Byen strax og alene.

Han, som altid snakkede om Byen, men aldrig havde Mod, naar de andre drog til Marked; han, som altid havde sparet til Byrejsen, men aldrig haft nok, han var nu færdig med en Gang og ikke til at holde tilbage.

Med alle sine Penge fordelte i Smaa-Tutter rundt om paa Kroppen gik han nu nedover Vejen i Eftermiddagssolen, ned mod det store Vand, hvor han vilde finde sig en Lejlighed med Baad til Jærnbanestationen paa den anden Side af Vandet.

Billetprisen til Byen vidste han; den var overhændig; men det var umuligt at gaa halvanden Dag til Fods, saaledes som han nu længtede. Med Hensyn til Baadskydsen havde han tænkt sig 25 Øre. Men da han naaede saa langt frem, at han saa den store Sten i Vandkanten, hvor han vidste, Baaden skulde ligge, begyndte han at arbeide med den Tanke, at Anders, som ejede den, muligvis ikke var tilsvars. Saa kunde han ro sig selv og laane Baaden over Vandet: det kostede ingenting, for her vilde han aldrig mere komme.

Hjemme havde de ikke sagt stort til Tørres, da han vilde rejse. Han havde altid været for sig selv og givet lidet Agt paa de andre. Huset var altid fuldt af Unger og paa Randen af Fattigkassen; Tørres var ikke ældste Søn, men arbeidede paa Gaarden og stellede med Sit ved Siden.

Han havde fra ganske ung haft en ubegribelig Lykke med Sauer. Bestandig var der to Lam i hans, og blev der nogen borte i Heiene, var det aldrig Tørres sine. Men endda var han ikke fornøjet; han gik altid og klagede, at det blev ikke til noget; og om han solgte aldrig saa godt, var der ingen, som kunde mærke, at han havde Penge. Stille og muggen gik han mellem de andre og blev langsomt voksen.

Men som han nu drog ned over de sidste Bakker i den gyldne Sol med Vandspejlet blinkende foran sig, svulmede en ny og ukjendt Følelse af Magt og Vælde op i den unge Bondegut. Han havde hverken Byldt eller Stav; men han maatte have noget i Hænderne og tog saa to runde Stene i et Bækkeleie — en i hver Haand. Dem gik han og slog mod hinanden saa haardt han kunde og sang til: Guld og

Jenter, Jenter og Guld, — han sang højt og trampede til, skjønt han ikke kunde synge.

Han gik ligesom og knuste noget andet, medens han selv vokste, vokste forbi sine tyve Aar, vokste sig saa stor, at han maatte aabne sin tandstærke Mund, — ligesom for at sluge sit eget uhyre Begær.

Og da han saa Baaden ligge inde i Støen paa den søndre Side af Stenen og ingen Mennesker ved den, da stormede han ned over den sidste Skrænt — leende og jublende for sig selv og lige ned i Stranden til Baaden.

Men ved Lyden af hans sidste Hop i de løse Strandstene kom et Hoved frem bag den store Sten; og en Mand, som Tørres vidste var Anders, spurgte tørt:

»Hvad vil du med Baaden min?«

I en ækel Følelse af Skræk og Skuffelse slap Tørres straks Stævnen; men sagde roligt, som om det var hans Ærinde:

»Kan du ro mig over til Stationen — Anders?«

»Nej.«

»Saa—aa? — jeg betaler for det.«

»Baaden er lejet ud«, svarede Anders og spyttede, vendte sig rolig bort og forsvandt igjen bag Stenen.

Der lød flere Stemmer, de lo og snakked bag Stenen, medens Tørres stod et Øjeblik fortabt og samlede sig. Dog hans Blod var i saadan Fart, hans hele Sind var saa fyldt af den gyldne Drøm, at han raabte højt — netop for at det skulde høres af de andre der bag Stenen:

»Jeg byder 50 Øre for Skyds til Stationen.«

Men en Latter lød ud over det stille Vand, en Latter, som Tørres aldrig havde hørt Mage til, fordi det var Bylatter — tirrende, overlegen og fri. Og der blev raabt: Kom frem! frem med Manden med de femti Øre! — lad os faa se paa Guldfuglen!«

Et Par lystige røde Ansigter strakte sig frem for at se ham, og idet Tørres flyttede lidt paa sig sig, fik han Øje paa tre Bykarer med Fiskegreier, som havde slaaet sig ned i Græsset i Læ af den store Sten. De havde hvid Dug bredt mellem sig, og Flasker laa i Ring fra den ene til den anden; der var Glas med rødt og gult i, Smør i Glasskaal, fint Bybrød, aabne Blikbokser, Kyllinger i Papir, — Tørres saa det alt

i et eneste Blik uden at samle andet, end at dette var umaadeligt dyrt, og han sank ganske flad sammen i Modløshed.

»Kom Gut! og drik Dig et Glas!« raabte den ældste blandt dem, som var tyk og rød i Hovedet.

Men Tørres stod mørk og svarede bare:

»Jeg skal over Vandet — jeg.«

»Aa, rejs du mig ad Helvede til«, raabte den tykke og tømte selv Glasset; »det er vi, som raar for Baaden.«

»Er der Plads, Anders?« spurgte en af de andre.

»Aa ja! — Du véd det, der er sagtens Plads«, svarede Anders.

»Nej, nej!« raabte den tykke afgørende, »vi vil ikke have ham med. Jeg liger ikke at ro i disse raadne Baadene — allermindst overlastet.«

Og som om Tørres ikke fandtes i Verden mere, gav de sig igen til at spise og snakke om alle de daarlige Baade, man var henvist til paa Elve og Vande, hvor én maatte ro for at komme til Fisken eller over.

Tørres gik baglængs og holdt Stenen mellem sig og de fremmede, indtil han fandt en For-

dybning ved Stranden, hvor han kunde være skjult, naar han lagde sig flad paa Maven. Her laa han og bandte og klorede i Sandet.

De havde leet af hans store Bud og tvunget ham til at gaa Vandet rundt. Saa naaede han ikke Aftentoget, maatte ligge hos fremmede, — kanske betale det dyrt; og saa kom han ikke til Byen, som laa der langt Nord nedsænket i Aftenrøden, — ikke i Dag fik han se den oplyste, vidunderlige By, som han havde stormet imod.

Langt om længe rejste Karene sig mætte og varme med Damp af Piber og Cigarer, mens Anders, der var vant med Byfolk, pakkede Levninger og Slumper ind og bar i Baaden. Da de var komne ombord under Latter og Kommers, kunde Tørres forstaa, at nogen havde nævnt ham; thi den tykke, som sad agterst, raabte højt:

»Vi giver Anders en Krone ekstra for at slippe Guldfuglen, saa tjener han endda 50 Øre.«

Dermed gled Baaden ud fra Land; de tre Herrer skyndte sig at faa sine Fluer og Slug i Vandet, for at dorge over til Jærnbanestationen.

Tørres blev liggende alene i sit Skjul og saa efter dem med hede Øjne.

Saa listede han sig ned til Stenen; der laa nogle Korker og Papir med Smørflækker. Han stod og knyttede Hænderne ud imod Baaden og fik et Anfald af ustyrligt Raseri mod disse Mennesker — især mod ham den tykke. Han pressede sig ind mod Stenen, trykkede paa og spændte i. Men den urokkelige Vægt gjorde ham kold; det gik over, og han saa efter Baaden, som nu var gleden ind i den mørke Skygge under det andet Land, medens han lovede sig selv, at dette skulde ikke være glemt.

Derpaa tog han taalmodigt paa, at gaa Kysten omkring; det var i Grunden 50 Øre spart; nu kom det an paa Nattelogiset.

Men nu var der intet Guld mere af Solen og ingen dumme Drømme i Tørres. Han kendte efter alle sine Pengetutter, talte dem og lagde sammen; endnu havde han ikke givet et Øre ud.

II.

Den By, han kom til næste Morgen, var saa stor, at Tørres blev staaende ganske fortumlet og maalløs, da han kom ud af Jernbanen.

En saadan Ansamling af høje og kostbare Huse havde han ikke kunnet forestille sig, hvor meget han end havde hørt og selv tænkt efter.

Uden at agte paa nogle Gutter, som vilde bære for ham — han havde jo ingenting, gik han langsomt indover i Byen uden med en Mine at forraade, hvor overvældet han var.

Men pludseligt kom der noget nyt imod ham. Det var en ung, fin Dame — indsnøret og udsvaiet, med spidse smaa Støvler og en stor Hat paatvers. Før han selv vidste Ord af det, strøg han Huen af som foran Præsten, og Damen

blev rød, men kunde alligevel ikke lade være at smile noksaa fornøiet.

Det var dog ikke hendes Skjønhed — Tørres havde næsten ikke seet hendes Ansigt, hellerikke var det Kostbarheden ved hendes Dragt, men Façonen! — at man kunde faa et Kvindfolk til at se saaledes ud, det syntes ham et overordentligt Mesterstykke. Tørres havde seet Kvindfolk før — baade med Klær og uden; men sligt havde han aldrig anet. Og for hver Dame, han siden mødte, gik der et Stød gjennem ham og han gloede; men ingen syntes ham som den første, og han tog ikke mere til Huen.

Inden Middag var Tørres saa vidt kjendt i Byen, at han vidste, hvor Folk holdt sig mest. De smaa og trange Gader blev han snart færdig med; men i Hovedgaderne, hvor Husene vare murede — med de uhyre Vinduer af et eneste Glas, som var til at se igjennem som den klare Luft og alligevel saa gode til at speile sig i, — her drev Tørres om i timevis.

Byens fineste Butik hed Brandt; det var Damernes Handel med Prøveværelse og Systue. Men fra gammel Tid førtes der ogsaa Caffe,

The og Cigarer, hvilke Artikler udstilledes i et særskilt Vindu behængt med Draperier og Gardiner.

Den mest befærdede Gade i Byen havde netop en bred Udvidelse foran Brandts Butik, hvortil vendte tre store Vinduer foruden Glasdøren. Her gik Tørres frem og tilbage og studerede den hele Dag. Han prøvede uafladeligt at værdsætte Varerne; men der var kun faa Priser at læse sig til og dem forstod han hellerikke. Kniplinger og Gardintøi var ham lige ringt, men Fløiel troede han var al Verden værdt.

Nærmeste Nabo til Brandt var Cornelius Knudsen, hvis Hus stod lige Væg i Væg med Brandts, men Knudsen havde bare et Vindu til Hovedgaden, Resten af det vidtløftige Hus laa til en smal Sidegade og endte nede ved Søen i Søboder og Oplagstomter.

Denne Forretning styredes af Cornelius Knudsens unge Enke, medens Brandts store og rige Huus indehavdes af gamle Brandts Svigersøn Gustav Krøger.

I Cornelius Knudsens ene Vindu mod Gaden var der en Blanding af alt det, som fandtes hos

Brandt og lidt til. Tørres saa snart, at ingenting her var saa dyrt og fint; men saa var her tre — rigtignok temmeligt støvede Vinduer nedover den smale Gade fulde af Varer helt ned til Tjære og Tougværk.

Disse to Naboforretninger trak Tørres frem og tilbage hele Dagen, indtil han mærkede, at han var forfærdelig sulten. Hos en Bager kjøbte han et Hvedebrød og en Sirupskage og nød dem som de første Delikatesser, han smagte i Byen.

Styrket og ivrig fortsatte han sin Vandring; han vilde strax til at fortjene noget; men hvor skulde han begynde? Guldsmedens Vinduer og Uhrmagerens trak ham svært. Her var Guldet ægte og skinnende.

Men som han stod og iagttog en Arbeider, der sad lige ved Vinduet med Glas for Øiet og søgte mellem nogle bitte smaa Skruer og Stifter paa et Papir, gik det med en Gang op for Tørres, at dette var det sletikke; det var langt fra Guld, om end Vinduerne vare fulde af Guldsager.

Sidde stille og tie stille og arbeide med sig selv fra Morgen til Aften; — nei — jeg

maatte være dum, tænkte Tørres og lo indvendig. Saa kunde han ligesaa godt blevet hjemme og rodet i Jorden.

Nu sad den Beslutning fast i ham, at der, hvor der var tættest med Folk — der vilde han være; og han vilde ikke sidde og hænge over et Arbeide med Hænderne; men han vilde være med der, hvor de solgte, se Pengene komme op af de velforvarede Lommer og stryge dem ned i en Skuffe, saa det klingrede.

Alligevel var der altfor fint for ham oppe i Hovedgaderne — endnu; han gik derfor nedover i Byen, og da han saa en halvgammel Fyr alene i sin Krambod, gik Tørres ind og spurgte uden videre Indledning, om der var Plads for en Gut?

»Nei,« svarede Manden og saa op af Avisen. Men da Tørres uden at forraade den ringeste Skuffelse vilde gaa igjen, begyndte Kjøbmanden at røre paa sig:

»Du er fra Landet? — netop kommen? — er du stærk?«

»Aa jo — noksaa!« svarte Tørres undvigende; han havde imidlertid seet sig om, og forstod, at en stærk Gut i denne Forretning fik

helst at tumle med Sild og Tjæretønder nede paa Søhuset; og det var ikke det, han vilde.

Kjøbmanden derimod begyndte at faa Smag paa denne Bondegut.

»Jeg har ikke netop strax Brug for en Gut,« sagde han.

»Ja, men det maatte være strax,« sagde Tørres.

»Aa —,« raabte den gamle Høker forargelig — »de tænker altid saa Bønderne, at bare de kommer til Byen, saa staar Grødfadet færdigt med Smør i.«

Men Tørres lo: »Her maa dog være Arbeide midt i tykke Byen.

Denne Sikkerhed slog Manden; der var noget i denne Gutten, det var ikke til at tage Feil af.

»Du — du kunde jo prøve —« begyndte han.

»Hvad er Lønnen for en Krambodgut? —« spurgte Tørres.

»Løn! — Løn? — du fik da være nøid med Hus og Mad og lidt Klær — for det første da,« mente den Gamle.

Tørres gjorde et Skridt mod Døren, hvor der idetsamme kom to Piger, som skulde kjøbe.

»Ja, saa faar du lyes indom imorgen,« sagde Kjøbmanden, som maatte gaa til Kunderne; »du faar love mig det, at du kommer indom imorgen,« raabte han endnu engang; han havde faaet stor Lyst paa den Gutten.

»Ja, det skal jeg,« svarede Tørres; men idet han gik ud af den halvmørke Krambod, var han fast bestemt paa, at her kom han aldrig mere.

Nu vilde han gaa lige paa — enten hos Brandt eller Knudsen; han havde godt mærket, at den gamle Høker vilde have ham, og mindre end Hus og Mad kunde de vel ikke byde ham; var han bare vel indenfor Døren, skulde han nok klare sig selv.

I en Fart fandt han ud af Smaagaderne; men idet han bøiede om Hjørnet midt foran Brandt, var alt forandret.

Gasen var imidlertid bleven tændt, og fra de store Vinduer udgik en Lysglands, som Tørres aldrig havde tænkt mulig uden i selve Himmelen. Indimellem alle de lyse og lette Stoffer, som vare udhængte, skimtede han nogle lykkelige Skikkelser, der færdedes langs Disken eller steg op paa Stiger mellem de opstablede

Varer i Hylderne — ganske som Englene — syntes han — i Jacobs Drøm.

Uden at kaste et Blik paa Cornelius Knudsens Vindu, som ikke engang var tændt endnu, gik han modig, men med bankende Hjerte lige ind i den glimrende Butik.

Han spurgte efter »Manden selv« og en Dame af Betjeningen, som just var optaget af nogle Kunder, aabnede Disken for ham; hun troede, han var et Bud. Tørres fulgte den Vei, Damen anviste med Haanden — opfyldt og betagen af alt det, han saa, af Lugten og Lyset her inde i den Verden, han havde drømt om.

Døren til Kontoret stod aaben. Tørres gik ind. En tyk Mand med Hat paa stod og læste et Brev under Gaslampen. Tørres begyndte: om her skulde være Plads for en Gut?

Ærgerlig vendte Manden sig om; men da han fik se Tørres, slog han ud med Armene:

»Det var da Faen til Gut! — er han nu her ogsaa!«

Tørres var i en Fart ude af Døren; det var den Tykke fra igaar — hans Fiende; ud gjennem Butiken skyndte han sig og fik ikke Pusten, før han var kommen helt ned i den

smale Gade ved Cornelius Knudsen, hvor der var ensomt og mørkt.

Nu var det næsten forbi med hans Mod, og Dagen var snart tilende. At søge Husly for Penge i den dyre By skulde være hans siste Udvej; han havde været saa fast bestemt paa at finde sig noget strax, om det end var aldrig saa ringt. Om han skulde gaa ned igjen til Høkeren?

Et Par Gange gik han op og ned, idet han tænkte paa den tykke Mand, som altsaa var den rige Brandt; det kunde vare længe før han fik Hævn over slig en Kar, og imens stod han og stirrede ind i Knudsens Vinduer.

Pludselig tog han Mod til sig, gik op ad Trappen og ind.

Inde i Knudsens lange Butik var der ikke saa lyst og hellerikke saa mange Folk som hos Brandt. Tørres vilde betro sit Ærinde til en sød liden Dame bag Disken; men idetsamme kom der en liden sirlig Mand, som Tørres forstod var Herren i Huset. Han var klædt i Ruder og Striber, med høi Flip, spidst mørkt Skjæg og Haaret tyndt og glat strøget fremover.

Tørres betragtede ham med Ærbødighed og gjentog sin Lexe: om her ikke skulde være Plads for en Gut?

»Hvad Slags Gut?« spurgte den fine Herre.

»Krambodgut —« svarede Tørres.

»Ser nærmest ud som Sjøhusdreng,« sagde den fine Herre og gik rundt Tørres og mønstrede ham. Den lille Dame var skrækkelig fuld af Latter.

Men Tørres selv lod Øinene gaa rundt over al den Masse af Varer; mon hvor mange Penge her laa for?

Den fine Herre fortsatte — nærmest forat opmuntre Damerne — sin Examination af den lange Bondegut.

»Hvad er Deres Navn?« — spurgte han med Lorgnet.

»Tørres Snørtevold.«

Den unge Dame fik et Anfald og maatte pudse sin Næse henne i en Krog.

»Et velklingende Navn,« sagde den fine Herre, »og i hvilken Branche har De helst Lyst til at arbeide?«

Det forstod ikke Tørres; men han svarede alligevel: »Jeg vil sælge.«

»Sælge — ja, det er netop Kunsten,« sagde den fine Herre halvt for sig selv, »De kan vente lidt her.«

Hr. Anton Jessen var Førstemand i Forretningen og styrede ligesom for Enkefru Knudsen; man sagde i Byen, der blev vist et Par af de to. Han gik nu de totre Trappetrin op, som førte til Kontoret, hvor Fru Knudsen selv sad ved Pulten som hun havde gjort fra sin Mands Tid. Hr. Jessen bad hende komme ned i Butikken, forat tage et ungt Menneske i Øiesyn; de trængte til en Krambodgut.

Fru Knudsen steg ned, og medens hun lod, somom hun havde andet at gjøre, iagttog hun hemmelig Tørres. Han stod fremdeles og gloede rundt fortabt i sine Beregninger uden at ane, hvem Damen var, som strøg forbi ham; og Fruen syntes, han saa ud som en almindelig dum Gut fra Landet. Hun ligte ham igrunden ikke, og det gik hun forat sige til Hr. Jessen.

Men idet hun anden Gang gik forbi, kom Tørres til at se paa hende, og da han strax forstod, at denne Dame var en vigtig Person i Huset, stak han sin Haand frem og bød Goddag.

Fru Knudsen smilte halvt uvillig; men kom til at give ham Haanden, siden de var saa nær indpaa hinanden. Tørres, som aldrig havde kjendt andre end klamme haarde Arbeidsnæver, blev saa betagen af den bløde lille Haand, at han løftede den op forat se paa den.

»Nei nu har jeg aldrig seet sligt før,« sagde han beundrende, idet han saa hende ind i Ansigtet.

Fru Knudsen blev rød og trak sin Haand til sig; men hun kunde jo ikke blive vred paa denne troskyldige Bondegut.

»Tror De, han duer til noget — Hr. Jessen?«

»Han maatte jo dresseres.«

»Ialfald er det et troskyldigt ungt Menneske,« mente Fruen.

»Det er det« — sagde Hr. Jessen og smilte. Og saaledes blev Tørres foreløbig antaget som Dreng — i Kramboden eller Søhuset — som det kunde falde sig.

III.

Gustav Krøger var kommen til Byen som ung Kandidat for at være Fuldmægtig hos Byfogden; men istedet derfor havde han gjort det bedste Parti i Byen, idet han blev forlovet og gift med Datter til den rige Brandt paa Torvet.

Han var en velbegavet og glad Natur, hvem det oprindelig var faldet temmelig let at forelske sig i den stille, usikre Smaabydame med de mange Penge. Og han betænkte sig ikke et Øieblik paa at opgive alle sine andre Planer, da Gamle Brandt foreslog ham at gaa ind i Forretningen. Heller ikke ændsede han sine Venners Spaadomme: at han ikke vilde holde ud som Fremmed i den lille By. Gustav Krøger mente tvertimod, at han skulde sætte lidt Liv i Byen, hæve den en Smule op til mere frigjorte Anskuelser, mere frimodig Selskabelighed.

For dette havde han kjæmpet i mere end tyve Aar fra Nederlag til Nederlag, indtil ogsaa han og hans Humør var knækket, og Hverdagslivet havde forbitret hans Liv, saa han nogenlunde kunde passe i den lille bitre By.

Thi hans Kone havde været fuldblods; opvoxet som den rige Mands Datter og fastgroet med hver Trevl i den sure Jordbund, trodsede hun stille og gudhengivent alt hos Manden, som lugtede af fremmed Glæde eller fremmed Kultur. Det spagfærdige Væsen, Gustav Krøger havde forlovet sig med, havde igrunden kun havt den ene Periode af Svaghed: da hun forelskede sig i den smukke, verdslige Fuldmægtig. Men saasnart hun havde faaet ham, gjorde hun kraftig Bod og sparede ingen Anstrængelse for ogsaa at faa ham til at følge. Ægteskabet gik derfor fra først af noget ujævnt; indtil det med Aarene kom dertil, at Herren gik i Klubben og i Selskaber, mens Fruen sad hjemme og pleiede sin Sjæl og sine mange Svagheder.

Saaledes havde der i lange Tider været stille og nedrullet i de store Stuer hos Brandt paa Torvet, og Støvet lagde sig over Lysekroner og gamle sorte Mahognimøbler, indtil Fruen

for et Par Aar siden døde og blev begravet under stor Deltagelse som en sjelden Kvinde af Menigheden.

Deres eneste Barn Julie var ved Moderens Død voxen Pige — bleg og fin med tyndt Blod og rødligt Haar. Under hele sin Opvæxt droges hun mest til Moderen, hvis Bekymringer og religiøse Surhed passede med Skolens Kjedsommelighed, med den unge Piges fortrykte Sind under Konfirmationstiden og med den begyndende legemlige Udviklings Pinagtigheder.

Men senere saa det ud til, at Faderens Natur mer og mer slog ud i hende. Hun kom hjem fra et Pensionat i Udlandet som en lattermild og modig ung Dame — til stor Sorg for hendes Moders vidtløftige Vennekreds, der bestandig havde havt saa stort et Haab til den sure lille Julie, som saa tidligt blev alvorlig.

Dertil kom, at Julie fik en Veninde i en ung Frue, som imidlertid var kommen til Byen — en Veninde, som strax skilte Julie fra de bekymrede Damer.

Fru Steiner var som ganske ung bleven gift med en rig Grosserer i Christiania — men da hun allerede strax kom underveir med, at

hendes Mand vidste god Besked om Ting, som hun ikke havde fuld Greie paa, saa forstod hun, at hun var bedraget og besluttede at opofre sig for at hævne den krænkede Kvindelighed, at idetmindste en Mand kunde blive straffet for Mændenes Usædelighed.

Efter et Aars ihærdige Opofrelse drev hun, sin Mand saa vidt, at hun med Lethed opnaaede Skilsmisse, og nu levede hun, rigeligt underholdt — for sin Kunst; det viste sig nemlig, at hun havde et stort Talent som Maler —, medens hun — uden at forhaste sig — ventede paa en sædelig Mand at gifte sig med — helst en Kunstner.

Da Julie Krøger kom hjem fra Udlandet, blev hun strax opmærksom paa Fru Steiner, den eneste Dame i Byen — syntes hun —, der havde et europæisk Snit; de bleve kjendte og snart uadskillelige Veninder. Julie gik hos hende og lærte at male — hun havde nemlig ogsaa Talent, men ikke saa stort som Fru Steiners, og til Gjengjæld aabnede det Krøgerske Hus sig for den smukke Frue fra Hovedstaden, som Byen ellers havde set paa med ublandet Forargelse.

Men Gustav Krøger tog med Glæde imod hende nu, da han efter sin Kones Død havde faaet Vinduer og Døre op igjen, hun var netop en Dame efter hans Sind munter og frygtløs, en Dame, med hvem man kunde tale om alt muligt, i høi Grad indtagende og alligevel sikker overfor Mændene, som en, der havde gjennemgaaet alt og vidste Besked.

Ikkun Tante Sofie, som var Krøgers ældre Søster, hun var den eneste i Huset, som ikke kunde fordrage den smukke fraskilte Frue.

»Det er ikke for det«, sagde Tante Sofie, »at hun er saa fri paa det, og plent skal snakke om alt det uanstændigste, som fin's —«

»Jamen, synes De ikke ofte, det gaar vel vidt?« spurgte Fru Knudsen forsigtig og rødmede — som hun saa let gjorde.

»Slet ikke, slet ikke!« raabte Tante Sofie og rettede sin fyldige Overkrop, »det er netop godt, at der tales om Tingene; det har alle godt af og de unge Piger ikke minst.«

»Tror De virkelig, Julie har godt af —«

»For den Sags Skyld kan hun gjerne omgaas Fru Steiner, men hvad der ærgrer mig«, sagde Tante Sofie og bøiede sig frem over sit

Arbeide, »det er den Mine, hun giver sig af Erfaring, som om hun kjendte alle Elskovens og Ægtestandens Mysterier —«

»Ja, men hun var jo gift.«

»Pyt!« — Tante Sofie blæste med megen Haan, — »det var rigtig noget at snakke om. Hun gift! — Nei — en Dame som De derimod, skjønt jo Deres Mand var saa meget ældre —«

Fru Knudsen begyndte igjen at blive rød; men lykkeligvis kom der en Pige i Døren og bad Frøken Sofie komme ud i Kjøkkenet.

I Stuen var Lamper og Lys tændt, som om der ventedes flere Fremmede; Fru Knudsen sad rolig og alvorlig ved sit Haandarbeide —, hun var ganske som hjemme i det Krøgerske Hus. Der havde aldrig været nogen Konkurrence mellem de to Naboforretninger, skjønt de efterhaanden kom til at føre omtrent de samme Varer. Men Cornelius Knudsen havde begyndt hos gamle Brandt og etableret sig ved dennes Hjælp, fordi Brandts Forretning mere gik over til Modevarer og Luxus. Og efter mange Aars Arbejde havde hvert Hus omtrent sin Kreds af Kunder; Brandts var den gamle fine Forretning,

og Cornelius Knudsen blev den, som havde alt muligt at sælge for Smaafolk.

Derfor havde det været Gustav Krøger, som ordnede alt for den unge Enke, da Knudsen døde; han vedblev at skrive paa hendes Vexler og Handelspapirer og hjalp hende hvert Aar med Regnskaberne. De Folk i Byen, som ikke troede, at Fru Knudsen vilde have den lille Hr. Jessen, var overbevist om, at hun vilde ende som Fru Krøger; thi alle var enige om, at en saa pen og velstaaende Enke vilde og maatte gifte sig igjen.

Og da Gustav Krøger traadte ind i sin Stue og fandt hende siddende saa hjemligt i Lampelyset ved hans eget Bord, sagde han uden at betænke sig — som det var hans Vane:

»Det ender med, at det bliver Deres Plads for Livet — Frue! — De kan ikke tro, hvor godt De tar Dem ud.«

Hun vidste ikke, hvor hun skulde gjøre af sit Ansigt, medens hun forklarede, at Tante Sofie netop var gaaet ud —; og han paa sin Side blev ogsaa lidt hed om Ørene; men han slog det hurtigt væk i Spøg, som han pleiede

i Omgangen med den unge Enke; og de satte sig til at snakke utvungent, indtil Julie kom hjem med sin Veninde Fru Steiner — og Jolla Blom, som de uheldigvis mødte lige udenfor Huset.

Strax efter kom ogsaa Overlærer Hamre, forat spille Skak med Krøger; men det blev der ikke noget af; thi et Øjeblik efter var hele Selskabet indviklet i Dagens Samtale om Dagens store Sag.

»Det er bevist,« raabte Fru Steiner og lænede sin slanke Overkrop i det tætte Jersey-Liv bagover i Lænestolen, »det er bevist, at Mændenes Utroskab er værst for dem selv.«

»Saa?« — svarede Overlæreren og satte op et høist betænkeligt Ansigt. Han var en liden underlig støvet Herre med et Par store Øine, som ingen blev klog paa.

»Det er aldeles sikkert at Mandfolkenes Umaadelighed vil ødelægge dem i kort Tid — aldeles totalt!«

Hun talte i den feiende, sikre Christiania-tone, som løftede hver Bemærkning op til Uimodsigelighed.

»Hvem har bevist det — Frue?«

»Statistiken.«

»Au da! — sagde Overlæreren og strøg sig over Haaret; »det var en slem Autoritet.«

»Men der er ogsaa gode Folk paa den anden Side,« mente Gustav Krøger; »naar Hustruen ikke vil, kommer Turen til Tjenestepigen — siger Luther.«

De andre lo; men Jolla Blom, som sad spændt, for ikke at gaa tabt af et Ord, nippede i Julie, og sagde halvhøit?

»Ikke den rigtige, — det er ikke den rigtige.«

»Jo Frøken!« svarede Krøger, »den rigtige Morten, der hviler sig i Sachsenland.«

»Luther!« sagde Overlæreren lettet og gned sine Hænder; »det var ogsaa en god Autoritet.«

Fru Knudsen saa ned i sit Arbeide; men Tante Sofie, som var kommen ind igjen, sagde: »Ja, der findes nok Koner, som ikke er bedre værd.«

»Nei, ved De hvad!« raabte Fru Steiner og holdt strax op at le, »det kan ingen sige, som kjender Mændene.«

»Kjender Mændene — he! — kjender Mændene —« sagde Tante Sofie spydigt; men

hun kunde ikke finde noget rigtig biskt at fortsætte med.

»Kjærligheden bør ikke fornedres,« sagde Julie med Vægt; men blev idetsamme ildrød i Hovedet.

»Kjærligheden!« — svarede hendes Fader, »Du mener Ægteskabet — Barn.«

»Ja det er da« — hun vilde sagt, det var det samme, men tog sig i det og blev end mere forvirret.

Men Fru Steiner kom hende strax til Hjælp: »Hvem nedværdiger Elskoven mere end Mændene?«

»Konerne« — svarede Gustav Krøger, og alle de andre lo, skjønt han paastod, det var Alvor. Men imidlertid gik man tilbords, og Samtalen gik istykker og blev til Samsnak mellem to og to, mens der blev spist.

»Saa det er Konerne?« raabte pludselig Fru Steiner og begyndte igjen at le, »naar De engang vilde tale alvorligt — Krøger!«

»Det er Alvor Frue!«

»De vil da vel ikke paastaa, at Konernes Utroskab —«

»Vi talte om at nedværdige Kjærligheden; og det gjør mangfoldige Hustruer, som ikke engang gider være utro.«

»Saa — aa?« spurgte Overlæreren.

»Det gaar med Kvinderne,« sagde Krøger, »som med Børnene foran Konditorens Vinduer; de er overbevist om, at fik de bare Lov, skulde de mageligt spise alle Kagerne, men —«

»Der kommer De ingen Vei,« raabte Fru Steiner og rystede sine hvide Haandflader mod ham; »det er bevist — alle Læger ere enige om det — Hr. Overlærer! at disse Ting er aldeles lige for Mænd som for Kvinder, for Hannerne som for Hunnerne.«

»Ja fra først af; men i Attraaens uafladelige Reproduktion er jo Manden den langt overlegne.«

»Overlegen!« raabte Fru Steiner. »De kalder hans Umaadelighed, som der bør lægges Baand paa —«

»Nu gaar det godt!« raabte Gustav Krøger straalende fornøiet, medens Fru Knudsen bøiede sig helt ned over sin Tallerken og Jolla Blom sad med runde Øine og aaben Mund, for at opsamle alt det Fæle, som hun ikke forstod;

først er vi ganske lige; men saa viser der sig en Ulighed, og strax er Kvinden paa det Rene med, at det er en Feil hos Manden, som der maa lægges Baand paa. De begynder med at være lige forhippede paa at komme sammen; men en Stund efter puffer hun ham fra sig: han er hende for »kjødelig.«

»Og med fuld Ret,« begyndte Fru Steiner uforfærdet; men Krøger var saa ivrig, at han afbrød hende:

»Et af to Frue! Enten er Elskoven noget Uhumskt, man helst burde operere bort jo før jo heller; eller den er det ypperste af vor Livskraft. Men er Elskoven dette — som vi vel endnu tror, — hvad Mening er der saa i, at den ene Part siger til den anden: Du har mere af dette ypperlige end jeg; altsaa er Du et Svin, væk med Dig.«

»Aa! De snakker mig rundt — Krøger!« raabte Fru Steiner og lo, »De ved godt, De har Uret.«

»Ja, naar man bare viste, hvem der har Ret,« begyndte Overlæreren betænkelig; »du kommer med saa meget af Dig selv — Du Krøger!«

»Tro Du mig, Overlærer!« — raabte Krøger, »hvis Konerne passede bedre paa det, jeg kalder Elskovens Festlighed, ikke slap Vane og Hverdagslighed ind i det Forhold —«.

»Det kjender jeg igjen,« raabte Fru Steiner atter kampfærdig; »hun maa aldrig blive træt af at pynte sig for stadig at fængsle sin Pascha ved kokette Paafund og nyt Trylleri; — det forlanger man af en udslidt Moder, som kanske ikke engang har Raad —«

»Erfaringen modsiger Dem — Frue! de tvære og uvillige Hustruer, som holder af at gjøre sin Mand afholdende, findes i de øvre Lag; mens Arbeideres og Smaafolks Koner holder den Elskov ganske anderledes i Ære, som er det eneste, hvormed de kan fængsle og belønne Manden, der slider for Familien.«

Fru Steiner ligte ikke denne Vending, især da hun følte Tante Sofies Øine; hun vendte sig rask mod Overlæreren:

»Tager De ogsaa Parti mod de arme bedragne Hustruer?«

»Gud bevare mig for at tage Parti,« svarede Overlæreren, »jeg ved jo hverken op eller

ned; men hvad siger Tante Sofie til de bedragne!«

Fru Steiner hviskede halvhøit til Julie: »Skal vi nu faa Besked hos gamle Jomfruer?«

Tante Sofie forstod godt, og begyndte derfor — rikkende lidt paa Hovedet, hvilket betegnede, at hun drog i Kamp:

»Jeg vil sige til mangfoldige Hustruer, som kommer og klager over Mændenes Utroskab, det samme som Salomo sagde til hin Mand, som spurgte, hvad han skulde gjøre, forat blive elsket? Salomo svarede bare det ene Ord: Elsk!«

»Ja, hvis vi nu alle har faaet nok af Mad og Visdom,« sagde Værten og reiste sig fra Bordet.

»Maden var vel nok; men Gud bedre os for Visdommen,« sagde Overlæreren og saa fra den ene til den anden; det var hans Fornøielse at holde slige Samtaler igang; »mon den Historie om Salomo er ganske historisk?«

Men Tante Sofie var allerede gaaet ud i Kjøkkenet — meget tilfreds med sig selv; og de unge Damer stak Hovederne sammen;

de to lo af Jolla Blom, som skulde have Besked og Forklaring for ikke at miste noget af den fæle Samtale. Fru Knudsen satte sig igjen til at arbeide; medens Herrerne begyndte at spille Shak henne ved Ovnen.

IV.

Fra den første Dag, Tørres var hos Cornelius Knudsen, tog han af Skuffen.

Det var ikke mer end 10 Øre, som han stak til sig ud paa Eftermiddagen, mens Hr. Jessen tændte Gassen.

Hele Dagen var gaaet hen med Arbeide og Undervisning, og flere Gange var han bleven sendt hen med en Seddel, forat vexle i Pengeskuffen. Og der havde han seet Sølvskillingerne øge i Skaalen og fler og fler Sedler i det firkantede Rum ved Siden.

Hvergang han saa denne Rigdom, var det, som om han følte en Smerte indvendig. Og naar den unge Dame eller Hr. Jessen selv rumsterede i Kassen, strøede de vexlede Penge udover Disken og kastede de kostbare Sedler saa skjødesløst ned i Skuffen, mens de passiarede

med Kunderne, — da stod Tørres som paa Gløder; hvor let kunde de ikke komme til at give for meget igjen, naar de stod saa tankeløse, eller miste af Pengene, eller — og det var ham det utaaleligste: om Hr. Jessen og Frøken Thorsen muligvis kneb lidt til sig selv?

Hr. Jessen var hele Formiddagen uhyre vittig paa den nye Bondedrengs Bekostning — til stor Fornøielse for Frøken Thorsen og Ærindsgutten Reinert. Men det bed ikke paa Tørres; hans Videbegjærlighed og den Hurtighed, hvormed han forstod alt, hvad de lærte ham, gav ikke videre Anledning til Haan, og der var desuden travlt i Butiken.

Naar der blev mange Folk, trak Hr. Jessen i en liden Klokkestræng, og Fru Knudsen kom ned fra Kontoret og hjalp til. Tørres holdt sig strax nær til hende med en klodset Ærbødighed, som hun alligevel satte Pris paa. Hr. Jessen mente nemlig at fremme sin Interesse best ved at give Byen det Indtryk, at han og Fru Knudsen allerede vare paa en saadan Fod med hinanden, at han ikke behøvede at genere sig.

Hele Dagen gik Tørres Fruen tilhaande og gjorde sig saa nyttig som han kunde ved at hente ned af Hylderne og pakke sammen igjen; og hun lærte ham at behandle Stykkerne og lægge dem tilbage — paa Skraa i Hylden med Stuen ud.

Husets Skik var den, at Hr. Jessen spiste hjemme hos sin Moder; naar han kom tilbage, spiste Frøken Thorsen med Fruen, og tilslut skulde nu Tørres faa sin Mad ude paa Kjøkkenbænken.

Tørres, som benyttede hver Stund til at lære, udspurgte Frøken Thorsen, mens Hr. Jessen var borte, om en Mængde Ting; og hun tog sig venligt af ham. De var nemlig strax — hun og Hr. Jessen blevne enige om, at den nye Bondegut passede ikke ved det øverste Vindu mellem Kniplinger og fine Damevarer. Han var netop saa passelig til at veje Kaffe og Sukker i den nedre Ende af Butiken, hvor der var halvmørkt og tarveligt. Derfor var det helst hernede, at hun viste ham til rette.

Tørres gjorde ingen Indvendinger; han var altfor optaget og altfor glad. Og omend hans Maade at gjøre sig elskværdig paa var altfor

grov for den fine By-Dame, saa havde han dog hjemmefra saa godt Lag med Jenterne, at Frøken Thorsen følte noget pikant ved hans Nærhed, mens hun viste ham om i Hylder og Skuffe, forklarede Priserne og lærte ham at maale og veie.

Der var det Forhold mellem hende og Hr. Jessen, at hun tilbad ham i Stilhed; medens han paa sin Side behandlede hende med den yderste Overlegenhed. Hun saa jo godt, hvad ogsaa hele Byen talte om, hvor let det kunde gaa til, at den unge Hr. Jessen som Førstemand i Forretningen giftede sig med Enken; og hun led stille, men haabede bestandig. Et Smil, et lidet Kjærtegn i Forbigaaende eller bare et Øiekast gav hendes Forhaabninger Liv for lang Tid, og hun snørede sig og pyntede sin lille nydelige Person saa nær hans Smag som hun kunde opspore den.

Ingen Dame i Byen havde en Taille som hun, det var alle hendes Veninder enig om. Skjønt liden og smaalemmet havde hun Bryst og Skuldre saa smukt rundede og dertil en Ryg saa slank og ung, at Tørres strax troede, det maatte være den Dame, han traf ved

Jernbanen. Frøken Thorsens Ansigt var butikblegt i Farven, men regelmæssigt smukt med smaakrøllet lyst Pandehaar, bløde, hengivne Øine som et Glansbillede.

Han havde ikke været mange Timer sammen med hende — Tørres, før han kjendte en stor Lyst til at faa fat i dette fine skrøbelige Legetøi.

Men da han efter sin Tur skulde spise Middag og kom op i Kjøkkenet, mødte han en Pige af et helt andet Slag. Den store glathaarede Kjøkken-Bertha var en Skikkelse, han bedre kjendte; og saasnart de havde sagt Goddag til hinanden, vidste de begge to, at de hørte sammen her i den fremmede Stad, — komne fra Landet begge to i samme Ærinde: Skillinger.

Hun var noget længer søndenfra end han, men dog ikke længer, end at de saa nogenlunde havde Greie paa hinandens Præstegjæld; og mens Tørres spiste, fandt de ud baade en og fler, de begge kjendte.

Bertha straalede og var næsten paa Graaden; thi hun længtede ud fra dette Kjøkken, som vendte mod en Baggaard og en Søhusvæg. Hendes bevægelige Hjerte, som havde slaaet

uforstaaet her inde i den kolde By, det gik op paa vid Væg for denne deilige store Gut, som endnu lugtede af Landet; og før han var færdig med Maden, som han syntes var ypperligt god, viste Tørres, at her havde han en varm og sikker Plads, saasnart han vilde tage den.

Saaledes var den første Dag gaaet for ham i Arbeide og Lykke; det eneste, som pinte ham, var Pengeskuffen. Han var bange for, at ikke alt skulde komme til Fru Knudsen, at noget kunde falde af underveis; thi skulde noget falde af, skulde det ialfald være til ham.

Endelig i Mørkningen kom der en liden Pige, som skulde have et halvt Pund Kaffe. Tørres veiede strax op; Frøken Thorsen var optaget med nogle Damer, som netop kom, og den galante Hr. Jessen sprang til, forat tænde Gassen.

Da var det, Tørres tog de første ti Øre af de optalte Smaapenge, som Pigen havde med sig, og lod Resten rasle ned i Skaalen, saaledes som Hr. Jessen gjorde det; derpaa lukkede han Skuffen haard i og vendte sig fra den.

Men i det samme Øieblik faldt der over ham en umaadelig Skræk. Han stod med

Skillingen klemt mellem Fingrene, og da der nu pludselig var bleven ganske lyst, turde han ikke for alt i Verden stikke den i Lommen. Ikke heller turde han gaa ned i den mørke Ende af Butiken; det troede han vilde se mistænkeligt ud; derfor gik han næsten mod sin egen Vilje nogle Skridt nærmere, rød i Hovedet ganske skjælvende, Om nogen i dette Øieblik havde sagt et Ord til ham, havde han sluppet Skillingen og bekjendt. I et Par Sekunder var han næsten uden Sans og Samling af Angst; men Ingen gav Agt paa ham, og langsomt vendte Besindelsen tilbage som en kjølig Strømning gjennem hele hans Legeme og ligesom lettet stak han ubevist begge Hænderne i Buxelommen, som han pleiede.

Imidlertid blev Damerne færdige, og da der et Øieblik ikke var nogen i Butiken, raabte Hr. Jessen skarpt:

»Ikke staa med Hænderne i Lommen!«

Tørres slap Skillingen nede i sin dybe sikre Buxelomme; men han blev igjen saa opskræmt, at han skalv og ikke viste, hvor han skulde se hen.

De lo — de to andre; og da idetsamme Fru Knudsen steg ned fra Kontoret, sagde Hr. Jessen familiært:

»Ikke sandt — Frue? Gutten fra Landet maa vænne sig af med at staa med Hænderne i Lommen?«

»Det vil vist Hr. Wold snart indse af sig selv«, svarede Fruen uden at se paa nogen af dem.

Tørres glemte med en Gang de elendige ti Øre. Fruen havde ligefrem taget ham i Forsvar og forandret hans Navn — noget, som aldrig var faldet ham selv ind. Men han indsaa klart, hvor meget finere det lød at hede Hr. Wold end Snørtevold, som han havde opgivet efter Faderens Husmandsplads. Hvor han var hende taknemlig; han skulde nok passe paa Pengeskuffen for hende.

Men Hr. Jessen satte store Øine og nedlod sig til at gjøre Grimacer til Frøken Thorsen.

Endnu et bevæget Øieblik havde Tørres paa denne lange og anstrængende Dag. Og det var, da Fru Knudsen med det lille Pengeskrin i Haanden kom ned fra Kontoret, forat hente Dagens Kassebeholdning. Men efterat

han havde seet, hvorledes dette gik for sig, følte han ingen Ængstelse mere for sine ti Øre; der blev hverken tællet eller spurgt efter; — og hvad kunde det desuden have hjulpet? tænkte han. Allerede efter denne første Dag var Tørres klar over, at man ganske trygt kunde knibe lidt af Skuffen hver Dag, men med Maade og — fremfor alt: bare han.

Og atter betragtede han med Mistro den fine Hr. Jessen, der iførte sig sin lavendelblaa Vaarfrak og tændte en Cigar, idet han forlod Butiken. Hansker havde han ogsaa; de kunde koste over 2 Kroner, det viste Tørres allerede. Det kunde aldrig hænge rigtig sammen.

Da alt var færdigt i Butiken, drak Frøken Thorsen i en Fart sin The inde hos Fruen og drog saa ud forat finde sine Veninder.

Tørres derimod spiste med uhyre Appetit de gode Smørogbrød, Bertha havde smurt ham, og mens han lagde i sig, sad hun paa Kjøkkenbænken ved Siden og glædede sig.

Madamen havde været saa i Flugten med, hvor hun skulde lægge Tørres, fortalte Bertha; først havde hun tænkt at lade ham bo i det lille Kot nede paa Søhuset, hvor han havde

sovet den første Nat. Men Bertha havde sat igjennem, at en Sovebænk blev flyttet ind i et lidet Værelse paa Loftet, hvor afdøde Knudsen, som i sine Fritimer var en ivrig Snekker, havde havt etslags Værksted.

Da Tørres var dødelig træt, vilde han helst tilsengs, strax han var mæt; og Bertha fulgte ham op med Lys, forat vise ham.

Trappen førte op paa Loftet omtrent midt i Huset, og derfra gik en Gang til begge Ender. Under det gammeldagse vidløftige Tag var der mange Klædekammere og smaa Skraaværelser paa begge Sider af Gangen, og saadan et var det, Tørres skulde have. Bertha lyste og viste det frem, idet hun lovede at rydde ud baade Høvlebænken og alt det Rab, som stod efter i Krogene. Tørres var mer end fornøiet; hvid Seng, Stol, Bord og Vaskestel — det var anderledes end paa Loftet hjemme i et svart Bøle med de andre Guttene.

Efterat hun havde tændt Lys for ham, tog hun sit og gik udenfor.

»Derhenne ser Du mit Kammers,« sagde hun og pegte henad Gangen, hvor de ved Ly-

sets Skin kunde skimte Traleværket paa en liden Trap, der førte ned til Fru Knudsens Værelser, og lige ved Siden var Berthas Kammerdør.

Tørres syntes, han maatte være galant, saa træt han var, og sagde:

»Det er ikke lang Veien.«

Bertha truede til ham smilende blid.

»Men hvem bor der?« spurgte Tørres og pegte den anden Vei, hvor de ogsaa skimtede en hvid Dør for Enden af Gangen.

»Aa!« svarede Bertha haanligt; »det er bare Jomfru Thorsen; ellers er hun vist ude Mesteparten af Natten med Fyrene sine.«

»Saa?« sagde Tørres.

»Ja — Du kjender ikke de Byjenter, men tag Dig ivare,« dermed gik hun til sin Kant.

Saa træt som han var, tog Tørres alligevel sine Penge frem, da han havde forvisset sig om, at der ingen var paa Gangen, som kunde se ham gjennem en Sprække.

Med en ganske særegen Kjærlighed betragtede han de ti Øre, han havde taget; han begyndte at regne fremover, hvad det kunde

blive til, hvor vidt han turde drive det, hvor han skulde anbringe sin Kapital, — men nu var han saa dødstræt, at han neppe fik gjemt sine Penge og Klærene af sig, før han faldt i en dyb, sund Søvn. —

V.

Dagene gik; og Tørres arbeidede saa, at Søhusmanden Simon Varhoug, som var en from Tilhænger af Olaves Spødeland, sagde til sin gode Ven og Medforløste Halvor Røidevaag:

»Dette unge Menneske haver Djævelen. For ikke før er han or Sengen, saa er han overalt. Jeg faar ikke snu mig, før han er over mig, og hele Søhuset kunde han udenad tredie Dagen, hver Kasse, hver Tønde, hver Tougende, ja, jeg formener grangiveligt, han kjender hver eneste Rotte paa Huset — saa at sige — pro persona.«

Idetsamme blev der raabt paa Simon oppe fra, og han skyndte sig afsted og lod Søhusdøren staa aaben. Nedenfor laa Halvor Røidevaag og andøvede; han vilde vente paa Simon; det var noget, han vilde sagt.

Søndenvinden stod ud Fjorden med tunge Stød; og Høstregnet dryppede jævnt over den halvmørke By. Halvor Røidevaag havde god Tid, for han var Flytmand; han sad i sin Baad og saa op og ned ad Fru Knudsens store Søhus, dernæst tog han Brandts i Øiesyn; men mens han skulde have Fyr i Piben, drev Baaden langt udover; og da han endelig fik Fyr trods Vind og Væde, var der netop en Kontorist paa Bryggen, som raabte ham an, og han maatte ro til Toldboden for 10 Øre. —

— Skjønt Tørres havde drømt vildt om Byen og netop tænkt sig, at han skulde stige lige ind i Herligheden med en Gang, var han dog i det første ganske overvældet i den store Forretning.

Han opdagede snart den stille Mur, som Hr. Jessen og Frøken Thorsen reiste omtrent midtveis i Butiken; men han tog — somom ogsaa han fandt det selvfølgeligt — den simple Del af Kramboden for sig, indtil han havde sat sig godt ind i de Ting.

Da var det ogsaa, han fik sine nye Klær færdige. De havde kostet saa urimeligt meget, at det drev ham som et Nag til bestandig at

kredse om Pengeskuffen, indtil han havde Beløbet igjen.

Men allerede den første Dag, han var i Bydragt, var det umuligt at opretholde nogen usynlig Mur i Butiken. Det kunde ikke falde nogen ind at sende en saa fin Person ned paa Søhuset efter en Sæk Mel, — det indsaa selv Hr. Jessen strax; mens han spydigt gjennemgik Dragten og fandt fuldt af Folder og Feil.

Frøken Thorsen vovede ikke at tilstaa for sig selv, hvad hun følte; men hun sagde til sine Veninder, at en saadan Forandring havde hun ikke troet mulig. I rigtige Klær saa Hr. Wold betydelig ud, næsten extra! Han havde klippet sit Haar og barberet alt det dumme, dunede Skjæg, saa nu havde han bare en blød blond Bart over Munden; — jo — han var extra!

Fru Knudsen selv studsede og blev rød, da hun kjendte ham igjen, og Folk lagde Mærke til den Nye; Frøken Thorsens Veninder kom ind for at se paa ham, — ja Hr. Jessen bemærkede endog, at Fremmede og Smaabørn uvilkaarligt henvendte sig til Tørres, somom han var den første.

Selv var Tørres lykkeligere end nogensinde. Hvergang han hørte Sølvpengene rasle i Skuffen eller Sedler knitre paa deres Maade, naar de udfoldedes, gik der en glad Strøm gjennem ham. Han var i uafbrudt Virksomhed den hele Dag, og snart behøvede han ikke længer at spørge de andre om noget.

Men det Liv, der var i dette unge Blod, satte Liv i de andre — i dem, der kom og i dem, der gik, i selve Forretningen. Folk fik Lyst til at kjøbe i denne Butik, hvor der var saa livligt, hvor Kunderne smilede og Betjeningen fløi saa fort mellem Disk og Hylder.

»Nye Koste feie bedst,« sagde Hr. Jessen; »men i Længden er det dog et virkeligt dannet Væsen, som fængsler det gode Publikum til en Forretning.«

Frøken Thorsen nikkede, men Tørres, som ogsaa havde hørt Bemærkningen, — hvilket forresten ogsaa var Meningen, faldt strax nogle Trin ned.

Som fattig Husmandsgut kjendte han fuldt vel den aristokratiske Ordning mellem Bønderne. Men overfor den store Kløft mellem Lands- og Byfolk var han usikker og ængstelig.

Det var ikke saa meget de store alvorlige Magter paa Byfolkets Side: Religionen og Lovene; saapas havde han seet og lært i sin Ungdom, at i Prokurator-Kneb og Krogveie saavelsom i Skinhellighed stod Bonden ikke tilbage; alt, hvad der kunde gjemmes bag alvorlige Ansigter og tunge Ord, klarede Bonden vel saa godt som Byfolket.

Men al Livligheden og Letsindigheden, som Byen turde tillade sig; al denne Ødslen til store Huse med Speilglas, til fine Klær og kostbare Fornøielser, Pengene, som daglig for fra Haand til Haand, det lette Liv og Latteren — se bare Latteren, hvor stor Forskjel i denne ene Ting.

Tørres kjendte ikke fra Barndommen Latter hos alvorlige Folk; han mindedes ikke, Moderen nogensinde lo — undtagen til Haan, naar nogen havde faret galt afsted. Ellers lo Gutter og Jenter i Skøi og Garpeskab, naar de var med sig selv — helst om Kveldene i Halvmørke. Men Smil og jævn Latter for Ingenting som mellem Byfolk — det kjendte han ikke til hjemmefra.

Derfor syntes han fra først af, at alle Folk i Byen var saa overvættes spøgefulde,

og han spøgte og skøiede med. Men han blev snart betænkelig.

Det hændte, bedst som han stod i den livligste Handel, og der faldt et eller andet spøgefuldt Ord, at de fine Damer, naar han pludselig slog op sin store, skraldende Bondelatter, med en Gang snerpede sig sammen og lod de udpakkede Varer ligge. Forgjæves, at han anstrengte al sin Elskværdighed, de trak sig tilbage og gik.

Han følte, her var noget galt, han var ved Kløften; det brændte i ham, da han hørte Hr. Jessen bruge Ordet: dannet.

Saa lyttede han da efter Hr. Jessens Latter; den var næsten lydløs og indvortes; men bebestandig var han i Smil og Spøg, og altid fik han Kunderne til at le.

Frøken Thorsen sagde bare »tji—tji—tji!« — naar hun lo, — omtrent som Katten, naar den nyser, tænkte Tørres.

Men om Aftenen øvede han sig paa sit Kammer foran Speilet; og han blev ganske forskrækket selv, da han slog Munden rigtig op saa alle hans stærke Tænder og det store Tandkjød vistes, — saaledes som han var vant

til at le. Han undredes ikke paa, om de fine Damer fik en Skræk foran slig en Kjæft; og samtidig mindedes han, at hjemme paa Landet blev Folk i Almindelighed stygge, naar de lo — ikke Jenterne netop; men saa var det da meget sødere, naar Frøken Thorsen sagde »tji—tji—tji.«

I nogle Dage øvede Tørres sig i den stille Latter uden at gabe op; men uden sit eget Vidende kom han til at sige »tji—tji—tji!« og da det første Gang lød i Butiken, blev der en almindelig Fnisen. Hr. Jessen saa paa ham med Lorgnet; men da ogsaa Frøken Thorsen begyndte, vendte han sig fra dem med en Mine, som udtrykte, at han opgav dem begge.

Hr. Anton Jessen spiste og boede hjemme hos sin Moder, der var Enke efter en Skolelærer. Hun havde trodset Savn og Slid, for at holde sin lille Anton saa fin og pilren som et Dukkebarn, og det var lykkedes hende. Som liden kaldte de ham Polka-Gutten, men nu var han ubestridt det peneste unge Menneske i Butikfaget.

Hans Liv var hidtil gledet fremad jævnt og uden Hindringer. Hans Moder fjernede

efter Evne hver Sten fra hans Vei; og da han selv var mønsterværdig flittig og flink, naaede han snart at blive Førstemand i Fru Knudsens Forretning.

Fru Jessen var bleven meget tidlig gift. Allerede mens hendes Mand var en bleg Skolegut med matte Øine og langt Haar, havde hun været hans trolovede Brud, og saasnart han var færdig med sin theologiske Examen, giftede de sig.

Men endnu inden hans lille Kone havde født ham det første Barn, bukkede den svagelige Mand under for en ganske almindelig Forkjølelse, der i en Fart ødelagde hans Lunger.

Under sin triste Barselseng hørte Fru Jessen den gamle Doktor tale med en Slægtning af hendes Mand om den Afdøde:

»Ja«, sagde Lægen; »det var jo Vanvid, at han giftede sig; han taalte det slet ikke, — det var igrunden det, som tog Livet af ham.«

Dette kunde hun aldrig glemme. Selve Ægteskabet var gaaet hen, uden at hun havde forstaaet stort. Hendes Mands Svaghed, som pludselig kom over ham som en dødelig Mathed, — best som hun syntes, de var paa

det lykkeligste i deres lille Dukkehjem; hans heftigt opblussende Lidenskab, der næsten smerteligt rev ham hen i deres Elskovs korte Lykke, — bagefter forstod hun alt dette bedre og hun følte som en Skam, hun ikke kunde forvinde.

Saa kort havde hendes Sandser været vakte, at en forskræmt Blufærdighed — mere ømfindtlig end den jomfruelige faldt over hende, saasnart hendes Mand var borte. Hun følte næsten en Angst for sig selv, for sit Kjøn, og fra hun vuggede den lille Anton i sine Arme, tænkte hun paa, hvorledes hun skulde beskytte ham.

Der var ikke Raad til at lade Gutten studere, og heller ikke kunde Fru Jessen tænkt sig at slippe ham løs mellem Studenterne i Christiania i den farlige Alder; derfor blev han i Byen og kom til Handelen; medens hun beholdt ham og fængslede ham til Hjemmet med sin aarvaagne Omsorg. Hun gjorde ham saa hjælpeløs som muligt ved at forsørge hans allermindste Behov og tænke forud for ham paa alle mulige Smaating, saa han forblev Barnet i hendes Haand — ude af Stand til at

bestemme sig selv eller fatte en Beslutning, om han skulde tage Paraply eller Stok, før han havde spurgt Mor, i den største Forlegenhed, naar Mor ikke havde lagt Lommetørklædet i den rette Lomme, og uden Smag for anden Mad end den, som Mor havde lavet.

I Skolen havde de jo tumlet ubarmhjertigt med Polkagutten og tilsølet hans Blufærdighed det beste, de kunde, saa han var vendt hjem igjen til sin rene Moder endmere afskræmt og forvirret, og hans Natur, som skulde udvikle sig, forkrøblede i Usundhed.

Men da han blev voxen og fik en liden sort Mustache, begyndte han levende at interessere sig for de unge Piger, og de kom ham rigeligen imøde, fordi han var saa fin og ærbødig.

Han blev ogsaa snart saadan halvt forlovet; det ligte han svært godt; helst med to—tre ad Gangen, da var det ligesom han følte sig mere sikker. Thi tænkte han for Alvor paa Bryllup og de Ting, følte han sig beklemt og generet; han kunde dog aldrig forlade sin Mor og sit lune Soveværelse ved Siden af hendes Kammer.

Men imidlertid kom det Fru Jessen for Øre, at der taltes om hendes Anton og hans Bedrifter imellem de unge Damer i Butikfaget; og hun kom i den dødeligste Angst. Kun ved forsigtige Hentydninger vovede hun at udforske eller advare ham; og Anton, som godt forstod, følte sig ganske smigret; og efterhaanden blev det saaledes, at han pralede saa smaat og lod sin Moder forstaa, at han var en rigtig Udhaler. Han gjorde sig uhyre hemmelighedsfuld, naar han gik ud forat spasere; spurgte med en stræng Mine, om der var kommen noget Brev til ham; og var der saa et, laasede han sig inde forat læse det og var siden tankefuld og sukkede, saa Moderens Hjærte skjælvede.

Idetheletaget brugte han at fortælle sin Moder alt, hvad der hændte ham i Dagens Løb, men paa sin Maade; saaat Fru Jessen stundom fandt nogen Uoverensstemmelse mellem Virkeligheden og den kjære Antons Skildringer. Saaledes sagde hun nogle Dage efter, at Tørres Wold havde vist sig i Butiken i nye Klær:

»Nei Du Anton! — hvad var det for et vakkert ungt Menneske, jeg saa i Butiken hos Dig idag?«

»Vakker? — synes Du virkelig?«

»Men Gud! — det var da vel ikke ham — Bondegutten?«

»Jovist — Mor!«

»Ham! — den stakkels rødhaarede Gut, som Du har taget Dig af —?«

»Som jeg ogsaa har fiffet op,« sagde Anton og lo kort.

»Nei! nu er jeg da saa skuffet! —« raabte Moderen; »han er jo et pent ungt Menneske«.

»Aa Mor! — han ser dog saa grov ud.«

»Naturligvis,« indrømmede Moderen, og skyndte sig nu den anden Vei; han var jo ikke som hendes Anton; man saa jo strax Forskjellen. —

— I det daglige Liv i Butiken lod Hr. Jessen længe, som om han ikke mærkede, hvor Tørres voxte. Han brugte ham bestandig som den ganske underordnede. Naar for Exempel Hr. Jessen, som var en anerkjendt Mester i at udstille Damepynt, arrangerede det store Vindu mod Hovedgaden, lod han Tørres løbe høit og lavt i Butiken, forat finde det Stof eller den Farve, Hr. Jessen havde Brug for; og medens Tørres ufortrødent gjorde sit beste

og selv med sine opmærksomme Øine fulgte hver Ting og mærkede sig hver Finesse, stod Hr. Jessen tilbagelænet og mysede med Øinene, forat iagttage Effekten paa den store skraa Udstillingsplade indenfor Ruden.

Men i Frøken Thorsens Hjerte var der saa underligt. Det kjendtes næsten, somom det vilde til at dele sig i to.

Vel elskede og beundrede hun Hr. Jessen over al Maade og evigt. Men der var for det første dette: at han var saa underlig og saa ujævn. Den ene Dag kunde han være saa varm i Øinene og stryge hende saa blødt over Skulderen, naar han gik forbi; den næste Dag sagde han: Frøken Thorsen! — saa koldt som Is, og syntes med Vilje at trække sig tilbage.

Og dernæst var det saa sin Sag med denne Hr. Wold. At have det store stærke Mandfolk lige ind paa sig hele Dagen — og tilmed som etslags Lærling, hun skulde retlede. Hvert Øieblik maatte de stikke Hoderne sammen over en Skuffe, eller hun maatte hviske ham en Pris i Øret, naar der var fuldt af Folk og travelt.

Desuden var det ikke frit for, at Tørres gjorde Tilnærmelser — og det temmeligt utvetydige. Han trykkede hendes Haand, naar han fik fat paa den; og det hændte, at han ganske unødigt lod sin Haand glide henover hende, naar de passerede hinanden; — han var sandelig ganske anderledes modig end Hr. Jessen; men ikke paa langt nær saa dannet.

Hvad Tørres selv angik saa gjorde han i Virkeligheden denne Kur halvt i Distraktion, fordi han hjemmefra var vant til at være elskværdig mod Pigerne.

Men ellers havde han ogsaa strax forstaaet det stumme Spil mellem hende og Hr. Jessen, og derfor tænkte han, der var et gammelt Forhold dem imellem, saa det kunde ikke nytte ham; — og desuden var han allerede optaget paa en anden Kant.

I den første Tid, hvor han arbeidede saa over al Maade baade med Legemet og ikke mindre med Hovedet, forat samle alt, var han saa træt om Aftenen, at han gik iseng, saasnart han havde talt sine Penge, og sov som en Sten.

Men efter et Par Maaneders Forløb hændte det en Lørdag Middag, at den store Bertha,

som hver Dag serverede ham hans gode Mad paa Kjøkkenbænken, hun raabte noget efter ham, idet han vilde gaa ned igjen i Kramboden.

Han standsede midt i Døren og spurgte: »Sa Du noget?«

»Aa nei! — det kan være det samme«, svarte Bertha.

»Hvad var det, Du sa?«

»Aa — jeg vilde have spurgt, om det ikke var Skik i Din Grænd, at Guttene gik til Jentene Lørdagskveld?«

»Jo —« svarede Tørres og saa paa hende.

»Ja—ja da!« svarede Bertha og vendte sig fra ham, og skurede paa en Gryde, saa det raslede.

En saa elskværdig Indbydelse havde Tørres ikke kunnet modstaa.

VI.

Hver Gang Gustav Krøger kom i Fru Knudsens Kontor, — og han kom temmelig ofte, enten bare for at passiare eller naar der var Vexler at underskrive; men hver Gang sagde han til hende:

»Tag Dem iagt for den unge Fyr der! — et farligt Menneske!«

Det kunde netop ligne Krøger at bevare Uvilie mod et Menneske, som han selv havde tilføiet nogen Uret, og han indrømmede selv, at han gjerne kunde have taget den Bondegut med i Baaden.

Imidlertid var det saa ringe en Ting, at han vel snart havde glemt det hele, om ikke denne samme forbandede, rødhaarede Gut var faret ham lige i Armene næste Dag i hans eget Kontor!

Men fra det Øieblik var Gustav Krøger sikker paa, at den Fyr kunde han ikke fordrage, det var udentvivl en lumsk og meget farlig Person!

Der var hyggeligt i Cornelius Knudsens gamle Kontor, hvor den smukke Enke sad ved sin lave Pult ved Vinduet, medens Krøger pleiede at stige op paa den høie Krak, som fordum havde været gamle Knudsens og nu var Hr. Jessens Plads.

Der var en Gang for alle kommen det Forhold mellem dem, at alting var halvt Spøg. Derfor kunde han sige, hvad der faldt ham ind, og more sig med at iagttage hendes Forlegenhed, naar Rødmen — til hendes egen Fortrydelse — steg hende op i Ansigtet. Og hun, som ikke havde nogen anden at støtte sig til, følte sig sikrere i sin taknemlige Hengivenhed for denne Mand, fordi det jo altsammen gik i Spøg.

Det hørte med til disse smaa Formiddags-Samtaler i Kontoret, at han ofte hentydede til en Sammensmeltning af de to Nabo-Forretninger.

Saaledes kunde han sige med sit alvorligste Ansigt:

»Er det ikke saa, Frue? — foreløbig er vi enige om, at til Vaaren slaar vi Hul paa Væggen mellem Butikerne, saa sætter vi en høi, buet Dør med Piller og Portierer, saa har vi en Butik, de ikke har Mage til i Hovedstaden? Naturligvis — ja! — jeg ser, hvad De vil sige: saa maatte vi jo ogsaa i andre Henseender slaa os sammen? — ikke sandt? — det var det, De vilde sagt?«

Men efterat Tørres kom i Butiken, var det bestandig om ham, Krøger begyndte.

»At De ikke kan se, han er en udspekuleret Kjæltring?«

»Nei, ved De hvad! — Krøger! han er Aabenhjærtigheden selv; han siger alt, hvad der falder ham ind.«

»De liger ham?«

»Han er uhyre flink og paalidelig —«.

»Paalidelig! — han?«

»Men sig mig! ved De da noget?«

»Ikke det mindste,« svarede Krøger aabenhjærtigt; »men det behøves ikke, jeg kan se det altsammen paa hans Tænder.«

»Jamen de er udmærkede,« sagde Fru Knudsen og lo.

»Netop! — han kan tygge Smaasten — det Afskum! han er istand til at æde os op allesammen.«

Fruen lo og hyssede paa ham for Butikens Skyld.

»Og alligevel,« sagde Krøger og steg ned af Krakken; »alligevel ender det med, at De gifter Dem.«

»Sa saa, skal vi nu snakke om det igjen,« sagde Fru Knudsen; »det gaar godt, som det gaar.«

»Forretningen gaar nok, den er gammel; men De er ung, Frue!«

»Det retter sig med Aarene.«

»Det gjør Pokker heller!« sagde Krøger kløende sig i Hovedet; »— hvis bare ikke denne Jessen var slig et Naalehus —«

»Nei, nei — lad mig nu være i Fred,« bad hun og blev ganske rød.

»Ja, lov mig iethvertfald, at De først raadfører Dem med mig?«

»Det gjør jeg jo altid,« sagde hun smilende.

»Ja, lov mig det,« gjentog Krøger, idet han hilste og gik hjem — ganske tankefuld.

— Men ogsaa Tørres Wold havde paa sin Side fattet en Uvilje mod den tykke Mand i Baaden, — en Uvilje, der hos ham gik langt dybere i Blodet. Hvergang Gustav Krøger passerede gjennem Butiken, blussede det op i Tørres: om han ikke kunde finde paa nogen Hævn?

Men han følte strax, at det var en ganske anderledes Kløft, som skilte ham fra denne Mand, end den — nu snart overvundne Afstand fra ham selv og til Frøken Thorsen — eller endog Hr. Jessen.

Ligesom der var Forskjel mellem ætstore Bondeslægter og simple Husmænd, saaledes var der ogsaa mellem Byfolket Kløfter, han først efterhaanden forstod, — ikke blot Forskjellen i Rigdom; men ogsaa dette dunkle, Hr. Jessen kaldte Dannelsen. Det gik endog op for Tørres, at naar Hr. Jessen talte om Dannelsen, saa var dette noget, som endog Hr. Jessen selv ikke var fuldt Mester i; det var vel først og fremst al denne store Lærdom af Bøgerne.

Paa Skolen og for Præsten havde Tørres været middels. Han kunde nok lære hurtigt, naar han vilde. Men det meste af det, han fik

lære, interesserede ham kun halvt, fordi han aldrig kunde blive vis paa, om det var sandt eller ikke. Og var det ikke sandt, saa skulde ingen Pokker faa narret ham til at lære om Slanger, som kunde snakke, eller Kjør, der aad hinanden op.

Kun et eneste Afsnit af Bibelhistorien kunde han; men det kunde han ogsaa til Punkt og Prikke; og det var Historien om Jacob, Kjæltringen, der snød sig gjennem Livet og endte som Patriark i Himmelen.

Den christelige Skole-Undervisning havde beskjærmet Tørres Snørtevolds Barndom og Opvæxt mod enhver anden Fortællingsbog end Bibelhistorien. Hverken han eller hans Kammerater havde nogensinde faaet verdslige Helte at sværme for som Robinson eller Tordenskjold; en enkelt, som var Lærerens Yndling, slog sig paa Joseph, der naaede saa høit i Pharaos Gunst; de stærke Gutter derimod tyggede Tobak og tænkte paa Samson; men Jacob! — han var det store Forbillede, Jacob, som forstod sig baade paa Folk og Kretur.

Og alting gik godt for ham, og alting var ham tilladt, og aldrig gjorde Gud Jacob noget

ondt undtagen den ene Gang med Hoften. Men dette havde Tørres aldrig rigtig forstaaet, derfor ligte han det ikke; der var noget uklart og noget uvirkeligt med en Drøm og en Stige. Dette sprang han helst over, naar han læste om Jacob. Han beholdt bare det Billede, at der stod en lang Stige bent op i løse Luften, og den faldt Jacob ned af og brak Hoften, hvilket forekom Tørres rimeligt nok, baade fordi Stigen stod løs, og fordi den allerede var fuld af Engle, som gik op og ned.

Men ellers og forresten var hans Beundring for Isachs Søn uden Maal og Grænse. At han narrede den dumme Esau med Maden, havde Tørres mange Gange tænkt paa, naar han fralokkede sine Smaabrødre, hvad de havde.

Men at Jacob turde gaa ind til gamle Isach, som var en rigtig Patriarch, og narre ham saadan op i Stry!

Thi vel havde Rebekka kjulpet ham med Skindene paa Hænderne og med Maden. Men det var Jacob selv, som i Farten fandt paa at nævne Gud, da det kneb. Da den Gamle begyndte at fatte Mistanke og undrede sig paa, at Maden kom saa snart, saa svarede Jacob

strax: at det var Gud selv, som havde sendt ham Vildtet imøde!

Ja, det havde Tørres mange Gange frydet sig over.

Og saa Esau! — den store lodne Tomling! — da han kom slæbende med sin Mad. Tænk — for Jacob at se ham svede og bale, for at faa istand noget rigtig lækkert for den Gamle, som alt var mæt — bæ! der stod han!

Tørres lo, saa det klukkede i ham, naar han tænkte paa den Komedie.

Og siden maatte alle bøie sig for Jacob; han narrede dem Allesammen. Selv Laban! som ellers var saa snedig, at han narrede Jacob Gang paa Gang — ja de ti Gange! — men den ellevte Gang tog Jacob hele Grisen.

Og Rachel, som stjal sin Faders Gudebilleder og sad paa dem, — alt dette beundrede Tørres; thi han nøiede sig ikke med Bibelhistoriens Uddrag; han læste alt i selve Bibelen saa langt det var om Jacob.

Og han saa ham samle Gods og fede Hjorder; han saa ham gaa fra Seng til Seng mellem Hustruer og Piger; han saa den ryggesløse Yngel voxe op — værre end Faderen; —

men bestandig var Gud med Jacob, ham var alting tilladt — blandt Kvinder som blandt Mænd.

Og naar Tørres i sin Barndom tænkte paa, naar han kom i Himmelen og skulde sidde tilbords med Abraham, Isach og Jacob, saa vilde han lure og bore sig frem, til han fik Plads saa nær ved Jacob som muligt.

For der var en Ting, han saa gjerne vilde vide Besked om, og det var om det udmærkede Fantestykke med de spraglede Kjæppe.

Hvor ofte havde ikke Tørres; naar han gjædede saa høit oppe i Heiene, at han kunde finde nogle Orebuske og Hasselskud, — hvor mange Rangle-Stave havde han ikke arbeidet, og hvor havde han ikke spekuleret over, hvorledes de skulde anbringes. Men aldrig saa han sine Sauer drikke — endsige, at han skulde have Vandtrug at samle dem om.

Han vilde saa gjerne have Greie paa dette, som han havde experimenteret med under hele sin Opvæxt. Thi kunde Jacob faa Sauer og Gjeder til at føde spraglede Lam, naar han vilde det, saa var det et Bevis paa Kyndighed i Kreaturstel, der langt overgik alt, hvad Tørres

kunde tænke sig muligt for den menneskelige Evne.

Nutildags var det i Bøgerne, Folk lærte alt sligt; naar en bare kunde finde de rette Bøger; men her stod han nu foran det hjælpeløst umulige, hvor skulde han begynde? her var Kløften, som bestandig vilde skille ham fra Krøger og den Verden, han tilhørte.

Imidlertid gjorde han om Søndagen Bekjendtskab med flere unge Krambodgutter, som gik og lærte Bogholderi i Aftentimerne. Tørres slog sig strax sammen med dem.

I de første Timer var han ganske dum; forsigtig skrev han alting op uden at forstaa det ringeste og holdt haardnakket sin Mund. Men lidt efter lidt og i rask Stigning kom der Liv i Tallene foran ham. Han greb de Exempler paa Forretninger, som Læreren lod dem øve sig paa, med en virkelig Forretnings Interesse, solgte og kjøbte og posterede; og det varede ikke længe, inden den unge Wold overraskede Handelslæreren ved den Hurtighed, hvormed han saa Resultatet fremkomme og hans aldrig svigtende Nøiagtighed i Beregninger og Posteringer.

Men hvad der mest greb Tørres, det var Renten og Renteberegningen. Fra Barndommen havde han hørt »Penge paa Rente« nævnt stille og ærbødigt som noget fjernt — næsten guddommeligt. Og som han nu lærte om Renten, saa hvorledes den fremkom, saa de velsignede Penges myre-flittige Arbeide ved Dag og ved Nat uden en Times Hvil, saa hvad det kunde øge bare med $^1/_4$ Procent og hvor de smaa Beløb var flinke til at hobe sig op, alt imens de ogsaa arbeidede og lagde smaa Rente-Æg, — saa fyldte dette hele hans Sjæl. Og snart gjorde han ikke andet end regne Renter i Hovedet af alle de Beløb, han hørte nævne eller selv fandt op.

Fra de første 10 Øre, han tog af Skuffen den første Dag, havde han regelmæssigt, men langsomt og forsigtigt forøget sin hemmelige Beholdning af Sølvpenge. Det faldt ham efterhaanden saa let og naturligt, at han ikke kunde tænke sig andet, end at de to andre gjorde ligesaa. Han tænkte sig bestandig, at han passede Kassen for Fru Knudsen og for denne Tjeneste var det, han tog et passende Vederlag. Derfor kredsede han bestandig om Skuffen,

indtil det hændte en Dag, at Hr. Jessen sagde i en bister Tone:

»Hvad skal det betyde, at De bestandig snuser omkring Kassen? — har De ikke andet at passe?«

»Der maa nogen passe den ogsaa,« svarede Tørres, og de saa hinanden et Øieblik fast i Øinene uden at vige. Frøken Thorsen skjælvede.

Imidlertid var jo Hr. Jessen Herre over det, som bedre var, nemlig selve Regnskaberne; han gjorde Indkjøb og udstedte Regninger; mens Tørres beskedent samlede Kronestykker i Skuffen, kunde Hr. Jessen lade store Sedler glide ud af Regnskabet og ned i sin Lomme.

Det var dette, som plagede Tørres; al hans Omhu for Fru Knudsen kunde lidet nytte, saa længe Hr. Jessen raadede; og aldrig slap Tørres til Bøgerne; selv efterat han var kommen vidt i Bogholderi, fik han aldrig gjøre den mindste Indførsel, uden at Hr. Jessen stod over ham og dikterede, somom Tørres aldrig kunde blive andet end den umyndige Bondetamp.

Om Frøken Thorsen stundom tog sig lidt til Pynt og sligt, saa var det ikke saa farligt; Tørres undte hende det, fordi hun var saa net og sød; og han fik mer og mer Lyst paa dette fine Legetøi.

— Saaledes gik det første Aar i Byen for Tørres Wold. Da det igjen blev Høst med lange Aftener, tog han fat paa et Kursus i det dobbelte Bogholderi for Viderekomne.

Hans Kapital var nu voxet saa vidt, at han kunde vove et Par hundrede Kroner mod en smuk Procent til de smaa Opkjøbere og Æggehandlere, der betalte Rente pr. Uge. Det var en god Forretning, men den maatte helst drives i Smug — om Søndagen, naar han var fri. I nogen Bank turde han ikke sætte Pengene, for ikke at vække Mistanke.

Men ellers var han ikke kommen stort videre. Skjønt han havde Ord for at være en dygtig Sælger, hvem Damerne gjerne lod sig betjene af, og skjønt Fru Knudsen havde forhøiet hans Gage, saa kom han hende dog aldrig nærmere. Hun var det fineste Fruentimmer, han kjendte, — ikke dukkefin som Frøken

Thorsen, men indvortes fin — stille og overlegen.

Men Hr. Jessen vaagede over Skatten som over Regnskaberne. En Følelse af, at denne Bondegut kanske alligevel kunde blive farlig, var begyndt at dæmre i Hr. Jessens Sikkerhed; og han blev mer og mer nøieregnende i de minste Smaating; at ikke Tørres skulde komme en Streg høiere i Veiret end han tillod.

Derfor var Hr. Jessen ogsaa mere elskværdig mod Frøken Thorsen; thi ogsaa der forekom det ham, at Tørres prøvede at trænge sig frem. Og saaledes fik Frøken Thorsens stakkels Hjerte aldrig Tid til at blive helt, men holdt sig smerteligt i en Deling mellem begge.

Kun etsteds havde Tørres vundet en fuldstændig Sejer, og det var over den store Bertha. Den Hurtighed, hvormed denne Bondegut, der begyndte som hendes Ligemand, var forfremmet til en fin Herre, som nu spiste i Stuen og blev inviteret om Søndagen, havde aldeles imponeret hende.

Men Tørres selv begyndte at føle, at han stod fast. Saalænge han ikke kunde komme

forbi Hr. Jessen, var det altsammen ingenting. Og Jessen var saa flink og korrekt, aldrig kunde Tørres opdage nogen Feil, han kunde hænge sig i; det saa bare ud, somom Hr. Jessen satte sig mer og mer fast i Forretningen; og Byen var mer end nogensinde enig om, at der blev et Par af ham og Enken.

Det var sent en Nat, at Tørres gik hjem fra et Kortparti hos en Kammerat; han var hed i Hovedet af Toddy og Tobak i det lille knebne Kammer og gik mod Regn og Vind i trodsige Tanker. Kammeraterne havde atter talt om Jessen og Fru Knudsen; Tørres bandte, mens han gik, at nu skulde Slaget staa.

Hvad han vilde gjøre, viste han ikke nøie; men imorgen den Dag skulde Jessen faa andet at føle, han lod sig ikke kue længer, han — han — det var undertiden, der kom slige Anfald af Raseri over ham; men da pleiede han at bide Tænderne fast sammen, saa at han skalv, og da gik det over.

Han trak sine Støvler af nedenunder — som han pleiede, naar han kom saa sent, og listede sig forsigtigt opad Trappen i Mørket. Men da han skulde famle sig indover Gangen

til sit Kammer, standsede han med et, og en Tanke steg som et Lyn op i ham. Derinde — tilvenstre laa Jessens Kjæreste — eller hvad hun nu var; ialfald var hun paa hans Side; hende vilde han begynde med!

Mangen Aften havde han saadan tænkt paa Frøken Thorsen, naar han passerede saa nær hendes Dør. Men bestandig havde han været fornuftig og tænkt paa Skandalen og Opstyret; Bertha kunde høre, — og Fru Knudsen nedenunder.

Men iaften havde han Mod til, hvad det skulde være, og paa Strømperne — som han var — listede han sig hen til hendes Dør.

Frøken Thorsen havde trolig laaset sin Dør i den første Tid, efterat dette Mandfolk var kommen paa Loftet; men hun var holdt op i fuldstændig Tryghed. Han listede sig lydløst ind og famlede sig frem til Sengen.

Hun for op i Søvne; men han fik strax fat paa hendes Hænder og hviskede, at hun maatte være rolig, der var ingen Fare.

»Er her Brand?« mumlede hun og rev sig løs.

»Nei, det er bare mig — Wold, som kommer forat tale et Par Ord med Dem Frøken!«

»Aa, hvor ræd jeg blev,« sukkede Frøken Thorsen og lagde sig tilbage; først i dette Øieblik vaagnede hun egentlig; og idetsamme trak hun sig ind til Væggen og spurgte i ny Angst: hvad han vilde her?

Han vilde bare snakke lidt med hende.

Han maatte gaa strax, strax — sagde hun og begyndte at skjælve; hvad vilde han hende, de saaes jo hele Dagen.

Det var netop det, de saaes hele Dagen, og fik dog aldrig talt et fortroligt Ord sammen, han var saa ensom, ingen brød sig om ham —

Hun laa med aabne Øine i Mørket og lyttede til hans Ord, som han hviskede i en sørgmodig og ærbødig Tone. Han havde lagt sig paa Knæ foran hendes Seng, kunde hun mærke; men da han intet yderligere Tegn gjorde til at komme hende nær, laa hun stille og hørte paa ham uden at skjælve.

— Hun havde altid været saa snil og venlig imod ham, fra han kom; men netop derfor kunde han ikke længer holde det ud —

Hvad kunde han ikke holde ud? — hun hviskede tilbage ligesom han.

Aa — hun viste godt, hvad han mente.

Nei, hun viste sandelig ikke.

At hun vilde nægte! — somom ikke han saa det, som var mellem hende og Hr. Jessen!

Han hørte, hun gjorde en heftig Bevægelse, idet hun svarede med Fasthed:

»Jeg er ikke forlovet med Hr. Jessen.«

»Kald det, hvad De vil,« sagde Tørres i en fornærmelig Tone.

Men nu reiste hun sig helt op i Sengen og sagde indtrængende:

»Jeg har aldeles ingenting med Hr. Jessen, og det vil jeg bare sige Dem: aldrig har noget Mandfolk været mig saa nær som De iaften; nu maa De gaa — strax, strax!«

Han hyssede paa hende, fordi hun var begyndt at tale med Lyd, og han forsatte selv hviskende med at takke hende for denne Forsikring, som gjorde ham saa glad, omendskjønt —

Han maatte tro hende; hun havde nu igjen lagt sig tilbage i Puden, og idet hun bad ham indstændig tro hende, kom en af hendes varme smaa Hænder helt hen til ham.

Tørres greb den og blev saa underligt svimmel, mens han holdt den. Men vant som han var fra Hjembygden til slige Nattebesøg og til at give Taal og ikke skræmme Pigerne første Gang, blev han roligt ved at hviske, han sagde hende Tak og bad hende, ikke være sint, fordi han var kommen.

Nei det skulde hun ikke være; men nu maatte han gaa; og saa maatte han tro hende.

Det skulde han, og han vilde fortælle hende —

Nei, nu maatte han virkelig gaa, og hun trak Haanden til sig.

Han reiste sig og sagde ærbødigt:

»Naar De forlanger det, saa gaar jeg«.

Men ved Døren, hviskede han:

»Var jeg nu ikke snil, som gik, fordi De bad mig?«

»Jo — Tak! —« hviskede hun tilbage i Mørket, »Godnat!«

Hun lyttede, til alt blev ganske stille og følte ligesom en overstrømmende Glæde over dette, at han var saa snil og gik,

naar hun bad ham. Og dette troede hun, at hun laa vaagen og tænkte paa, mens hun sov Time efter Time; og om Morgenen var hun ikke sikker paa, om ikke det hele var en Drøm.

VII.

Det var efter Middagsbordet; Gustav Krøger sad dybt i sin Lænestol og læste lidt, før han sovnede; det kunde ikke vare længe til, for Lyset svandt hurtigt i den korte Høstdag.

Tante Sofie strikkede og Julie laa bagover i en Gyngestol med en Avis og hørte efter de andre; men sagde selv ingenting.

»Hvorfor stritter du imod — Sofie?« sagde Krøger.

»Jeg stritter aldeles ikke imod; jeg spørger bare: er her noget at gjøre Bal paa?«

»Julie har Lyst.«

»To Bondeløitnanter, halvanden Student og forresten Krambodgutter! — kan det ogsaa være noget?«

»Det er da ikke Du, som skal hoppe — Sofie?«

»Nei — Gud ske Lov!«

Lidt efter sagde Krøger — fremdeles uden at se op af Bogen:

»Jeg tænker helst, det er, fordi du ikke liger at se Fru Steiner omgivet af alle hendes Tilbedere.«

Men da maatte Tante Sofie le, rigtig en overlegen, spodsk Latter, — det var nogle deilige Tilbedere — for Exempel Adjunkt Jensen, som til og med var gift.

»Ja, det er nu saa med gamle Jomfruer, de liger ikke —«

»Gamle Jomfruer! —« sagde Tante Sofie; »det Ord har hun indført i Familien, det sagde du aldrig før — Gustav.«

»Ja men det vil Du dog ikke nægte Sofie, at Du er gammel og — og ugift?«

»Det nægter jeg ikke«, svarede Tante Sofie.

»Jaja,« svarede Krøger og gabede lidt, lagde Bogen fra sig og lukkede Øinene, »andet var det jo ikke, jeg sagde.«

Lidt efter snorkede han jævnt og taktfast, Tante Sofies Strikkepinder gik ogsaa tilhvile, og Julie lod Avisen glide ned paa Gulvet og sank hen i Drømmerier.

Siden hun kom hjem fra sit Ophold i Dresden og især nu, efterat hun var bleven Veninde med Fru Steiner, var Byen og alle Mennesker bleven hende saa fremmede. Alle de Damer — som nu Fru Bankchef Christensen og de andre, som hun kjendte fra sin Moders Tid, de saa nu paa hende med en saadan underlig Mine — syntes hun.

I de første Dage havde de alle flokket sig om hende og inviteret hende; og hun havde fortalt og fortalt omigjen om sit Ophold i Udlandet — alt hvad hun havde oplevet, seet og spist.

Men nogen Tid efter fandt hendes bedste Veninde Jolla Blom, at det var hendes Pligt at betro Julie, hvor hele Byen syntes, hun var latterlig med denne Udenlandsreise, som hun gik og fortalte om overalt. Der var jo saa mange, som havde reist — for Exempel Fru Christensen, som havde været med sin Mand i Paris, og desuden Konsul With — han havde da reist nok! — og han havde sagt, at Dresden var et kjedeligt Hul.

»Jamen Kjære!« mente Julie, »de spurgte jo alle og alle vilde vide —«.

»Desuden er det jo ikke alle, som har Raad til at reise,« fortsatte Jolla Blom, som havde Hjertet fuldt, »og derfor synes mange, at det er ikke noget at være saa vigtig for, — ja saaledes siger de, — her kan vel være godt nok til dig herhjemme — siger de —, naar saa mange andre kan finde sig tilfreds.«

»Kjære! — har jeg sagt andet?« — indskjød Julie forknyt.

»Og ikke er det saa udmærket heller — alt det, som findes i Udlandet; for den Kjødsalat, Du lærte Fru Ludvigsen —«

»Hun bad om Opskriften —.«

»Ja undskyld Julie! men den var ved Gud uspiselig; for jeg var der selv den Aften; og Pigen, som fik Resten, kastede op hele den udslagne Nat.«

Efter den Tid var Julie paa sit bare Liv for at nævne Udlandet eller sligt; men hun mærkede godt, at det var for sent; der var kommet en Kuldegrad til, hun havde fornærmet dem alle; og endnu værre blev det, da Fru Steiner kom til Byen og tog Julie for sig.

Thi Fru Steiner blev strax »iset inde« som hun selv sagde; og havde det ikke været,

fordi alle Mandfolkene søgte hende, var hun fuldstændig bleven lukket ude af Selskabet. Og blandt Damerne fik hun hellerikke anden fortrolig Omgang end Julie Krøger, hvorfor hun ogsaa fuldstændig lagde Beslag paa hende.

Imidlertid holdt den gamle Omgangskreds og hendes Moders Veninder endnu fast ved Julie, de vedblev at indbyde og det med saadan Iver, at Julie mærkede, det skulde være Forsøg paa at redde hende ud af den farlige Paavirkning.

Og saa blev hun ærgerlig og slog sig sammen med den unge Frue; hun pyntede sig og arrangerede smaa Middage til sin letsindige Faders Glæde.

Men hun havde ogsaa sine onde Timer, da Modet sank; som nu denne Eftermiddag, mens hun ventede paa sin Veninde.

Julie havde saa meget af sin Moders Blod og kjendte sin Verden saa vel, at ingen Mine i et Ansigt, ingen Hentydning i Tonefaldet undgik hende. Alle de skarpe Pigger, hvori enhver var ligesom indhyllet, — de ramte hende; og hun følte, at det eneste Raad var at være ligesaa sur og pigget som Byen.

Fra hun var liden, havde hun gaaet og tumlet halvt bevidst med et Valg. Hang hun om Faderens Hals — lystig og glad, følte hun som en liden ond Samvittighed. Men sad hun fornuftig med et lidet Arbeide mellem Moderens Veninder og hørte Samtalen gaa fra Hus til Hus, fra Sorg til Sorg, fra Ondt til Ondt, da led hun, fordi hun længtes efter at komme ud.

Efter Moderens Død og Opholdet i Udlandet var hun blevet noget sikrere; men nye Grublerier og Tvivl groede op af hendes fortrolige Forhold til Fru Steiner.

Det var Mandfolkene og atter Mandfolkene, hun fik høre om. Afgrunde af Slethed og Urenhed aabnede sig for Julie; skjøndt hun ofte forstod bare halvt, fik hun dog saa grundig Besked, at hun følte sig generet endog overfor sin egen Far.

Thi det kunde hun forstaa, — hendes Veninde havde endog sagt det ligeud med en liden Latter: at hendes Far var ikke et Haar bedre end de andre.

Men at nogen kunde le af det! — og Lulli, som havde prøvet det skrækkelige: at være gift med saadan en Mand, og hun, som

saa heltemodig havde hævdet Renheden, at hun med sin dyrekøbte Erfaring om Mændenes bundløse Usædelighed alligevel bestandig kredsede om disse Mænd — eller ialtfald lod dem kredse om sig.

Ikke saa, at hun lagde Fingrene imellem; de fik ren Besked; hun kjendte dem ud og ind, og det fik de vide.

Men de bare lo og kom igjen. De flokkede sig om hende, som om de netop ønskede at blive rigtig hudflettede og faa al sin Elendighed oplæst og paaskrevet.

Morsomt var det, det var sikkert; men det gjorde Julie forvirret; hun længtede efter Lullis Atelier, medens hun sad og gruede for, at hun skulde komme.

Thi Fru Steiner havde omdannet sin Leilighed til et moderne Atelier, netop som det skulde være. Og det imponerede alle, som fik komme der: de halvmørke Rum med pludselige Lysvirkninger; Tepper overalt og Portierer, Forhæng, Draperier og Skjærmbrætter; dristige nøgne Tegninger; Fruens egne Malerier, hvis frimodige Farver strax væltede alle medbragte Autoriteter; de umulige Stole, som ikke var

til at sidde paa; de lave Divaner; de ophængte Potteskaar og de udbredte Klude, — alt dette fremmede omkring denne skjønne Fraskilte gav de Indviede Smagen af det yderligst Forfinede paa Randen af det Lastefulde.

Her gaves smaa udsøgte Dinéer med de forunderligste Retter og rigelig Vin, Cigaretter og utvungen Tale. Men Dagen efter gik der en Gysning over Byen, somom Helvedes Porte et Øjeblik havde aabnet sig.

Men mest fængsledes Julie af de lange Eftermiddagstimer, naar hun og Fru Lulli laa henstrakte paa Divanen med Cigaretten og et Glas Liqueur; det var da, hun lærte.

— Det ringede ude i Entreen; men Julie gik ikke, forat lukke op, skjønt hun var næsten vis paa, at det var hendes Veninde. Hun elskede og beundrede Lulli, men — som nu denne Eftermiddag —, der var altid noget, som ventede paa hende, en Domstol, hun ikke kunde komme forbi.

Da Fru Steiner kom ind i Stuen, som nu næsten var mørk, vaagnede de Gamle strax op og begyndte ivrigt at snakke, som om de ikke havde sovet, Julie reiste sig ogsaa, men langsomt.

»Vil De gjøre os den Ære at aabne vort Jule-Bal?« spurgte Krøger galant henne fra Sofaen.

»Her blir Bal? — glimrende! Du var saa uvis, Julie.«

»Julie syntes naturligvis, at Byen er saa fattig paa Kavallerer«, sagde Tante Sofie.

»Aa vi faar tage Rub og Stub«, mente Fru Steiner leende.

»De tager altsaa tiltakke med mig?« spurgte Krøger.

»Om jeg gjør!«

— »Et gammelt ækelt Mandfolk som jeg?«

»Havde vi bare mange som Dem — Hr. Krøger? men er Du ikke glad — Julie?«

»Jeg synes som Tante Sofie —«

»Kjære! vi tar hele vort Menageri og dertil alle Skovens vilde Dyr; vi ransager Told-, Post-, Telegraf- og Skolevæsenet og dernæst alle Kramboderne, den lille pæne Jessen hos Knudsen — han kan godt gaa an.«

»Det er desuden gammel Skik at indbyde Knudsens Folk«, sagde Krøger.

»Brillant!« raabte Fru Steiner, »saa faar Du ogsaa din Ven — Julie! ham den lange rødhaarede.«

»Nei maa jeg bede,« sagde Julie lidt skarpt, »det er saamænd dit Sværmeri Lulli!«

»Det var Du, som opdagede ham — Julie.«

»Om hvem taler Damerne?« spurgte Krøger.

»Om ham den store nye, hos Fru Knudsen —«

»Ham! Bondedrengen, Uhyret! —« raabte Krøger og sprang op, »aa det er Spøg, for at ærgre mig.«

»Langtfra Hr. Krøger! Julie finder ham distingué.«

»Det er Du, som finder paa det — Lulli.«

»Skynd Dig — Sofie! — her er saa mørkt, jeg kan ikke se, om de gjør Nar af mig,« — sagde Gustav Krøger ærgerlig. Men da Tante Sofie, som længe havde raslet med Hængelampen, endelig fik Blusset op, og da Fru Steiner fremdeles forsikrede, at baade hun selv og Julie interesserede sig levende for Hr. Wold, da blev han ganske ude af sig selv og svor paa, at den Fyr skulde aldrig sætte sin Fod i hans Hus.

Men da den unge Fru Steiner, som var vant til hans Hidsighed, bare lo, greb han sin Hat og gik ned i Kontoret.

Efter Lampen tog Tante Sofie fat paa Ovnen, og raslede saa længe og vel med Kulskuffe og Ildtang, at de unge Damer ikke kunde faa snakke. Fru Lulli trak Julie med sig, de skulde hjem til hende, forat revidere Menageriet og se, hvad der egentlig var at stille op til et Bal.

Men paa Gaden stansede de foran det øverste Vindu hos Fru Knudsen, hvor Tørres netop var optaget af nogle unge Damer, som smilede.

»Han er slet ikke saa gal — Julie!«

»Det var stygt af Dig — Lulli! at Du indbildte Far, at jeg — at han —«

»Men Kjære! Du kan da vide, din Far forstod, det var Spøg, — eller skulde der —?«

»Fy — Lulli! idag er du ondskabsfuld.«

Fru Steiner trykkede hendes Arm ind til sig og trak hende med gjennem de mørke Gader.

— Om Aftenen kom Overlæreren paa Besøg til Krøger; han pleiede at komme et Par Gange om Ugen; og naar de havde spillet Shak og drukket et Par Glas, satte de sig gjerne til at tale dybsindigt udover Natten.

Ligesom Gustav Krøger — skønt Indehaver af den store Forretning aldrig blev fuldt ud hjemme i Byen, saaledes var ogsaa Overlærer Hamre en ensom Person. Der stod den Kulde af dem begge, at de holdt sig for klogere end andre. I Skolen var man paa Lur efter Overlæreren: om han skulde lære noget farligt, og i det kommunale Liv vogtede man sig vel for at slippe Krøger ind.

Da hele Byen saaledes i al Stilhed vendte sine Pigger mod dem, fandt de sig vel i hinandens Selskab; og mens de fra først af i Læsning og Samtaler virkelig holdt sig langt forud for de andre, mærkede de ikke selv, at den lille By i Aarenes Løb ogsaa fik Bugt med dem, fik dem til at kredse i mindre og mindre Kredse om de samme Tanker og de samme Toddyglas.

Krøger sagde til Hamre: »Hvor langt er Du kommen?« og saa fortalte Overlæreren om den Bog for Folkeskolen, han vilde skrive.

Den skulde begynde saaledes: Naar Du træder ud paa Gaden, træder Du paa en fast Brolægning; — hvem har lagt den? — og hvem har betalt Arbejdet?

Fra denne Begyndelse skulde saa hele Samfundslivet forklares Børnene, saa at de nedenfra og opad kunde lære alle Institutioners og Autoriteters Sammenhæng og Rod i det fælles Eje; saaat Folket allerede i sin Ungdoms Skole kunde blive sig sin Souverainitet bevidst og ikke længer forkues af disse Fordomme, at Politi, Retsvæsen, Skatter og Præster ere retmæssige Magtmidler i Hænderne paa de Store imod de smaa.

Men med hele dette store Mellemparti af Bogen, blev han ikke rigtig færdig, hvorimod han havde Slutten, som han selv satte megen Pris paa: Øverst staar Kongen som en uansvarlig Guldknap.

Eller det var Hamre, som sagde til Krøger: »Har Du endnu ikke valgt Tomten?« — og saa talte de om det Suppekjøkken, som Krøger i mange Aar havde lagt Penge op til.

Han havde en hel Plan med blankpolerede Kobberkjedler, hvori Suppen kogende varm skulde kjøres til Skolerne Klokken halv tolv; alle Skolebørnene skulde spise en stor Portion med et Brød til, saa de i Vintermaanederne kunde komme varme og mætte fra Skolen —

uden at falde over den fattige Mad hjemme; saa fik Moderen Raad til bedre Stel og extra Søndagsmad og saa — saa aabnede der sig uendelige Vidder for de to, som sad og lagde Planerne langt ud over Natten.

Og naar de tilslut sagde Godnat, trykkede de hinandens Haand med Varme; de var modige og sikkre paa, at tilslut var det dem og deres Ideer, som skulde sejre over de Piggede, og gik tilsengs i lykkelige Drømme.

Men næste Dag ligte de aldrig at træffe hinanden. —

VIII.

Hver eneste Morgen havde Frøken Thorsen hilst ham, naar han kom, med et Blik, som — hvor lidet Hr. Jessen end mangen Gang havde agtet paa det — alligevel gav ham den stille Tryghed, at han ogsaa her i Forretningen saavel som hjemme hos Moderen var den forkjælede Yndling.

Men Dagen efter, at Tørres havde besøgt hende, sagde Frøken Thorsen Godmorgen! uden at se op, da Jessen kom i Butiken.

Og i samme Secund syntes han, der for som en Gnist af Forstaaelse mellem hende og Tørres, en flygtig Trækning i hans Ansigt, mens han stod nede i den ufine Del af Kramboden og handlede med nogle Folk fra Landet.

Og jo længere det led paa Dagen, desto sikrere fik Hr. Jessen Følelsen af, at her var

noget iveien. Aldrig havde han været Halvparten saa elskværdig mod hende som idag. Men, medens han før med et Øiekast eller ved et Strøg med Haanden, naar han gik hende tæt forbi, havde kunnet bringe hende til at blusse og straale, saa syntes hun idag aldeles ikke at forstaa ham.

Tilslut — lige før de skulde tænde Gassen om Eftermiddagen — næsten drevet til Fortvivlelse af hendes Kulde, vovede han sig længere end han nogensinde var gaaet og prøvede at kysse hende paa Kinden bagfra.

Men da vendte Frøken Thorsen sig i al sin Jomfruelighed og sagde høit: »Men, Hr. Jessen! — er De bleven gal?«

Han skjælvede i Knærene og følte den kolde Sved under Øinene. Igaar, iforgaars og alle Dage havde han havt hende i sin Haand, — og idag var hun undsluppen ham. Men netop dette, at han inderst inde var sig bevidst, at han hverken igaar eller iforgaars eller nogen Dag havde havt det afgjørende Mod til at tage hende, det gav hans Smerte en utaalelig Bitterhed, under hvilken han vaandede sig, mens

den store forslugne Bondetamp gik der og triumferede.

Og Frøken Thorsen, som ikke kunde forklare sig hans usædvanlige Dristighed, var i en pinlig Forlegenhed. Var dette hændt igaar, vilde hendes Hjerte helt og udelt have tilhørt Hr. Jessen, som hidtil kun havde manglet dette raske Tag; men idag gjalt det fremfor alt at bevise for Hr. Tørres Wold, at hun havde talt sandt, at der ikke var noget mellem hende og Hr. Jessen.

— Da hendes Søn kom hjem om Aftenen oprevet og nervøs med mange Suk og halve Hentydninger, kunde Fru Jessen ikke holde sig længer:

»Du skulde passe dig — Anton! det kan let blive for meget dette — dette Dameselskab.«

»Hvorledes mener Du — Mor?« spurgte han, for at gjøre hende forlegen.

Hun blev ogsaa ganske forvirret, og fik ikke sagt andet end, at det tog for meget af hans Tid.

»Aa — tog det ikke andet end min Tid,« svarede Sønnen i en forsoren Tone og tog sig til Baghovedet.

»Har du nu ondt i Hovedet igjen — Anton?«

»Bare lidt slap — Mor! lidt slap.«

Fru Jessens Læber bævede, idet hun samlede alt sit Mod:

»Du — du er vel — forsigtig — Anton?«

»Bah — Mor! du ved selv: en ung Mand — i min Stilling —,« han vred sin lille Knebelsbart op i Veiret og nynnede noget, der skulde lyde yderst frivolt.

Det styrkede ham ikke saa lidet ovenpaa Dagens Ydmygelse at se, hvor forskrækket han gjorde sin Moder; og lidt efter lidt, mens han spiste den gode Mad og drak et Glas fin Cognac, som Moderen syntes, han trængte, voxede han igjen saa høit op, at Frøken Thorsen igrunden ikke var ham værdig.

Han gik ind i sit Værelse og tog med en stræng Mine hendes Billede ud af Albumet, hvor det stod forrest lige efter Moderen, og flyttede det langt bag blandt kjøbte Skuespillerinder og Afklædningsbilleder.

Men i den tomme Plads indsatte han Fru Knudsen, og da han en Stund havde betragtet hendes fine, alvorlige Ansigt under det mørke

Haar, syntes han næsten, det var uværdigt, at den lille purrede Frøken Thorsen nogensinde havde havt nogen Betydning for ham.

Men Moderen laa længe vaagen og tumlede med svære Bekymringer over Anton, som — trods alt var falden i den store Fare. Og naar hun forestillede sig det frygtelige Levned, han førte, kom hun næsten til at tænke, om det ikke var best at faa ham gift — saa ung og svag som han var.

Før havde hun altid afværget det, naar nogen vilde hentyde til et Forhold mellem hendes Anton og Fru Knudsen. Men nu begyndte hun at finde Redning i dette. Fru Knudsen havde været gift før — med en gammel Mand tilogmed; hun vilde kunne forstaa, med hende kunde en Moder tale; de to sammen vilde vaage over hendes Anton og gjøre ham lykkelig.

Men næste Dag var endnu værre for Hr. Jessen. Thi ogsaa den Nat var Tørres kommen ind til Frøken Thorsen. Hun havde virkelig villet laase Døren; men nogen havde taget Nøglen bort, og hun generede sig for at spørge efter den.

Han havde forresten været ligesaa fredsommelig og lydig som igaar, men mere spøgefuld, saa hun endog havde maattet le et Par Gange, saa angst som hun var. Han kom — havde han sagt — for at bede hende tilgive hans stygge Mistanke, og det syntes hun var pent af Hr. Wold.

Derfor var der idag en stille Fortrolighed over de to, som pinte Hr. Jessen værre end den aabneste Haan. Han tyede ind paa Kontoret og gav sig i Arbeide med Bøgerne; men han gjorde et saa forvirret Indtryk, at Fru Knudsen meget venligt og deltagende spurgte, om han var syg?

I den Stemning, hvori han var, blev han saa greben af hendes Venlighed, at han saa hende varmt ind i Øinene; Fru Knudsen rødmede.

Det var ikke første Gang, hendes første Kommis tillod sig dette Blik; og hun vilde muligvis ikke lagt videre Vægt paa det. Men siden hun var bleven Enke, var det dette, Alverden hentydede til — Krøger ogsaa. Overladt til sig selv, var det muligvis ikke faldet hende ind at gifte sig igjen. Gamle Cornelius

Knudsen havde taget hende, da hun var Dame i Butiken; det var en Lettelse, da han døde, og hun beholdt en Afsmag for Mandfolk.

Men nu summede det hende bestandig om Ørene, bestandig havde hun disse Mandfolk indpaa sig, først og fremst Hr. Jessen med sine varme Øine, saa Gustav Krøgers aabenhjertige Spøg —, alt dette gjorde hende usikker, somom det var noget uundgaaeligt.

Idet hun gik ind i sin Dagligstue, som stødte til Kontoret, sagde hun saa koldt som hun kunde:

»Dersom De ikke er frisk — Hr. Jessen! — kan De meget godt være hjemme et Par Dage.«

Han takkede hende og vilde sagt mere; men hun lukkede Døren efter sig.

Saasnart Tørres fik vide, at Hr. Jessen var syg, begyndte alle hans Planer at røre sig i hans Hoved.

Allerede længe havde han havt en Fornemmelse af, at Handelen i Butiken ikke havde den rigtige Sving. Han maatte se paa, at gode Kunder bare kom indom uden at give sig Tid, til man fra de mangfoldige Hylder og Skuffer

kunde finde frem, hvad der var forhaanden i den ønskede Vare. Og omvendt kunde nogle fine Damer belemre halve Disken i de beste Formiddagstimer med uendelige Bunker af Tøi, som de bare vilde se paa.

Dertil var Cornelius Knudsens Forretning fra gammel Tid saa blandet, at Varernes Mangfoldighed burde kunne trække den dobbelte Søgning. Men det var, somom den ene Vare tog Magten fra den anden uden selv at trives.

Den lange gammeldagse Krambod, der rummede de forskjelligste Ting fra Blonder og Balblomster til Tjære og Salt, var ikke anderledes ordnet, end at de finere Varer holdt sig oppe ved det store Vindu mod Gaden; medens de grovere Ting fandtes nedover mod Søhuset og Lagerne.

Det havde ofte været en Speculation for Tørres, hvad der vilde være klogest: enten at opgive en Mængde Artikler og vælge en begrænset Branche? eller dele Butiken i to med to Indgange?

Tilslut var han kommen til det, at intet af dette behøvedes. Hele Kunsten bestod i, at det blev ordnet, at samhørende Varer samledes

og at om muligt alting stilledes aabent ud, saaat Folk af sig selv fik det Indtryk, at her kunde man faa alt muligt.

Og den gamle Orden, hvorefter det fine var i den ene Ende og det grove i den anden, — den maatte brydes. Det var galt — det indsaa han, at Damerne lagde Beslag paa det lyse Vindu, hvorfra de ligesom trykkede og skræmte Smaafolk og Tjenestepiger, som ikke altid kunde være i Pynt, naar de skulde løbe ud efter et eller andet.

Folk maatte blandes sammen. Man maatte frembringe Fornemmelsen af, at her mødtes alle Veie, saa vilde ingen holde sig tilbage; alting maatte ligge aabent og udstillet, forat bringe Folk til at dvæle længe og fylde Butiken fra Morgen til Aften.

Disse Ideer udviklede Tørres for Fru Knudsen, mens han spiste med hende, — dertil var han allerede avanceret. Han blev nu mer og mer livlig, talte let og godt, og hun hørte paa ham med Overraskelse. Denne Bondegut var ikke bare flink og stærk; men han havde Tanker, han vilde noget, og det syntes forstandigt, hvad han sagde.

»Jeg skulde have stor Lyst til at tale med Gustav Krøger om dette,« sagde hun.

»Med Krøger — Frue!« raabte Tørres forskrækket.

»Hvorfor ikke?«

»Vor værste Konkurrent!«

»Her har aldrig været Tale om nogen Konkurrence mellem os,« svarede Fru Knudsen.

Tørres smilede skjævt: »Krøger vilde naturligvis sige, det var noget Vrøvl, og siden gjøre det selv.«

Hun saa det stygge Udtryk i hans Ansigt og tænkte paa Krøgers Advarsel mod den unge Person; men da han bad om Lov til at forandre og ordne lidt i Butiken, mens Hr. Jessen var borte, kunde hun ikke sige nei, hun turde ligesom ikke.

I en rivende Fart forklarede Tørres for Frøken Thorsen, hvad han vilde gjøre; han stod bøiet lige over hende og hun saa ham ind i Øinene trofast og fuldt hengiven, hendes Hjerte var helt, det var hans, han kunde have foreslaaet at stikke Ild paa Butiken, og hun havde fundet det ypperligt og selv tændt Fyrstikken.

Dernæst satte Tørres Søhusmanden og Løbergutten ivei, de fik endogsaa den tause Halvor Røidervaag tilhjælp, og selv tog han fat med al sin opstemte Iver og Kraft. Hele Eftermiddagen blev der arbeidet, mens Folk kom og gik; men først om Aftenen, da Butiken var lukket og Skodderne for, begyndte Forandringen at vise sig i den forfærdeligste Uorden.

Søhusmanden Simon Varhoug mumlede, alt imens han sled: han haver uvægerligen Djævelen. Thi gamle Kasser og Saltbinger, som havde været i Kramboden, fra den blev til, de skulde nu slaaes løs og flyttes ud paa Søhuset. Og derude, hvor Simon var vant til at rode omkring med en liden Lygt, der kom nu en Mand fra Gasværket og satte to Blus, saa selve Søhuset blev saa lyst som en rigtig Butik.

Halvor Røidevaag vilde ogsaa sagt noget, men han var saa overvældet, at han bare rystede paa Hovedet.

Jo længer det led paa Aftenen, desto modigere blev Tørres og des frugtbarere paa Indfald. Af alle de grovere Søhusartikler samlede han Prøver og lod de store Ruller Tougværk, som stod og lugtede Tjære, flytte

ud paa Søhuset, Derimod lavede han en hel Dekoration af Fiskesnører, Kroge, Spiger, Tran paa klare Flasker, Tobak, Kornprøver, Salt, Kaffe og Erter — i en Række lakerede Russeskaaler, som han fandt bortgjemt under Disken. Alt trak han frem og anvendte. Han tog intet Hensyn til Farver eller Symmetri; hans eneste Maal var Rigelighed indtil Overflod, at Øiet overalt saa mangfoldige Ting og alligevel midt i Mangfoldigheden fandt det ensartede nogenlunde samlet.

Først da Klokken var over tolv, fik Folkene Lov til at gaa hjem; det meste af Udrydningen i den nedre Del var tilendebragt; og Frøken Thorsen og Tørres gav sig nu til at arrangere denne Del efter hans Plan.

Fru Knudsen var gaaet misfornøiet tilsengs; hun haabede bare, at Hr. Jessen vilde komme imorgen og bringe det hele i Orden igjen.

Imidlertid var der kommen to Koner, som skulde rydde væk den Masse Papir og Affald, som havde samlet sig, samt støve og skure Gulvet.

»Men Disken!« raabte pludselig Frøken Thorsen og slog Hænderne sammen.

Hele den lange polerede Disk var aldeles opfyldt med Alverdens Ting. Der laa Stabler af Kjoletøier, Silke, Fløiel, brocherede Stoffer, Blonder, Sæbe og Galanterivarer — alt saaledes, som det var udpakket af Hylderne og lagt frem.

»Det skal ligge saaledes — altsammen!« svarede Tørres og lo.

For første Gang saa hun paa ham med Tvivl.

»Ja — lidt maatte det vel ordnes,« sagde han; »hvis De ikke er for træt?«

Ikke det ringeste træt var hun og tog strax fat med sine smaa flinke Hænder. Men da tog Tørres hendes blonde Hoved mellem sine Hænder og kyssede hende paa Munden. Hun greb ham om Haandleddet og saa efter Skurekonerne; men da de ingenting kunde se, slap hun ham og fortsatte sit Arbeide med bøiet Hoved.

Det var hans Mening, at selve Disken skulde være en stor Udstilling, og Ordningen bestod mest i, at Stofferne bredtes ud, saaat de saaes i fordelagtige Fald og Folder; og da de endelig var færdige med dette, sagde Tørres, at nu

skulde hun have Tak for idag, saa vilde han selv ordne Vinduerne.

Han fulgte hende ud i det mørke Kot foran Trappen, hvor Butiksfolkene pleiede at hænge sit Tøi; her greb han hende, saa han løftede hende fra Gulvet og hviskede: maa jeg komme iaften?

Hun svarede ingenting; han spurgte igjen; men hun gav ingen Lyd, bare listede sig stille og hurtigt opad Trappen. Hun kjendte sig saa let og lykkelig og dog saa underligt beklemt. Hvilken Dag det havde været! hvor han var smuk — og stærk — tænkte hun, mens hun skjælvende løste sit Corset.

Da Tørres kom ind igjen i Butiken, vilde han strax give sig ikast med Arrangementet af Vinduerne; men han blev staaende og faldt i Tanker foran denne Overflod, som før havde ligget fredeligt nedpakket i Hylder og Skuffer, og som han nu med et Slag havde strøet udover.

Egentlig var alt dette hans forsigtige Bondenatur grundigen imod. Men der havde foresvævet ham noget lignende som de brogede Kjæppe, han i Ungdommen havde tænkt saa

meget paa, indtil det med en Gang var kommet med en Magt over ham: at saaledes skulde netop Byfolkene have det, disse gale Mennesker, som gruste med Penge og kjøbte alt, hvad de saa, Skrab og Rab.

Men da han vilde arbeide videre, følte han, at det vilde ikke forme sig for ham nu, da hun var gaaet. Det var kun under hendes Øine, han havde den lykkelige Haand.

Der kom ham en priklende Længsel og Utaalmodighed i Kroppen; han kunde ikke holde det ud længer. Efterat have slukket de overflødige Gasblus og formanet Konerne til at holde god Varme i den store Ovn, at Gulvet kunde være tørt imorgen, trak han sine Støvler af ude i det mørke Kot og listede sig ovenpaa.

IX.

Tørres havde gjort sikker Regning paa Solskin til sin store Dag; derfor blev han strax noget forstemt, da han tidligt om Morgenen famlede sig gjennem den halvmørke Butik, forat tage Skodderne fra: det var raakoldt Høstveir med tunge Skyer og Søndenvind.

Han begyndte at arbeide med Vinduerne; men alt var forandret fra den muntre Gas iaftes; og dette kolde graa Lys, som sugede Friskheden ud af alle Farver, tog med et alt Modet fra ham.

Han stansede og grebes af en stor Tvivl om sig selv. Han saa sig om, mon det duede? mon det ikke var aldeles vanvittigt?

Men da hørte han hendes lette Fod i Trappen. Han løb ud og tog imod hende i det mørke Kot; de holdt hinanden omfavnede —

lykkelige som to Nygifte, og al Uro var i samme Øieblik som strøget af Tørres.

Men i Butiken, hvor der var lyst, generede Frøken Thorsen sig, rødmede og stammede, da Tørres ganske alvorlig sagde: »Vil De hjælpe mig — Frøken?«

Det var en hel Komedie; de var saa straalende lykkelige, og Ingen af de andre viste om Nogenting.

Der kom Bud fra Hr. Jessen, at han kom ikke idag; og nu ventede de spændt paa Fru Knudsen.

Hun stansede ogsaa i Kontordøren — aldeles overvældet. Og den Følelse, som først greb hende, var Ængstelse over alle disse Varer, som var hendes, som hun skulde faa solgt og betalt.

»Men Gud! for Sæbe!« raabte hun og stansede foran et høit Slot af kulørede Sæbestykker, som Tørres havde opført midt paa Disken; »vi har altfor meget Sæbe!«

Tørres viste hende smilende, at Slottet var ganske hult og tomt.

»Men paa Lageret!« — sagde Fruen.

»Vi har ikke mere,« lo Tørres.

»Har De udstillet alt?« — hun havde aldrig tænkt sig andet, end at man kun udstillede en liden Prøve; »men gaar dette an?«

Tørres tog — fremdeles smilende — en stor Papæske ud af Hylden, hvor der stod Rækker af lignende Æsker, han aabnede den og viste Fruen, at den var aldeles tom.

»Ser De — Frue! Folk maa faa det Indtryk, at Cornelius Knudsens Butik er saa stapfuld med Alverdens udmærkede Sager, at det formeligt flyder udover af bare Overflod.«

Dagen begyndte, og Fruen blev i Butiken. Det morede hende at se de overraskede Ansigter, og høre, hvad Folk sagde, naar de kom ind og fik se Forandringen. Alle troede, at Butikken var bleven udvidet, fordi der fra øverst til nederst var lige fuldt af Farver og lyse Stoffer.

Allerede den nye Opstilling i Vinduerne, som Tørres havde komponeret efter sit Hoved, trak Folk til Huset; det øgte jævnt udover Dagen; men først om Eftermiddagen, da Gasen blev tændt, viste Butiken sig i sin nye Glans.

Oppe i den øvre Ende, hvor der før kun havde været den fineste Damepynt, der bredte sig nu en broget Udstilling af Uldgarn og

færdige Uldsager udover Disken og oppe i Hylderne, som syntes fyldte med Uld i alle Farver og Finheder.

Men størst var dog Overraskelsen over den nederste Del af Butiken, som før havde været halvmørk. Der straalede nu nye Gasblus, medens hele Afdelingen fra Loft til Gulv var skinnende hvid. Her havde Tørres og Frøken Thorsen samlet alt, hvad der fandtes af hvide Varer i en ødsel Udstilling.

Fra Hylderne, som vare fulde af Servietter, hang brede Damaskesduge helt ned til Gulvet i rigelige Folder — ligesom Gletchere; Theduge med store Bouquetter og brede Border, Fryndse-Servietter i Pakker med Silkebaand om; Disken bedækket med skinnende hvidt Undertøi for Damer og Børn; Indfældninger og Broderier til Chemiser og Benklæder, Kniplinger, Linneder, Lommetørklæder, Mellemværk, hvide Skjørter, — en Duft af rent havde forvandlet denne Afkrog til det mest tiltrækkende Sted for Damerne; og den gamle Deling af Butiken var brudt med et Slag.

Derved opstod unægtelig en hel Del Forvirring; men det ligte Tørres godt; han vilde,

at Folk skulde tumle lidt omkring mellem hinanden, før de fandt det, de søgte; og der kom efterhaanden en Stemning over Publikum af Iver og godt Humør, unge Piger lo og snakkede høit, medens alvorlige Mænd, som skulde kjøbe alvorlige Ting, de stod der midt inde mellem Kvindfolkene og viste ikke rigtig, om de ligte det eller ei.

Men Simon Varhoug var der — ligesom før; og Prøver af alt muligt kunde de finde foran sig paa Disken, lyst var der ogsaa, saa det gik vel an; det var bare saa underligt at færdes indimellem disse fine Damerne.

Fru Knudsen kom efterhaanden til at staa ved Kassen den hele travle Dag, hvor hun modtog mange Komplimenter fra Kjendinger; og om Aftenen var baade hun og hendes Folk ganske udmattede.

Tørres viste hende triumferende Ruinerne af Sæbeslottet.

»Men hvad mon Hr. Jessen vil sige?« sagde pludseligt Fru Knudsen.

Den lille Frøken Thorsen blev selv med et alvorlig og saa hen paa Tørres; men han svarede ganske rolig:

»Jeg vilde ønske, Jessen kom imorgen, her blir nok at gjøre.«

Medens Dagen gik paa denne Maade i Cornelius Knudsens Forretning, var der meget stille ved Siden af — i Brandt's store Lokale. Butikfolkene løb af og til ud paa Gaden eller gjorde sig Ærinder, forat iagttage de nye Opstillinger og den store Tilstrømning hos Naboen.

Men Gustav Krøger selv mærkede Ingenting, og da Julie ved Middagsbordet vilde fortælle om, at hun og Fru Steiner havde været inde og seet paa Hr. Wolds Forandringer, brød han Samtalen af og vilde ikke høre.

Da han imidlertid efter sin Middagssøvn kom ned i sin Forretning, slog det ham, hvor ensomt der var.

»Stygt Veir; Folk holder sig hjemme,« sagde han i Forbigaaende til sin Førstemand.

»Folk gaar en anden Vei idag,« svarede denne.

Krøger tog sin Hat og gik udenfor.

Udstillingen i Vinduerne fandt han hæslig; men da han vilde gaa ind og hilse paa Fruen, saa han gjennem Glasdøren Butiken fuld af Folk

og Fruen selv ved Kassen varm og fornøjet. Han slap Døren og gik hjem igjen.

Men da han traadte ind i sin store velordnede Krambod, saa tom for Folk, var det første Gang, det tvang sig ind paa ham, at nu var her Konkurrence paa Liv og Død; og han viste vel, hvis Skyld det var. —

— Anton Jessen havde faaet at vide om den store Omvæltning i Butiken af Venner, som besøgte ham om Aftenen. Han mødte derfor næste Morgen fuldt bevæbnet i Forretningen, færdig til at tage det hele overlegent, og sikker paa, at han nok skulde overbevise Fruen om, at denne simple Maner at strø alting udover, var en Ødelæggelse for en fin Forretning.

Hans Princip var tvertimod at hente frem en Æske eller Pakke fra Hylden med en Mine, somom det var en særskilt Udmærkelse, han vilde gjøre Kunden, og saa fremvise Varen som noget extra og udsøgt. Paa denne Maade havde han vundet mangen Seier selv over Brandt, hvis Varer ellers havde Ord for at være de fineste.

Han ankom saa tidligt, at der endnu ikke var synderlig Handel; men Tørres og de andre

havde endnu travlt med at ordne efter Gaarsdagens Forvirring.

Midt i Butiken blev han staaende med Hatten paa Hovedet og saa foragtelig op og ned ad den lange Disk, derpaa sagde han med en Stemme, han havde øvet sig paa underveis:

»Pak ind alt det der; — Disken skal være ryddet.«

Frøken Thorsen havde faaet ligesom et Slag for Brystet, da han traadte ind; Hr. Jessen havde endnu en stor Magt over hende; hun stod ligbleg uden at røre sig; ingen af de andre gjorde heller Mine til at tage fat.

Det begyndte at trække i Hr. Jessens Ansigt og skjælve om Munden; han løftede sin lille tynde Stok og slog i Disken:

»Her skal ryddes. Hvem er det, som befaler her — De eller jeg?« han saa Tørres lige ind i Øinene.

Men Wold lod, somom han var ganske rolig, og lo haanligt:

»Jeg tænker, hverken De eller jeg.«

»Det skal vi snart faa se,« raabte Hr. Jessen og ilede op i Kontoret. Nede i Butiken kom Folk, og Forretningen gik; men hver Gang, der

hørtes en Lyd fra Kontoret, saa Frøken Thorsen hen paa Wold; hun følte, at disse Øieblikke bestemte over hende; men hun kunde ingenting læse i hans Miner; Tørres arbeidede munter og ivrig, somom ingenting var iveien.

— Saasnart han stod foran Fruen, begyndte Jessen at tale hurtigt og heftigt med Øinene fæstede i hendes.

Hun skyndte sig at afbryde ham:

»Ja, det var galt — Hr. Jessen! jeg indrømmer, at jeg burde talt med Dem, inden jeg« —

»Aa — det er ikke det værste — Frue! men« —

— »men« — vedblev hun — »jeg havde selv ingen Anelse om, at Forandringen —«

»Det er ikke Forandringen, jeg vil tale om«, sagde han mørk.

»Men jeg maa forresten indrømme,« sagde Fruen, »at det hidtil ialfald synes at gaa —«

»Jeg har talt meget med min Moder — Frue! i den senere Tid om — om min Fremtid —«

Hun prøvede endnu at afværge det, som hun følte vilde komme; men hans indre Oprør skyllede nu over, han glemte sin Skyhed, idet han følte dette ene: at alt stod paa Spil for

ham, og at han maatte seire. Og idet alt nu samlede sig om at vinde hende, skildrede han med sitrende Iver, hvorledes alle hans Drømme bestandig havde kredset om hende, hvor han elskede hende, og hvor hans gamle Moder vilde velsigne den Dag, da hun gjorde ham lykkelig.

Fru Knudsen havde mangen Gang tænkt, hvorledes det vilde gaa, om hun igjen mødte en Mand, der overvældede hende med et forelsket Mandfolks frembrusende Attraa; men skjønt der var saa megen Lidenskabelighed i hans Væsen og Ord, følte hun sig — næsten til sin egen Overraskelse mere rolig og kold, alt imens han talte.

Hans skuffede Forfængelighed, hans fantastisk drømmesyge Sind gav Ordene en falsk Klang, som hun hørte; det var et heftigt Oprør, en brændende Bøn; men det var alligevel ikke en forelsket Mand, hun følte det næsten som en Uvilje.

Hun reiste sig op fra Pulten og gik mod Dagligstuen og sagde tørt og overlegent:

»Hr. Jessen! jeg vil en Gang for alle forbyde Dem at tale til mig paa den Maade, — ellers maa vi skilles.«

»Godt Frue!« raabte han pludselig med etslags Latter, »lad os saa skilles strax, — hvis De tillader.«

»Lad os nu være fornuftige — Hr. Jessen!«

Men nu var han med en Gang bleven den forkjælede Gut, som paa Død og Liv vilde drive det ud i den yderste Spids; han vilde være den Forkastede, den Forhaanede; han vilde læsse paa sig alt — jo mere jo bedre; engang skulde det vel komme for en Dag, hvad Anton Jessen egentlig var!

Og saaledes for han ud af Kontoret, gjennem Butiken uden Hilsen eller Farvel og hjem til Mor, forat læsse sine Sorger af. —

— Nogen Tid efter sad Bankchef Christensen i Direktionens indre Værelse og gned sin store tykke Næse, medens han ventede paa En, som han havde sendt Bud efter.

Idet nu Tørres blev ført ind af Bankbudet, saa Christensen under sin Haand op paa den unge Mand og noterede sig, at han var bleg og urolig i Øinene. Derpaa anviste han en Plads nær sin egen Lænestol; men Tørres satte sig med et usikkert Smil henne ved Døren paa den yderste Snip af en Stol. »Jeg har oftere

havt den Fornøielse af se Dem i Banken — Hr. Tørres Wold! især i den senere Tid —«

»Ja, vi har jo adskillige Papirer løbende —«

»Det er ikke om Cornelius Knudsens Papirer, jeg taler,« afbrød Bankchefen tørt, »det er Deres egne Transaktioner, jeg har fulgt med Interesse.«

»Aa — Hr. Bankchef! — Ubetydeligheder,« svarede Tørres og vred sig paa Stolen.

»Alt ialt er det et ikke saa ubetydeligt Beløb, som gjennem Dem er indsat i Banken i Løbet af —«

»Men det er ikke mine Penge,« begyndte Tørres ivrig og tørrede Sveden af Panden.

— »i Løbet af de sidste Maaneder,« fortsatte Bankchefen rolig.

»Men det er ikke mine Penge — Hr. Bankchef!« raabte Tørres ivrig, »det er pr. Commission —«

»Naturligvis er det ikke Deres Penge — alle,« sagde Christensen, somom han undrede sig over denne Iver, »jeg kan jo vide, at en ung Mand i Deres Stilling kan ikke have lagt sig saa meget tilbeste, selv om han er meget — hm! — meget vindskibelig.«

Atter gned han sin Næse, medens han lurede sig til at se paa Tørres under Haanden.

Det sank i Tørres indvendig; denne Mand vidste det hele og havde ham i sin Haand.

Det var nemlig gaaet saaledes, efterat han blev Førstemand i Butikken, at han, forat anbringe sin altid øgende Kapital, havde indsat en hel Del Smaasummer i Christensens Bank paa Navne, som han selv fandt op. Han valgte helst Gaardene rundt om Snørtevold, hvor han var kjendt, og lavede saa selv saadanne Fornavne, som han vidste, der ikke fandtes. Saaledes havde han allerede mange Kontrabøger med Banken, uden at hans eget Navn forekom nogetsteds.

Men Bankchefens Næse havde nok lugtet, hvad Skuffe de Penge kom af, det blev Tørres klart i dette Øieblik, — han sad paa den yderste Snip af Stolen — færdig til at løbe eller kaste sig ned og bede om Naade, — han vidste ikke selv hvad.

»De maa have et godt Navn i Deres Hjembygd, siden saa mange forskjellige Personer fra den Kant lader sine Sparepenge indsætte gjennem Dem,« sagde Chefen efter en liden Pause.

Tørres kunde ikke faa Munden op.

»Det er altid et godt Tegn, naar en ung Mand nyder Tillid blandt sine egne. Jeg interesserer mig meget for de yngre Kræfter, som voxer op i vor By.«

Aldrig i sit Liv havde Tørres været saa uvis. Sad den store Mand og legte med ham, før Slaget kom? — eller hvad i Alverden vilde han?

»Jeg kan se paa Dem«, sagde Bankchefen smilende, »at De sidder og tænker paa, hvad jeg egentlig har ment med at kalde Dem herind i mit private Rum — ikke sandt? — De er usikker?«

Denne Pinsel kunde Tørres ikke længer holde ud; det fine Spind, hvori han følte sig indviklet, endte med at ophidse ham, hans naturlige Trods brød gjennem, og idet han med et Sæt satte sig helt fast paa Stolen, spurgte han Bankchefen midt i Ansigtet:

»Har De kanske nogen Mistanke?«

»Mistanke! —« raabte Bankchefen og forveiret; »jeg forstaar ikke, hvad De mener? — til hvad? — ah! De tænker atter paa disse Vexler; men jeg forsikrer Dem, jeg tror, Cor-

nelius Knudsens Forretning er fuldstændig solid, især i Forbindelse med G. Krøgers Endossement; men som Førstemand hos Enkefru Knudsen skulde De dog lade det være Dem magtpaaliggende at søge Gjælden forminsket; den er stor nok; men jeg nærer langtfra nogen Frygt — eller Mistanke — som De udtrykte Dem.«

Mens han talte, havde Bankchefen reist sig, og var gaaet hen til Vinduet; han trængte formelig til at gjenvinde sin Aplomb. Noget saa klodset havde han aldrig mødt, og han fik ringere Tanker om denne »unge Kraft.« Det var ellers hans Vis, naar han saa nogen Ungdom slaa sig op, at komme tilhjælp med Raad og Nedladenhed, som han siden tog sig betalt paa mange Maader; men de maatte helst være lidt finere end denne.

Og Tørres paa sin Side nyttede de Øieblikke, mens den anden saa paa Gaden, til at samle sine Tanker Han havde været lige paa Randen af sin Skjæbne, et Ord til, og han havde forraadt og udleveret sig selv og sin Hemmelighed. Saa galt var det ikke gaaet; hvor meget end Bankchefen viste eller anede,

saa var det dog ikke det, han vilde: kræve ham til Regnskab for, hvorfra han havde alle de Penge. Og til alt andet var Tørres beredt.

»Nei — ser De! hvorfor jeg har ladet Dem kalde herind,« fortsatte nu Bankchefen i en venlig Tone, »det er, fordi jeg — som sagt — interesserer mig varmt for de unge Kræfter i vor By; og naar De allerede nyder saa megen Tillid blandt Deres Egne, vil De uden Tvivl i Fremtiden faa flere Midler at anbringe.

»Det vil jeg haabe — Hr. Bankchef.«

»Og derfor vilde jeg tilbyde Dem min Hjælp med Raad og Daad.«

»Jeg kan ikke noksom fuldtakke —«

»Aa — det er mig en Fornøjelse at opbjælpe de unge Kræfter,« sagde Bankchefen, satte sig atter tilrette i Lænestolen og udviklede for Hr. Wold, hvorledes Indskud paa Sparebankvilkaar kunde være godt nok for gamle Jomfruer. Men at unge Kræfter, som vilde bidrage til at løfte Byen, de maatte ogsaa sætte sine Kapitaler i Byens merkantile Foretagender, i Skibsfart, i industrielle Anlæg og saa videre.

Nu var Tørres fuldstændig med og overmaade lettet. Han kjendte godt til Bankchefens

berømte Specialitet: at lokke uerfarne Venner til at kjøbe besværlige Skibsparter og tvivlsomme Aktier. Han var beredt til at føie sig et langt Stykke overfor denne farlige Mand, som sandsynligvis havde gennemskuet hans Spil med de opdigtede Navne og anede hans Hemmelighed; men han skulde nok passe sig.

Derfor lod han yderst begjærlig og takkede for de Udsigter til at faa Penge fordelagtigt anbragt, som Bankchefen aabnede ham; men han bed ikke paa noget bestemt Tilbud, eftersom han hele Tiden fastholdt, at selv havde han jo ingen Kapital; men hvis han skulde faa Penge mellem Hænderne, skulde han vist ikke undlade at gjøre Brug af Hr. Bankchefens elskværdige Bistand.

Dermed skiltes de for den Gang.

Bankchefen sad en Stund og tænkte. Han var bleven opmærksom paa den snedige Maade, hvorpaa det unge Menneske anbragte sine Penge; hvor han havde dem fra, behøvede Christensen ikke at spekulere over; han havde selv arbeidet sig op fra Ingenting. Derfor havde Tørres skuffet ham ved sin Plumphed, som det nær havde været umulig at dække. Denne »unge

Kraft« kunde maaske blive rig; men han vilde ingensinde naa op til de Høider, hvor Bankchef Christensen levede og regjerede.

Men for Tørres Wold var dette Møde en Begivenhed, som paa en Gang løftede ham mangfoldige Trin ivejret. At han var kaldt til privat Samtale med Byens første Pengemand var en uhørt Udmærkelse for en Krambodgut; og det styrkede først og fremmest hans Stilling hos Fru Knudsen.

Vel var han efter Hr. Jessens pludselige Bortgang bleven Førstemand, fordi der var ikke nogen anden. Men Fruen følte sig ingenlunde sikker paa, at han var Stillingen voxen. Dertil kom, at Gustav Krøger bestandig havde noget at sige paa Tørres.

Det var endog kommen dertil, at Krøger kun sjeldent besøgte hende i Kontoret; og da han sidste Gang var der, havde han meddelt hende, at Hr. Jessen var antaget som Førstemand hos Brandt, — han havde ikke kunnet gjøre andet — sagde Krøger, i Tider, hvor alt gik ud paa Konkurrence. —

Vistnok saa hun, at Tørres Wold var en udmærket Udsælger, hendes Omsætning tog et

stort Opsving udover Høsten; men forstod han disse Regnskaber? og alt dette med Vexler, som hun selv aldrig havde forstaaet anderledes, end at hun pludselig kunde faa en Tvivl, om der skulde gjøres saa eller saa? og da var hun ikke istand til at greie sig uden Hjælp.

Men Samtalen mellem Bankchefen og Tørres, saaledes som denne omstændeligt fortalte den igjen, beroligede hende i høi Grad. Den store Mand havde jo underholdt sig med hendes Kommis som med en yngre Forretningsmand, hvis Dom han satte Pris paa.

Ogsaa ude blandt Folk fik den unge Wold hos Fru Knudsen en vis Interesse fra denne Dag. De, som kjendte ham, og som hidtil havde anset ham for at være en ganske almindelig flink Bondegut, de begyndte nu at undres over, om der ikke var noget mærkeligt ved ham alligevel, siden den store Bankchef værdigedes at tage Notice af ham.

Og lidt efter lidt blev denne unge Mand i den underordnede Stilling omtalt; hans Navn blev kjendt; og som en Anelse samlede der sig allerede om dette nye Navn noget af den Respekt, der voxer til Beundring og ender som

den ydmygeste Dyrkning, naar en af disse saakaldte self-made Mænd stiger forgyldt op af Ingenting og pludseligt fremviser de to tomme Næver, hvormed han vitterligen begyndte, stappende fulde af ubegribeligt Guld.

Men alt dette virkede igjen som en Forløsning for Tørres Wolds indskrænkede Virksomhed. Nu behøvede han ikke længer saa omhyggeligt at skjule sine Penge i de hemmeligste og farligste Forretninger; han kunde nu udvide sin Laaneforretning og sikre sig paa alle Maader, idet han bestandig kun optraadte som Commissionær for andre.

Thi at tabe Penge taalte han ikke, det vil sige, han blev ganske syg af det. Det havde hændt en Gang eller to, at et Par mindre Beløb ikke vare mulige at faa igjen; og da var Tørres aldeles ude af sig selv, hverken spiste eller sov. Først da han var ganske sikker paa, at der ikke fandtes en Trevl mere at plukke af Skyldneren, kom han nogenlunde til Ro; men han noterede sine Tab og summerede dem ofte op i sit Hoved, forat holde sin Forsigtighed vaagen.

Naar nu Nogen — og der var forunderligt mange — i en Snarvending trængte til et

Par Hundrede Kroner, saa kunde Tørres Wold uden at vække Mistanke skaffe disse Penge tilveie mod en 3-maaneders Vexel; idet man bestandig fra begge Sider forudsatte, at disse Penge var nogle, han havde faaet at bestyre for nogle fraværende Personer langt borte.

Kun en enkelt Gang mellem Kammeraterne, hvor man ikke tog det saa nøje med Hemmeligheder af denne Art, kunde En, naar de sad og drak, give Tørres en liden Hentydning til Fru Knudsens Skuffe. Men Tørres lo med og saa fra den ene til den anden; han viste, der var ikke en, der for Alvor vovede at kaste den første Sten. Men ellers — udenfor den intime Kreds nævnedes ingen Mistanke; og hvis en uforstandig Husmoder spurgte sin Mand: »Men Gud! — hvor faar slig en Krambodgut Penge fra?« — saa svaredes der i en forretningsmæssig Tone: »Den unge T. Wold er usædvanlig dygtig, Bankchefen interesserer sig for ham.

— Imidlertid havde Tørres ingen Dag forsømt, men regelmæssigt taget lidt af Skuffen hver Eftermiddag. Han indsaa, at det aller sikreste var Jævnheden af de Beløb, som forsvandt, samt at der bestandig blev taget noget;

og naar han stak til sig sin Part, tog han et Skjøn over Dagens Omsætning, og derefter rettede han sig.

Men efter den store Sejer beregnede han sig ikke blot sin egen Part, men han tilbageholdt ogsaa for sig, hvad han taxerede som Hr. Jessens forrige Part, og dette blev under den forøgede Handel, som skyldtes hans egen Dygtighed, ikke saa lidet, hver Dag.

Han arbeidede ivrigere end nogensinde og næsten svimmel af sin egen Lykke paa alle Kanter. Alt, hvad han havde drømt, faldt ham i Hænderne; han havde næsten ingen Planer længer, fordi det gik saa fort; hans Penge øgede hver Dag og han var henrykt over sit lille nydelige Legetøi. Ogsaa Frøken Thorsen, som straalede af Lykke, trak Folk til Forretningen; de maatte udvide Betjeningen og nye Varer maatte bestilles.

Konkurrencen mellem Wold hos Knudsen og Jessen hos Brandt interesserede snart hele Byen; og Damerne disputerede, hvor de kom sammen, om de to Forretninger.

Af den klodsede Bondegut, som kom til Byen for to Aar siden, var der nu ikke andet

tilbage end det brede og stærke i Skikkelsen som i Maal og Væsen. Livet laa nu aabent for ham, Byen syntes ham allerede halvt erobret, alt det Held, han havde havt, steg ham til Hovedet; og han troede ikke længer paa disse Kløfter, som skulde adskille Menneskene.

Tørres Wold lod sig denne Høst foreslaa til Optagelse i Klubben og slap igjennem til Gustav Krøgers store Forargelse.

Alligevel krøb det lidt i ham, da han fremstillede sig til det første Klubbal. Han havde nok gaaet paa Danseskole og udmærket sig ved Afskedsballet. Men det var mellem Frøken Thorsen og hendes Veninder af Butikfaget.

Men her blev han uden Varsel forestillet for den gamle Bispinde Hagerup, som han hidtil kun havde seet blive kjørt omkring i Husvogn indeni Pelsværk; og den næste af Klubbens Værtinder var selve den døve Amtmandinde, hvis løse Tænder man maatte være vant til for ikke at tabe Fatningen. Der var Byfogden og Krigskommissæren sprængviolet og i Uniform; Løitnanterne gloede op og ned ad ham, og Studenterne bøiede de blege Hoveder sammen og vrinskede Haan.

Tørres begyndte igjen at tro paa Kløfterne; men han balancerede forsigtig paa Randen, holdt sig meget stille fra først af og dansede bare med tiloversblevne Gjenstande i Krogene. De gamle Damer gav ham den Karakter, at han var noksaa pyntelig til Bondegut at være.

»Hr. Wold — Fru Steiner« — det var en af Balinspektørerne, som forestillede dem for hinanden.

»Jeg har sat mig i Hovedet, at jeg vil gjøre Deres Bekjendtskab,« sagde hun og rakte ham sin Haand.

Tørres kunde bare smile og bukke.

»Kom herhen — Julie! — lad mig forestille dig, jeg har tiltvunget mig Hr. Wolds Bekjendtskab.«

Julie Krøger nærmede sig — smukkere end han troede, hun kunde blive — med frisk Farve og et fornøiet Smil over det ellers noget tørre Ansigt. Ogsaa Jolla Blom kom til; og Tørres befandt sig med en Gang blandt Ballets mest søgte Damer: Tulla Arentz, Dalla With, Assen, Bassen og Trutte Maribo samt Dada og Didi Brun; Fru Steiner forestillede ham, idet hun kaldte ham: »Min Opdagelse — Hr. Wold!«

Musikken spillede de første Takter til Françaisen, og Herrerne løb om efter sine Damer.

»Har De nogen Dame — Hr. Wold? — ikke? — udmærket! Se her! Julie! Erstatning for din forulykkede Løitnant,« — og i en Fart fik Fru Steiner dem Arm i Arm, medens hun selv tog Pladsen vis-à-vis med sin Kavaller Løitnant Filtvedt. Dennes uadskillelige Ven og Krigskammerat Løitnant Tuftemo var netop beordret til at følge Krigskommissæren hjem, hvilket altid var den yngste Løitnants Arbeide.

Da de stod opstillede, sagde Tørres meget forlegen: »De maa undskylde — Frøken Krøger! — jeg havde aldrig havt Mod til at engagere Dem.«

»Aa — er jeg da saa frygtelig?« svarede Julie.

»Nei, men jeg er saadan en Klodrian,« sagde Tørres.

»Nu faar vi se,« svarede hun smilende, og Touren begyndte.

»Det gaar jo godt,« sagde Julie venligt; hun kunde ikke lige, at hendes Veninde var saa overlegen mod Hr. Wold, — saaledes som

hun nu stod og gjorde Nar af ham med sin Løitnant.

»De synes vel ogsaa, hun er deilig?« spurgte Julie lidt efter.

»Hvem?« spurgte Tørres forsigtig og tog Øinene til sig.

»Jeg troede, De betragtede hende, — min Veninde, Fru Steiner. Alle Herrer er jo forelskede i hende,« sagde Julie kort.

Men Tørres var en altfor dreven Kavaler mellem sine Piger til at falde i denne Snare; han svarede henkastet:

»Aa, hver sin Smag! — jeg ved da ligesaa smukke Damer.«

Julie beundrede selv sin Veninde, saa hun taalte ialmindelighed — ja hun fordrede næsten, at de Herrer, som nærmede sig, skulde være betagne af den unge Frue. Alligevel var det hende ikke imod, at dette unge pene Menneske, hvem Lulli saa overlegent kaldte sin Opdagelse, at han dog ikke var mere indtaget.

Hun gav sig derfor mere af med ham i de følgende Toure, fik ham til at snakke og fortælle, og da de skiltes efter Dansen, var de gode Venner.

«Du vil nok tage min Opdagelse fra mig, — men vogt dig!« sagde Lulli leende.

— Men Tørres gik hjem om Natten i en Rus mindre af det, han havde drukket, end af det, han havde oplevet. Fru Steiner var ham et Vidunder; det var det mest glimrende, han kunde tænke sig af et Kvindfolk.

Men han havde dog endnu Forstand nok til ikke at tænke saa høit. Julie Krøger var allerede et svimlende Maal. Alt var hidtil lykkedes for ham; god Hjælp fik han overalt; kanske dette skulde blive Hævnen over Krøger.

X.

Krøgers Bal mellem Jul og Nytaar var saa gammelt, at det endnu hed Brandts Julebal. I fordums Tid havde Byen været munter, og i Brandts velstaaende Hus havde Embedsmænd og gode Borgere sjunget de gamle Sange og svunget de udringede Damer — sirligt, men lystigt og uden Sky.

Julies Moder havde egentlig været den eneste i Slægten, som helt blev taget af den sure Religiøsitet, der brød ind i de senere Aar; og saalænge hun raadede, havde der ogsaa ligget Tyngsel over det gamle Familie-Bal.

Men nu tog Gustav Krøger Revanche for dette og meget andet, og de siste Aars Fest havde været til stor Sorg og Forargelse for alle dem, som ikke var der. Lystigheden

varede langt ud paa Natten, en Belzebub's Fest for de bekymrede.

Allerede Forberedelserne til Ballet interesserede Krøger. Det faldt netop i hans Smag at opretholde Traditionerne. Saa længe Konen levede, havde hun modsat sig enhver eneste Ting, han havde Lyst til, og overalt søgt at knibe af eller forringe det festlige. Nu nød han i sin Uafhængighed den Glæde at gjøre det rigtig stort og galant med en udsøgt Soupé og Vin i gammeldags Overflod.

Dette var en af de faa Leiligheder, der bestandig virkede saaledes paa Gustav Krøger, at han aldeles glemte, hvad han ellers i en mismodig Stund kunde kalde sit forspildte Liv. Naar det gamle fornemme Hus var fuldt af Lys og Gjæster, forestillede han sig, at han selv og alt andet var paa sin rette Plads; han bildte sig ind, at Damerne vare comme il faut i Toilette og Holdning, at Kavallererne vare aandrige, at de gamle Herrer ved Kortbordene vare betydelige Mænd, der rekreerede sig i aandfuld Selskabelighed.

Selv gik han omkring i dette udmærkede Selskab som den glade Vært. Og nu, da han

var sikker paa, at han intetsteds hverken i Salene eller i Kjøkkenet kunde møde sin Kones sure Ansigt, følte han sig lykkelig som den, der gjorde alle disse prægtige Mennesker glade og fornøiede.

Men han vilde gjerne, det skulde være fint. Han ligte ikke denne Aften at høre sin Ven Overlærerens Bemærkninger. Og han lod, somom han ikke lagde Mærke til de skrækkelige unge Indfødte, som man var nødt til at tage med, forat skaffe Dansere. Da han første Gang blev opmærksom paa Tørres Wold, som han ikke havde kunnet undgaa, vendte han sig bort i Uvilje; men denne Gang var det snarest, fordi han ærgrede sig over, at den modbydelige Fyr ikke tog sig værre ud.

Efterat han havde sat Dansen igang ved høitideligt at gaa i Polonaise med Amtmandinden, kom Krøger ikke stort mere i Balsalen; den Ting gik af sig selv; naar bare ikke Musiken slappedes af Tørst eller overvældedes af Drik, — denne Ligevægt var ogsaa en af hans Opgaver.

Han vandrede da bestandig omkring som et Forsyn for alle. Begyndte ude i Kjøkkenet,

hvor han drak gammel Portvin sammen med den skinnende Kogekone, som bestandig betroede ham, at han var den eneste i Byen, som forstod sig paa Mad. Dernæst gjorde han Runden gjennem alle Rum — overalt med Øie for nedbrændte Lys eller tomme Flasker, snart sendte han en Pige i Kjælderen, snart tog han sig et Glas med En, som han syntes trængte til en Opmuntring, eller han løftede et Bæger til almen Skaal blandt Kortspillerne, der rejste sig og nippede til sine Toddyglas.

Saaledes gik Ballet varmt og vel smurt — som Gustav Krøger vilde, det skulde gaa, saa alle disse Mennesker, hvor store Dødbidere de end vare til hverdags, kunde vaagne op en enkelt Gang og more sig med god Samvittighed.

Men paa samme Tid var han yderst ængstlig for, at Lystigheden skulde gaa for vidt. Hans Feststemning kunde med et være forspildt, om der hændte noget galt, — om for Exempel et ungt Menneske opmuntret ved Værtens egen overflødige Gjæstfrihed — kom til at drikke for meget og tog til at vrøvle eller gjøre Skandale i Balsalen; da var Krøger ganske ulykkelig,

indtil Forargelsen blev fjernet. Han taalte ikke at rives ud af den Drøm, at det hele var en udsøgt Samling sikre, dannede Mennesker, som forstod at more sig fuldtud — men med Anstand.

— De siste Tiders Held havde givet Tørres Wold et Mod og en Selvtillid, som godt kunde gaa for Sikkerhed. Alligevel var det langt fra, at han indvendig følte sig sikker, da han i Følge med nogle andre Handelsbetjente kom ind i disse gamle Stuer, af hvilke der stod saa megen Respekt i Byen.

Han vovede sig ikke ind i Balsalen, men slog sig ned i et af de indre Værelser, hvor han — sammen med en Del yngre Herrer, der vare ligesaa modige, styrkede sig med forskjellige Drikkevarer.

Men som han stod med sin Cigar midt i en Kreds og talte om Byens Bankvæsen med den Autoritet, der tilkom ham som den, der allerede eiede noget, og til hvem der allerede blev taget et vist Hensyn af de Store, — viste der sig pludselig foran ham gjennem Tobaksrøgen: Fru Steiner — udringet, blændende hvid med røde Kinder af Dansen og spillende

Øine. Hun havde glat Liv af hvid Atlask, blegrøde Roser paa Skuldrene, Koraller om Halsen; hendes Skjørt var meget kort og opheftet med Bouquettter af de samme Roser, hvide Silkesko med høie, røde Hæle. Hun havde ligefrem klædt sig efter en Hyrdinde af Sèvres-Porcelain, som hun havde fundet i Julies Værelse. Men hun havde lagt en liden Rosengren over Haaret istedetfor Hyrdehatten.

»Se, der staar det lange Mandfolk og oser som en Lampe,« raabte Fru Steiner og viftede i Røgen med sit Lommetørklæde; »har De ingen Samvittighed? — Françaisen skal begynde!«

Tørres bare stirrede paa hende, indtil hun vendte sig med et Vink; han styrtede efter, medens hans Kammerater saa paa hinanden med enstemmig Misundelse.

Det vakte almindelig Opmærksomhed i Salen, at denne unge Fyr, hos hvem man hver Dag kunde kjøbe for 20 Øre i Traad, at han her, hvor hele Byen var i Udvalg, saaledes blev udmærket af Ballets første Dame. Misundelsen slog sig ned hos Løjtnanter og Studenter; men en vis Agtelse for denne Hr. Wold fæstede sig hos dem, der havde lidt Forstand

og Fremsyn; selv inde hos de gamle Herrer blev han nævnt, mens der blev givet Kort, og Bankchef Christensen sagde høit, at T. Wold var en af Byens mest fremragende yngre »Kræfter« — med tre rr.

Tørres selv syntes, at nu gik det godt. Han kom med en Gang ind i Balsalens fulde Lys, styrket af den stærke Punch og paa et Tidspunkt, da den første Stivhed var brudt og Ballets Stemning mere var for at more sig end for at kritisere. Beskyttet af Fru Steiner tog han ufortrødent fat og tumlede sig snart saa tvangløst, somom han aldrig havde rørt andre Kvindfolk end disse fine, halvklædte Skikkelser, der fløi fra Arm til Arm.

Ingen vidste om den store Berta og de andre; selv Frøken Thorsen, som ikke var buden, begyndte han at skamme sig lidt over. Han skulde jo saa meget høiere op.

Siden Ballet paa Klubben havde Julie Krøger ikke været ude af hans Tanker. Om han vandt Datteren tiltrods for den Gamle! — saa skulde han slaa »Brandt« op, Fru Knudsen skulde snart være ødelagt, Gustav Krøger skulde komme og bøie sig, saa skulde han faa

et pent Føderaad — som de Gamle paa Landet, — han skimtede T. Wold i store Guldbogstaver over begge de konkurrerende Forretninger.

Først af alle Fruentimmer, han i sit Liv havde seet, stod Fru Steiner. Hendes udfordrende Skjønhed, hendes vexlende Maade at være paa: snart fjern og utilgjængelig som noget uhyre fint udenlandsk, snart lige indpaa som en Kammerat; og dernæst: at hun, som bedaarede alle Mænd og imponerede alle Kvinder, hun var en af de Fraskilte! hun var etslags utryg Enke, der havde en levende Mand, der gik igjen; hun var havende, men dog ikke rigtig løs; hun var ligesom mærket med Skriftens Ord som en Forskudt, og dog samledes Mændene om hende. Længe havde Tørres ikke kunnet forstaa, at Konen frivillig kunde gaa fra Manden, som eiede Gaarden og det hele. Men da han fik vide, at hun havde flere Tusind om Aaret af Manden — uden at arbeide eller være Kone for ham, da blev hun ham noget næsten ophøiet gaadefuldt, som han blindt maatte beundre.

Men han spildte ikke sin Tid med at fantasere længer, end der med god Lykke kunde være en forhaabningsfuld Beregnings Fodfæste. Op i løse Luften havde han ingen Trang til at gaa.

Den Nytte derimod, han kunde have af Fru Steiner som Julies Veninde, var ham strax indlysende; og at hun saaledes som nu kom ham langt imøde, var nok et Led i den Kjæde af lykkelige Træf, der i saa kort Tid havde bugseret ham ud af det vanskelige Sund, der fører til Livets aabne Hav, hvor utallige Muligheder viser sig til alle Kanter uden andre Grændser end Himmelen, hvor Sejladsen skal ende i Uforkrænkelighed.

Saa fast i Troen som iaften havde Tørres Wold aldrig været, — i Troen paa sig selv og den visse Lykke.

Det havde været en Ide af Fru Steiner, at de skulde gjentage Françaisen fra Klubballet saaledes, at hun dansede med Wold vis-à-vis Julie og Løitnant Filtvedt.

Fruen syntes, at naar hun havde opdaget Tørres, saa ejede hun ham — som hun ejede de andre Herrer, hvis hun gad. Det havde

ogsaa den lille Julie altid forstaaet hidtil. Det var derfor den pure Spøg, da Fru Steiner første Gang slog paa, at den nye Opdagelse kunde blive til Skinsyge mellem dem.

Men alligevel blev noget siddende hos Julie. Det havde allerede stemt hende fordelagtigt for den unge Mand, at hendes Fader paa sin overdrevne Maade talte ondt om ham. Dernæst fandt hun, at det kunde være nok, om hendes Veninde legte Menageri med Løitnanterne og de andre, som var vant til kokette Damer. Men hun ligte ikke, at denne unge, troskyldige Fyr fra Landet skulde holdes for Nar.

Fru Steiner følte strax det første Pust af denne Stemning, og hun fandt det temmelig trodsigt af denne lille Dame fra Smaabyen, som hun hædrede med sit Venskab, skjønt Tørres Wold! — i Sandhed ikke var nogen Erobring at misunde.

Hun havde tænkt lidt frem og tilbage, indtil hun foreløbig fandt det morsomst at indbilde denne vigtige Bonde-Kavaller, at Frøken Krøger gik og sukkede for ham og bare ventede; — saa kunde Julie faa sin Straf og en god

Advarsel ved hans latterlige Kourtise; — hun skulde nok selv passe paa, at den blev latterlig.

»De har slet ikke danset tidligere i Aften — Hr. Wold.«

»Nei, jeg maatte snakke en Del om Forretninger med Forskjellige.«

»Og De tror, det er vigtigere end at danse?«

Ja, det troede han rigtignok — og lo.

»De tror, De kan komme frem i Verden uden os? —« spurgte hun og saa haanligt paa ham.

Men Tørres forstod ikke rigtig, saa fra hende over paa Damen vis-à-vis, idet en ny Tour begyndte.

Da de igjen kom tilro, sagde Fruen:

»Har De seet nogen Mand komme frem uden Kvindens Hjælp?«

Nu forstod Tørres og svarede rask:

»Jeg har kjendt en Mand, som giftede sig med en stor Gaard; men han blev alligevel ikke andet end en gammel Kjærring al sin Tid. Det kommer an paa — ser De —«

»Aa — De tager alt saa grovt,« raabte hun; »ved De da noget mægtigere end Kvinden?«

»Ja — Manden, naar han har Penge,« svarede Tørres og lo med sine gulhvide stærke Bondetænder.

Han blev hende i et Øieblik næsten frygtelig, denne grove Kraft, som gik forklædt herinde mellem tankeløse unge Piger, Løitnanter og Blomster. Hun vilde ved Gud ikke have mere med sin Opdagelse; Julie skulde med Fornøielse faa ham.

»De forstaar Dem ikke paa Kvinden,« sagde hun tørt.

»Men De, Frue! forstaar Dem paa Mandfolk.«

Hans Tone og Blik var oprigtig Beundring.

»Vil De da tage Raad af mig?« spurgte hun noget formildet.

»Hvis De vil være saa — saa nedladende?«

»Javist vil jeg være saa nedladende,« svarede hun og lo; »men sig mig først, er ikke Bønderne svært langsomme i Kjærlighed?«

»Hvorledes langsomme?«

»Om de ikke betænker sig længe?«

»Pigerne?«

»Begge Parter.«

»Hvad skulde Gutterne betænke sig paa?« raabte Tørres og lo igjen.

Hun opfangede hans Blik, som i et grisk Kast ligesom snoede sig om hende fra Top til Taa, og hun forstod, at denne Mand var farligere end Løitnanterne at tale med om slige Ting.

Hun svarede tørt: »Jeg troede, Ægteskaberne paa Landet først blev indgaaet efter lange Overveielser fra begge Sider.«

»Ja Ægteskab!« svarede han og gjorde sig strax alvorlig; »var det det, De mente?«

»Men saaledes gaar det ikke mellem os,« sagde Fru Steiner med et hurtigt Blik over til Julie og Løitnanten, som netop syntes at tale ivrigt sammen; »blandt os maa en Mand være dristig og snar, gribe til i rette Øieblik, — — ellers —«

»Ellers?«

— »Ellers kommer der en anden,» svarede hun og begyndte sjette Tour.

Hans Øine veg nu ikke fra Julie, somom han var bange for, at nogen skulde tage hende fra ham under selve Dansen.

Der blev ikke videre Tid til Samtale. Tørres fulgte sin Dame til det lille Værelse, hvor hun vilde hvile. Han vilde saa gjerne spurgt; men stod bare og stammede i Spænding:

»Vil De altsaa raade mig til — til —«

»Lykken staar den Kjække bi,« sagde hun smilende og gik fra ham.

Klokken var henad tolv og Ballet paa sit høieste, ingen Tvang mere og endnu ingen Træthed eller Overdrivelse. Alle morede sig sammen; mens hver enkelt var optaget af sine Intriger og smaa Planer, Forhaabninger, Overraskelser og Skuffelser. En farlig, berusende Em fuld af Elskov og Vin strømmede frem og tilbage gjennem Sal og Stuer.

Tørres var i et forunderligt Oprør af svulmende Selvfølelse og Trang til at tage for sig. Han havde aldrig før seet, hvor vakker Julie kunde være. Det lille Hoved sad saa fint paa den lange Hals, hun var udringet, men havde rundt hele Linningen og paa Skuldrene en rig Besætning af gamle kostbare Kniplinger, som hendes Fader havde bragt hjem, men aldrig formaaet sin Kone til at bære.

Dertil var hun rød af Dansen og glad uden Tanke paa de Sure og Piggede — baade her i Krogene og ude i Byen.

Kun under Françaisen havde Julie været lidt ude af Stemning. Thi for det første havde hendes Kavaller Løitnant Filtvedt udelukkende underholdt hende om sin haabløse Tilbedelse af Fru Steiner. Og dernæst havde hun under Dansen lagt Mærke til Parret vis-à-vis. Det var Skam — syntes Julie — af hendes Veninde at kokettere saaledes med Hr. Wold, naar hun alligevel bare vilde have ham til Nar; det var han virkelig for god til.

Tante Sofie kom undertiden fra sine mange udvendige Sysler ind i Balsalen, for at se paa Ungdommen; og hun havde udtrykkelig erklæret med en Kjendermine, at Hr. Wold var det eneste Mandfolk i Salen. Det syntes nu ikke Julie; men han var ialfald slet ikke at le af. Naar hendes Dans kom, vilde hun være oprigtig venlig mod ham; — kanske advare ham lidt mod Lulli.

Efter Françaisen vilde Tørres ikke danse mere, før Frøken Julies Vals. Han gjorde

derfor bare en kort Trip med Bankchef Christensens Datter, som sur og stiv lod sig svive rundt, — idet hun selv — saavel som alle andre vidste, at dette var en Dans, alle Ynglinge maatte gjennemgaa, om de vilde henregnes til de unge »Kræfter« i Byen.

Derpaa gik han ind i Herreværelserne — optaget af sig selv og sin Lykke — den Lykke, han allerede syntes at holde i sin Haand. Havde ikke Fru Steiner tydeligt ladet ham forstaa, at Julie bare gik og ventede paa et dristigt Skridt fra ham. Det skulde ikke mangle — og saa! saa var han med en Gang ovenpaa!

Inde i en Sofa sad Hr. Jessen og gav sig Mine af at tilhøre Huset. Tørres var saa høit oppe, at han raabte til ham i Forbigaaende:

»Naa Jessen! danser du ikke?«

Denne Frækhed fik ikke Tid til at fæste sig; thi Overlærer Hamre, som hele Aftenen morede sig med at undersøge de unge Mennesker, tog Plads i Sofaen og begyndte en Samtale.

Snart havde Hr. Jessen betroet den venlige gamle Herre, at han var kjed af alt, — særlig havde Livet givet ham en umaadelig Ringeagt for Kvinden.

Dette fandt den Gamle saa yderst rimeligt om end trist. Han ytrede sin Deltagelse og udtalte det Haab, at Tiden maaske kunde læge; men Hr. Jessen svarede med et tungt Blik, at Haabet var dødt.

Da dette havde varet en Stund, sagde Overlæreren pludselig:

»Men — Hr. Jessen! De har bestemt Talent!«

»Jeg? — nei — hvordan mener De?«

»Har De ikke mange Slægtninge?«

»Jo — aa jo,« svarede Hr. Jessen forvirret, »min Moders Familie er meget stor — oprindelig dansk.«

»Ah!« udbrød Overlæreren overrasket; »og der er intet Talent i Familien?«

»Nei — ikke det, jeg ved.«

»Høist besynderligt,« sagde den gamle venlige Herre og betragtede Hr. Jessen med Interesse.

»Min Moder spiller lidt,« sagde han frygtsomt.

»Det kan jeg tænke mig; men ser De: enhver større Familie har nuomstunder et Talent — en Maler eller ialfald en Forfatter; og De kjender ingen i Deres Slægt?«

»Næ — nei — jeg tror ikke.«

»Det er jo høist paafaldende,« sagde Overlæreren alvorligt; »men stop! hvad om De selv var Manden!«

Jessen blev ganske hed.

»Uden at vide det — ja! saa gaar det ofte,« — sagde den gamle Herre og reiste sig; »der gaar man omkring som et andet almindeligt Menneske med et ubevidst Talent, indtil en vakker Morgenstund — svup! der er det!« han pikkede Hr. Jessen hemmelighedsfuldt paa Panden, idet han gik videre paa sin Runde.

Ganske betagen sad Hr. Jessen igjen i Sofaen og glemte Ballets Larm, medens han tænkte paa dette nye og uformodede, at han sandsynligvis havde Talent. Og jo længere han tænkte, desto sandsynligere forekom det ham.

Var det ikke Talentet, som vilde frem, naar han bestandig længtede mod noget høiere; var det ikke altid Talentet, som ikke paaskjønnedes?

Alt dette havde den kloge gamle Herre seet; kunde han nu bare selv blive klar over, hvad det var for et Talent, han sad inde med.

Den næste, Overlæreren mødte, var Tørres Wold; den Gamle hilste godmodigt, han kjendte ham saa halvveis: om han morede sig godt?

»Tusind Tak — udmærket!« svarede Tørres henrykt over denne nye Udmærkelse og greb den andens Haand, hvilket ikke var Meningen. Overlæreren gik snart videre, idet han gav Krøger Ret i, at der var ingen Moro ved den Fyr.

Mens Tørres gik saaledes og ventede paa Dansen med Frøken Julie, hvilken han var sig bevidst skulde blive et Vendepunkt i hans Liv, styrkede han sig med et Par Glas af Krøgers navnkundige hjemmelavede Jule-Punch, uden at den stærke Drik steg ham anderledes til Hovedet, end at den gjorde Modet lysere og tilslørede noget den Forsigtighed, som ellers laa ham saa dybt i Blodet.

En af hans Venner præsenterede ham for den nye Præst.

»Vi er nok Sambygdinger — omtrent,« sagde Præsten venligt, »min Far var og Husmand og tog Navn af Gaarden — Opstad — De kjender vist? —«

»Nei!« svarede Tørres kort; var det nu Tider at tænke paa Snørtevold?

Præsten, som var ny og forsigtig, bøiede af; men Tørres tømte endnu et Glas og ilede mod Balsalen. Valsen skulde begynde.

XI.

Under hele den foregaaende Dans havde Julie været inde paa sit eget Værelse med Jolla Blom. Hun var træt, og hun trængte til at snakke med en. Det var ellers længe siden, at Jolla Blom blev valgt til fortrolig.

»Hvad synes Du om ham — Jolla? naar Du skal være oprigtig.«

»Er Du virkelig indtaget i ham Julie?« spurgte Jolla Blom istedetfor at svare.

»Jeg ved ikke.«

»Saa er Du.«

»Nei, langtfra! Det er bare det, at hun skal ikke have Lov til at gjøre Nar af ham.«

»Fru Steiner gjør Nar af alle, — selv af sine bedste Venner — siger de.«

»Hun skulde prøve.«

»Du skulde bare vide alt det, de siger om hende.«

Ellers stansede Julie hende, naar det kom til al den Sladder, der gik i Byen om Fruen; men iaften lod hun Jolla Blom lette sit Hjerte.

»Saa kan Du tænke Dig, de siger ogsaa, hun har en i Christiania — en rigtig.«

»Hendes Mand, mener Du —«

»Nei! en til! en rigtig saadan, Du ved.«

»Aa Tøv! — Jolla!«

»Ja, de siger ogsaa,« fortsatte hun ivrigt, »de siger, hun driver Maskepi med den Wold ogsaa, mens hun lader, somom hun gjør Nar af ham, forat Ingen skal forstaa.«

»Hvem siger det?« raabte Julie heftigt.

»Ja — de siger saa for mig; jeg ved ikke mere,« svarede Jolla Blom uskyldig.

Da de kom ind igjen i Salen, skulde just den Vals begynde, som Julie havde lovet Tørres, og han stod allerede og søgte hende med Øinene — saa høi var han, at han saa henover Hovederne paa de Fleste.

Da de havde danset en Gang, tog de Plads paa en liden Sofa i Salen; og Tørres følte sit Hjerte slaa i Forventningen om det, som skulde

komme; imidlertid var det ham ikke muligt at finde Begyndelsen.

Det var Julie, som først sagde:

»De havde en morsom Française?«

»Aa ja!«

»Hun er fortryllende?«

»Fru Steiner? — aa — hver sin Smag,« — sagde Tørres og saa hende pludselig lige ind i Øinene.

Julie blev lidt rød og gjorde uvilkaarlig et Ryk til Siden.

»Hun er svært farlig —«

»Ikke for alle« — svarede Tørres. Julie reiste sig, og de dansede igjen. Hun maatte næsten le, mens han førte hende let og sikkert: hun havde troet, at Lulli havde ham ganske i sine Garn — og det troede Lulli vist ogsaa! — og saa var det jo hende selv, det gjalt. Han gik jo med et Frieri i Halsen; men det vilde Julie ikke høre, ikke paa nogen Maade — ikke endnu i alt Fald.

Forgjæves prøvede Tørres at komme videre; hun holdt ham tilbage og bøiede af, saa Samtalen kom ikke længer end til lette Smaating, som de lo af.

Efter Dansen vilde Tørres — urolig og nervøs ikke slippe hende. Hun sagde, at hun maatte ud til Tante Sofie i Kjøkkenet. Han vilde følge med; hun kunde ikke blive ham kvit, gjennem de gamle Damers Værelse fulgte han — lige til Kjøkkendøren, hun lo endnu, men var halvt ræd ham.

»Se her skilles vi!« raabte hun og rakte ham Haanden.

»Men — men vi er jo enige?« — fik han endelig frem.

»Ja da!« raabte Julie leende, idet hun forsvandt ud i Kjøkkenet.

Tørres opsøgte Fru Steiner i det lille Værelse, og — ganske straalende af sin Lykke, raabte han til hende:

»Tænk! hun troede, det var Dem!«

Fruen forstod ham og saa op med et Par Øine, som Tørres ikke forstod, saa ophidset som han var. Men nu var Maalet fuldt; hun vilde skille sig ved denne Tølper.

»Sagde De ikke før, De vilde følge mine Raad?«

»Har jeg ikke gjort det? — og tænk Dem —«

Hun afbrød: »Men tør De fremdeles?«

»Jeg tør alt muligt,« svarede han.

»Det er jo det, ser De! at saaledes som De nu stormer frem, kan De let forspilde det hele. Mellem Folk af vort Slag fares der ikke —«

»Men De lærte mig jo netop at gribe til, og det forsikrer jeg Dem —«

»Ja — forstaar De, men —« hun var selv lidt forvirret; imidlertid tog hun sig sammen, »se mellem os bruger man dog at sikre sig — at sikre sig Samtykke hos Familien.«

Dette var ganske efter Tørres Wolds Begreber, at man først friede hos Forældrene; han sagde derfor lidt nedstemt:

»De mener, jeg skulde først spørge den Gamle?»

»Jeg tror ikke at han vilde synes om en Overraskelse,« sagde Fru Steiner; hun syntes nu selv, dette gik for vidt, og reiste sig.

»Ja — De maa ikke tro, jeg er ræd,« raabte Tørres; »vent lidt skal De se!«

Han sprang op; iaften havde han Mod til alt, paa Julie var han sikker nok, saaledes kunde ingen Pige være, uden hun var villig.

Fyrig og lykkelig gik han, forat finde sin tilkommende Svigerfader.

Fru Steiner vilde holdt ham tilbage, dette blev kanske for galt, men han var saa snar, og desuden — hvad kunde hun for, om denne indbildske Person gjorde Dumheder; alle Mennesker havde jo forkjælet ham og sat ham Fluer i Hovedet; hun selv havde ved Gud altid holdt ham for Nar.

Men hun tænkte paa, hvorledes det egentlig hang sammen med Julie? mon den lille Gaas virkelig indbildte sig, at hun havde vundet en Sejer, som var noget værd?

Og pludselig faldt der over den smukke; Frue en Modløshed midt i Ballets Tummel; hun fornam Afstanden mellem hendes Liv i Hovedstaden som Fifdame, som ung Kone, der ikke behøvede at tage Hensyn, midt i Omgivelser, der forekom hende dobbelt glimrende i dette Øieblik, hvor hun var reduceret til at kjæmpe med en liden Smaabydame om en Krambodgut fra Landet — hun krammede sit Lommetørklæde inde i Haanden, viftede Løitnanterne Filtvedt og Tuftemo — en til hver Side, da de kom styrtende mod hende, og

ilede ud forat finde Julie og holde sig parat til, hvad der maatte komme.

— Imidlertid gik Tørres ufortrøden paa Jagt efter sin Svigerfader gjennem alle Stuerne. Alt det Held, som fulgte ham i det siste og i denne Aften, berusede ham mere end det, han havde drukket. Derfor kom der bare den ene Tanke frem: De skulde faa se! — De skulde faa se — allesammen.

Somom han var bleven en anden Person, der ikke længer havde Rod i den forsigtige Bonde, kom der bare de lyse Billeder: Bankchefen, de andres begyndende Respekt, hans gode Penge, Julie selv, hendes Venlighed, — de skulde faa se allesammen! — indtil han med et fik Øie paa Værten, som stod i Samtale med Konsul With og nogle andre Herrer ved Indgangen til Kontoret.

Et Øieblik stansede Tørres uvilkaarligt ved Synet af denne Mand, der paa en ejendommelig Maade var bleven ham saa forhadt fra det første Møde; men han nærmede sig alligevel for at gribe et beleiligt Øieblik og tale med Krøger inde i Kontoret, hvortil Døren var aaben, forat slippe Røg ud.

Konsul With blev kaldt til sit Kortbord, Gruppen opløstes; og Værten gik ind i Kontoret for at hente Cigarer.

Tørres fulgte efter. Derinde var ikke tændt Lys; et Vindu stod aabent ud til Søen; der var svalt og stille, Ballets Støi lød langt borte. En kjølig Besindelse skyllede over den unge Mand, han stansede og vilde netop liste sig ud igjen, da Krøger pludselig mærkede ham bag sig og for op:

»Hvem Fanden! — hu! er det Dem?«

Nu var der intet Tilbagetog; Tørres samlede sig, et Secund havde han ligesom været borte.

»De vil nok blive overrasket — Hr. Krøger,« saaledes begyndte han lidt usikker; »jeg har noget af stor Vigtighed at meddele Dem — og bede om —«

»Forretninger til imorgen!« sagde Krøger og slog med Haanden; han stod paa en Stol foran et høit Skab og rodede efter Cigarerne.

»Det er ikke egentlig Forretninger; det er privat — ganske privatissima!« — sagde Tørres modigere.

»Hm!« svarede Krøger og steg med Besvær ned igjen.

Tørres svedede; men han var ikke den, som gav sig:

»Jeg vilde tale med Dem — Hr. Krøger! fordi det er Skik at begjære Forældrenes Samtykke.«

»He?« sagde Krøger og tænkte: »han er snyd — det Asen!«

»Deres Datters Samtykke har jeg saa godt som.«

»Javist, javist har De saa,« sagde Krøger og søgte at komme saa lempeligt som muligt forbi det fulde Menneske.

»Nei, nei! nu faar De høre efter!« sagde Tørres skarpt og holdt ham fast ved Kjoleopslaget: »jeg er saagodtsom forlovet med Deres Datter Julie.«

Gustav Krøger gav bare et Grynt af Ræd-sel og stirrede paa den anden. Lyset fra Spilleværelset faldt midt paa Tørres. Det var ikke en fuld Mands Ansigt; men der var en saadan anspændt Fasthed, et saa frygteligt Udtryk af ubønhørlig Vilje, at den arme Mand bare rev sig løs og løb, løb ud af Kontoret

raabende, Julie! — hvor er Julie? — til stor Forbauselse for de omtaagede Kortspillere.

Allerede i næste Værelse mødte han sin Datter med Fru Steiner og Flere i Følge.

»Der er Far! — vi er Deputation; Du skal danse Cotillon, — men Far! er der noget iveien?«

Han kunde ikke svare, men greb hende om Haandleddet og trak hende med sig. Der stod Tørres Wold midt i den aabne Dør til Kontoret; hans blonde Hoved og Ansigtet, som nu var blegere og det store hvide Skjortebryst stod skarpt tegnet mod Mørket i Værelset bag ham, alles Øine vendte sig mod ham, idet Krøger aandeløs sagde: »Svar — Julie! er det sandt, at Du er forlovet med dette —«

»Nei! men Far! — raabte Julie blussende rød.

»Ja — eller nei!« han var ganske ude af sig selv.

»Nei, nei! det maa være en Misforstaaelse. Hvorfor gjorde Du dette — Far!« — Julie kastede sig ind til ham og brast i Graad.

I det Øjebliks Stilhed, som fulgte, hørtes et lidet Skrig fra Fru Steiner, og hun traadte

uvilkaarlig et Skridt bagom en af Herrerne; thi hun havde seet Tørres Wolds Hænder knyttes og en Trækning fare gjennem hans Krop. Men de andre saa bare, at han pludselig for afsted, ligbleg i Ansigtet, ud gjennem Stuerne — alle veg afveien, ud — væk — forsvunden af Huset i mindre end et Minut. —

Krøger tog Julie med sig ind i det mørke Kontor og lukkede Døren; medens Skandalen udbredte sig over hele Huset lig en gjennemtrængende Lugt, som alle fik tillivs i tre-fire Aandedrag.

Hr. Jessen vaagnede op af sine Drømme om Talentet og samlede en Masse Ondskab og Latter over sin faldne Fiende. Løitnanterne kom til i Triumf; og det viste sig, at alle Mandfolk havde ærgret sig over denne Bonde-Kavaller; medens Damerne mest tænkte paa Julie, som havde faaet fortjent Straf for sit aabenbare Koketteri med en Klodrian, som ikke forstod.

Og da det først var overstaaet, og Musiken uforstyrret spillede op igjen, begyndte Cotillonen med Lystighed, som naar en landlig Fest

tager nyt Liv i den rensede Luft efter en frygtelig Tordenbyge.

Gustav Krøger viste sig snart igjen blandt sine Gjæster. Skjønt han i Virkeligheden baade ærgrede sig og skammede sig over den Ubehændighed, hvormed han selv havde hidført det fordømte Optrin, var han dog altfor meget Vært og Verdensmand til at opgive Aftenen og svigte sin Pligt.

De gamle Herrer spillede igjen sine Partier i Røg og Damp; Ungdommen i Salen morede sig, somom Ingenting var foregaaet, og Krøger lod ufortrødent Beværtningen fortsætte med Glans til det siste; alligevel kunde det ikke skjules, at Festen havde faaet en Knæk, som ikke kunde forvindes.

Julie laa paa sin Seng og græd; Fru Steiner forsvandt uden Godnat; en og anden af de ældre Damer tog bort med en modstræbende Datter; Stemningen mattedes af, og Ballet sluttede af sig selv — tidligere end man var vant til.

Da. Bankchef Christensen kom ud paa Pladsen foran Brandt, vendte han sig om og betragtede de oplyste Vinduer, idet han efter-

tænksomt gned sin store Næse. Allerede længe syntes han, der havde lugtet lidt underligt af Krøgers Forretning; dertil dette store, overdaadige Bal, som var endt med en Fornærmelse mod en af Byens unge Kræfter! — den lille Frøken Julie kunde kanske komme til at svide bittert for denne Aften! —

— Imidlertid laa Tørres Wold forlængst i sin Seng og stirrede ud i Mørket med aabne Øine.

Det ene Øieblik af vildt Raseri, da det suste for hans Øren og den Tanke for gjennem hans Hjerne at rydde Stuen og gruse det hele i Stumper og Stykker, — det var et Glimt som slukte i Mørke, efter dette huskede han intet, han anede ikke, hvorledes han kom ud af Huset og hjem i Sengen.

Men som han laa sammenkrøbet under Tæppet og stirrede, viste det sig altsammen for hans Øine, og han kjendte det som en Skræk — som noget rædsomt og hemmelighedstuldt der var foregaaet med ham; han havde hele Tiden været en anden, han havde gaaet ved Siden af sig selv — den rigtige Tørres

Wold — som en Nar, som en Nar for hele Byen.

Han prøvede med sig selv om han var fuld? Men ingenting gik rundt for ham; alt var ganske klart, aldrig havde han været klarere. Det var noget meget værre, han var gal; han skjælvede i Sengen og lyttede aandeløst, om de kom efter ham; han var vist gaaet fra Forstanden.

Hvor var det ellers muligt, at han, som var saa glyg, kunde gaa en hel Aften omkring mellem Mennesker, der aabent havde ham til Nar? De havde jo ikke smilet til ham; men de havde leet ham lige op i Ansigtet — allesammen! Herrerne, som lod ham staa der og vrøvle om Banksager! — og Damerne! — han pressede sit Hoved ned i Puden og følte, at aldrig mere turde han vise sig for Folk.

Han var og blev Bondetampen, som ikke kunde aabne sin Mund uden at sige Dumheder og Grovheder; Ord for Ord kom alt det igjen, han havde sagt paa Ballet — det ene oppaa det andet, indtil han saa sig selv — enten han vilde eller ikke — han saa sig selv som en

fremmed Bytting staa i Kontordøren foran den fine Gustav Krøger og sige, at han var forlovet — han vaandede sig og vilde ikke høre; men det kom igjen og igjen, bestandig førtes han til det halvmørke Kontor, ud af hvilket han var bleven jaget som en gal Hund.

Han havde stolet dumt paa en liden Klat Penge og glemt Kløften, som skilte; nu laa han paa Bunden og kunde aldrig komme op igjen. Aldrig vilde han naa over til den Verden, hvor der var lyst og fint, hvor ingen var grov og dum, hvor man turde være glad og hvor der endelig fandtes Kvinder værd at eje.

Allerede Frøken Thorsen var for fint Legetøi for ham; nei Bertha — den tykke Bertha var netop saa passelig til en Klodrian som han. Aldrig kom han tilveirs; var han ikke selv falden, vilde Bankchefen snart have knust ham; han havde bare Fiender.

Saaledes sank og sank han dybere tilbage i sig selv, som han var: den forsigtige, mistænksomme Bondegut, der vel skulde vide at klare sig frem; men som aldrig kunde falde paa at gaa bent op i løse Luften.

Og pludselig havde han staaende for sig det gamle Barndommens Billede af Jacob, som faldt ned af Stigen og forvred sin Hofte.

Ja han var sandelig ogsaa falden; men meget værre. Og op i løse Luften havde han villet gaa — ligesaa galt som Jacob, ja endnu galere.

Men denne Lighed lagde alligevel mere Ro i hans Tanker; den førte ham fra Drøm og taabelig Indbildning til den faste Grundvold paa nøgterne Beregninger, som ikke kan slaa feil.

Hans Fald var naturligt; intet Menneske — ikke engang den store Patriarch kunde gaa i løse Luften. Derfor var denne Dag som Jacobs Drøm et Varsel og et Tegn, som i al sin Pinagtighed, kunde love godt for Fremtiden.

Med dette sov han endelig ind. —

XII.

De Aar, i hvilke Tørres Wold arbeidede sig op i Byen, vare mærkede af den almene Slaphed, der drev ind over Landet. Lig en tung, ond Luft indaandede Massen af Mennesker endnu de gamle Tanker, medens de nye holdes bundne eller forkjætrede i Fortielse og Hykleri.

Ikke paa lange Tider havde Præsteskabet havt saadan Magt; overalt var Præsten paafærde — ikke blot som før i Skoler og Huse, men overalt i det offentlige Liv, midt i Politiken havde hvert Parti sin Præst, og Skinhelligheden gjennemtrængte hele Livet, løftede det lave op, og forkrøblede det sunde.

Videnskaben krøb feigt frem med smaa reserverede Notitser; alt høiere aandeligt Liv blev mistænkeliggjort; Literaturen og Kunsten

haanedes, fordi de var nye, og alt blev lagt tilrette for Almuen.

Derfor blev Livslysten grel og forsoffen, hvor den brød frem; medens det friske og folkelige i Livet og Tænkemaaden blev overmudret. Thi naar Tankens og Aandens ypperste Arbeide ikke var et Sennepskorn værd i Sammenligning med den flade »Bekjendelse«, saa var der ingen Grund til at genere sig, og de laveste og mest ukultiverede angav Tonen for hele Landet.

Det var den gamle — saakaldte Intelligens, der havde hidført dette. Gjennem Præster og Presse havde de spredt en saadan Haan mod moderne Kultur og Aandsliv, at de mødtes i Forstaaelse med det ganske almuagtige Trællesind fra neden. Og fælles blev da kun den officielle Religiøsitet, som alle maatte være med paa eller udsondres.

Saaledes var Samfundet lagt aabent for den laveste Kraft. Alle aandelige Værdier udenfor »Bekjendelsen« nedsatte til Nul, saa var der ikke andet end Pengene tilbage. Og mod dette Maal: Pengene i Lommen og »Bekjendelsen« paa Tungen gik Styret fra oven og Strømmen fra neden. —

— Efterat Brandts store Julebal med tilhørende Skandale var udtømt som Gjenstand for utallige Versioner og Meninger, løb den offentlige Morals Dom sammen i en Form, som man fra først af ikke skulde anet.

Alle de, som havde forivret sig mod denne Krambodgut, som havde beklaget Frøken Krøger — »at hun skulde være udsat for sligt,« og som ikke noksom havde kunnet berømme Gustav Krøger for hans resolute Optræden — alle disse Røster døde hen. Og tre Maaneder efter var det slaaet fast: at det var helst latterligt, naar disse Krøgers vilde holde sig saa høit oppe; hvad skulde der være iveien for, at en Krambodhandlers Datter giftede sig med en Krambodreng? Det havde kanske været meget bedre, om Gamle Brandt i sin Tid havde valgt en ung Mand af Faget for sin Datter istedetfor denne Krøger, hvis saakaldte Dannelse dog tilslut ikke bestod i andet, end at han var Fritænker og holdt af at leve i Sus og Dus.

Den unge Wold var et troskyldigt Barn af Folket, som var blevet skammeligt behandlet af de Fine. Den Dag kunde komme — sligt

var hændt før —, da Frøken Krøger kunde bide sig i Fingrene efter slig en Frier.

Bankchef Christensen gned sin Næse — som man klapper en god Jagthund, og foreslog paa Generalforsamlingen at indvælge Hr. T. Wold i Bankens Repræsentantskab. Det gik næsten enstemmigt.

Dette Valg kom over Tørres som den største Overraskelse. Siden Ballet havde han neppe seet et Menneske i Øinene. Han var strax flyttet fra Fru Knudsens Hus og hen i en anden Leilighed i Nærheden. Men hele Dagen arbeidede han i hendes Forretning mere rastløs end nogensinde. Kun undgik han saa meget som muligt at sælge ved Disken — især var han ræd Damerne.

Simon Varhoug maatte atter beklage sig for sin Ven og Medforløste Halvor Røidevaag, at der var ingen Fred i Herberget. For den unge Wold opfyldte alle Rum med saadanne Masser af denne Verdens Ting, som uafladeligt kom ind og for ud igjen, saa Folk kunde blive hovedgalen.

Imidlertid følte Tørres selv, hvorledes han lidt efter lidt ligesom smeltede ind igjen i den

Form, udaf hvilken han havde æset i Hovmod og Indbildskhed. Den pinagtige Fornemmelse af, at han var to Personer, fortog sig, og han kjendte igjen den gamle medfødte og indgroede Tillid til Penge, — de var dog alligevel alt. Men man skulde have mange af dem, mange fler, end han havde, skulde der til, inden der kunde være Tale om at gaa henover Kløfterne.

Men efter det store Fald lagde han sin Vei anderledes. Det maatte herefter gaa ligesaa fort — ja fortere end før, men i Mørke. Han troede vel ikke mere, at han nogensinde kunde finde Plads mellem de glade og sikre, som en, der hørte hjemme der; men saa høit kunde han vel komme, at det tog Ende med Dansen baade for den ene og den anden. Og da vilde Tørres Wold selv aabne sit eget Bal, — montro nogen da turde le?

Men der skulde mange Penge til, og Tørres samlede og grov — tidligt og silde. Hjemme i sin nye Bolig tog han imod Laansøgere eller Mellembud i Middagshvilen eller sent om Aftenen. Søndagen var dog hans bedste Forretningsdag. Hans Stue blev formelig Kontor; han vaagede sig til at kjøbe ildfast Skab og begyndte at

samle Aktier og smaa Skibsparter. Det var efterhaanden slaaet fast, at Tørres Wold var en Mand, som havde Penge, — det var ubegribeligt; men det var sikkert nok.

Og Fru Knudsen havde Ingenting at beklage sig over. Den jævne methodiske Maade, hvorpaa Tørres altid tog sin Part, lod sig ikke mærke. Derimod gav den forøgede Omsætning, der skyldtes hans Dygtighed, mere Liv og større Indtægt. Nu førte han ogsaa Bøgerne selv; og intet Øie kunde opdage, hvad han vilde skjule.

»Men skulde vi ikke nu,« spurgte Fruen en Dag; »forsøge at hjælpe os uden alle disse Vexler?«

»Det er Forretningsvexler — Frue! —« svarede Tørres i den Banktone, han havde lært sig til, naar han vilde betyde hende, at hun ikke rigtig forstod; og hun fik netop det Indtryk, at hun aldrig vilde trænge ind i Mandfolkenes intimeste Greier.

»De ved, Vexler er min Skræk,« sagde hun.

»Vi kunde indskrænke vore Endossements for G. Krøger;« svarede Tørres.

»Nei, det ved De er en gammel Forbindelse; jeg skylder ham det; det er jo desuden gjensidig Hjælp.«

»Ja — svarede Tørres, »men det kunde jo komme dertil, at vi ikke længer behøvede den.«

»Vi skriver paa for G. Krøger — som før,« sagde Fruen lidt heftig.

»Som De vil — Frue.«

Hun havde ikke været paa Juleballet, fordi hun nødig gik til store Selskaber. Men da Skandalen blev bragt hende ganske varm Dagen efter, tog hun strax Parti for Tørres. Hun kjendte ham som en flink Fyr, som i utrolig kort Tid var bleven en duelig Kjøbmand. Men hun kunde godt forstaa, at han maatte komme tilkort mellem saa drevne Damer som Fru Steiner og Frøken Krøger.

Derfor tog hun ham ganske roligt i Forsvar, da Krøger Dagen efter kom for at udøse sig om den Satans Bondedreng! Og de skiltes i en underlig Kulde, idet han følte, hvorledes dette Menneske trængte sig ind mellem ham og den gode Veninde.

Til Tørres sagde hun ikke et Ord, og lod somom hun ingenting vidste.

— Saaledes var han igjen bleven Kjøbmanden — helt ud og uden nogen anden Tanke.

Naar det ikke kunde undgaaes, betjente han Damerne ved Disken opmærksomt, men med undvigende Øine — ikke ydmygt, men paa Lur. Aldrig lo han længer sit latterlige Tji-Tji-Tji; men det hændte — helst naar han var alene, at han brød ud i en kort haard Latter — ha! ha! — og med et holdt op og saa sig om i Stuen.

Han havde forladt Venner og Veninder og levede i Virkeligheden ganske ensomt, skjønt han fra Morgen til Aften færdedes mellem en Mængde Mennesker og desuden udvidede sin Kreds, altsom hans Penge-Forretninger tiltog.

Men han viste sig hele Tiden udleet og foragtet bag sin Ryg, og øvede sig med Vilje op i at foragte igjen, samle og grave til sig den hemmelige Magt, forat opstaa en Dag til Skræk for sine Fiender.

Derfor blev han saa overrasket, næsten forskrækket, da han en Aften læste i Avisen, at han samme Dag var valgt ind i Christensens Banks Repræsentantskab. Han havde ikke vovet sig op i Generalforsamlingen, hvor der var saa

mange Øine; han stirrede paa dette Valg og tænkte, om det var en Haan af Avisen?

Idetsamme blev der banket paa den ydre Dør. I den Tanke, at det var en undseelig Laansøger, gav Tørres sig god Tid, inden han gik, forat lukke op.

»Godaften — Hr. Wold! undskyld dette sene Aftenbesøg; men man har sagt mig, De var best at træffe ved denne Tid,« saaledes begyndte den Mand, der traadte ind; og Tørres gjenkjendte strax den nye Præst, som var bleven ham forestillet paa Ballet.

Dette gjorde ham i høieste Grad forvirret, idet det mindede ham om hin Aften og om det første Møde med Præsten, da det just var paa det værste med hans eget Hovmod og Latterlighed. Og som det var hans Maade, naar han var mest trykket, brød han gjennem og spurgte barsk:

»Hvad vil De mig?

»Jeg vilde ønske Dem velkommen,« svarede Præsten og gik rolig foran ind i det oplyste Værelse, — »velkommen i Menigheden — i min Menighed.«

Tørres havde aldrig tænkt paa, at han ved Flytningen fra Fru Knudsen var kommen over den Gade, som skilte Sognene i Byen. Han svarede derfor Tak i en ligegyldig Tone — overbevist — som han var — om, at det var noget ganske andet, Besøget gjaldt.

»Det er en Skik, jeg har,« vedblev Præsten og tog Plads; »ikke for at paatrænge mig — det er ikke min Vane! men forat udtrykke, at jeg staar til Tjeneste for hver Enkelt i Menigheden, som har Behov for mig.«

Tørres kom igjen med etslags Tak, og lurede paa, hvad der skulde komme.

»Men Dem havde jeg en ganske speciel Lyst til at søge,« fortsatte Præsten med et opmuntrende Smil, »siden vi begge ere bondefødte — fra nære Præstegjæld — ligesom mere i Slægt, naar vi færdes mellem Byfolk —.«

Tørres svarede bare: ja, eller: ja, det var vel saa — det! — og stansede igjen, forat lure. Derved blev Samtalen drævende og ligegyldig, som mellem Bønder, der prøver hinanden, og Præsten reiste sig snart lidt skuffet:

— »Ja, saa vil jeg sige Dem Godnat — kjære Hr. Wold! det vilde glæde mig, om vore

Veie oftere mødes; vi bor saa nær hinanden; De ved, jeg bor —«

Jo, Tørres vidste, hvor Præsten boede, og dermed skiltes de; men Tørres sad endnu en lang Stund og grublede over, hvad der stak under dette Besøg?

Han var bleven saa mistænksom og saa bevæbnet i sin Mistænksomhed, at han ligesom udbredte en Ængstelse omkring sig; ingen prøvede at le af ham; men de Fleste begyndte uden at Tørres selv fæstede Lid til det — at behandle ham med forøget Agtelse og Hensyn.

Den lille Frøken Thorsens Hjerte havde lidt meget ondt i denne Tid. Da hun efter Brandts Julebal, hvortil hun ikke var buden — Damer var der altid nok af —, da hun erfarede hans Troløshed, fandt hun først nogen Trøst i hans store Nederlag.

Men hendes Hjerte kunde ikke længe udholde at se ham saa forandret som han var — især i de første Dage. Hun var vel fast bestemt paa at lade ham alvorligt føle, hvor troløs han nær var bleven; men hun vilde dog lade sig forsone, og saa vilde hun holde ham oppe, om end alle forlod ham.

Men der gik Nat efter Nat hen, hvor hun forgjæves lyttede efter de kjendte smaa Lyd i Dørlaasen eller paa Loftsgulvet, naar han kom listende; thi han kom ikke mere; han flyttede endog uden et Ord til hende; og i Butiken gik han med et Stenansigt, som hun ikke udholdt at møde.

Da blev hun ganske ræd for ham. Det forekom hende ufatteligt, at han kunde være saadan — som i Eventyrene, hvor der i Natsens Mørke kommer en deilig Prins til Prinsessens Leie; men om Dagen var der ikke andet end en fæl sort Bjørn.

Den store Bertha derimod havde forlængst resigneret. Hun indsaa, at Tørres var for stor og fin for hende. Men hun besøgte ham i hans nye Leilighed, naar hun havde fri Søndag; hun havde givet ham sine Sparepenge at bestyre.

— Det kom ikke til noget Brud mellem de to Veninder Julie Krøger og Fru Steiner.

Den Stemning, der saa stærkt var falden over Fruen under Ballet, fik endmere Magt ved den ubehagelige Slutning paa Festen. Hun saa nu Selskabet her i den mindre By som en

ren Latterlighed, hvor hun rent kastede sig bort — sig selv og sin Kunst.

Vistnok var der en Tid, hvor hun havde erklæret, at hun heller vilde bo ved det yderste Hav end risikere at møde sin modbydelige Mand overalt. Men det var bleven anderledes. I den stærke Længsel efter Hovedstaden og det muntre Liv mellem Kunstnere og unge Begavelser, hvor hun og hendes Mand havde været hjemme, forekom det hende nu helt borneret at flygte bort for et muligt Sammentræf med en Mand, som hun jo nu ikke havde det ringeste med, — undtagen at han underholdt hende.

Hun var den fornærmede; og hun havde hævdet det Sædelige; alles Sympathi maatte være paa hendes Side. Om hun i et Selskab stødte paa Hr. Steiner, skulde det ikke længer nu gjøre hende usikker.

Hun vilde fremdeles være med, netop det pikante ved hendes Stilling vilde hun nytte helt, en Dame, som kjendte Mændene tilbunds. Her i Smaabyen havde hun ofte mærket, at Mandfolkene ansaa hende som en, der var færdig med sit Livs Gjerning; somom de ventede,

at hun skulde blive staaende som et Tegn, som en Siegessäule for Sædeligheden!

Om det saa var den lille Frøken Julie, som ikke forstod sig mere paa Mandfolk end en Katunge, saa skulde hun prøve sig!

Nei! det var ikke Meningen. Det var paatide at ende dette Smaaby-Liv.

Hun var sin egen Herre og lod strax Pigen pakke Tøi og Pynt ind; medens hun lod Atelieret og Leiligheden staa indtil videre.

Der var kun den ene Ting iveien: hvorledes hun skulde tage Afsked med Krøgers. At skrive en Billet og forsvinde var saa uhyre bekvemt. Men det vilde strax forbinde hende med Skandalen paa Ballet, og fra den vilde hun netop holde sig aldeles fri. Alt var kommet udelukkende ved Julies klodsede Forsøg paa at trække til sig en endnu mere klodset Tilbeder. Et saa grovt Spil maatte hun — Fru Steiner — aldrig nævnes sammen med.

Derfor fremstillede hun sig, pyntet og munter og med sin mest uskyldige Mine et Par Dage efter Ballet.

I Stuen traf hun kun Krøger, der mod Sædvane saa forlegen ud, og idetsamme kom

ogsaa Tante Sofie ind fra Kjøkkenet — paa en saadan Maade, at Fru Steiner følte sig utryg.

»Lille Julie har saamænd ligget siden Ballet,« sagde Tante Sofie og tog Stilling i Sofaen.

»Nei, hvor det gjør mig ondt; jeg vilde saa gjerne se hende.«

»Julie vil ingen se, ikke engang Dem, — det har hun udtrykkelig sagt.«

Gustav Krøger maatte nu gribe ind i Samtalen; han viste, at Tante Sofie havde meget paa Hjærtet.

»Ser De!« sagde han, »det varer altid nogle Dage, inden et stort Hus kommer iorden.«

»Naturligvis,« svarede Fruen venligt og vendte sig mod ham.

»Huset er Skam iorden for længe siden, var det ligesaa let at bringe Menneskene iorden,« sagde Tante Sofie stramt.

»De Frue! ser ligesaa straalende ud som altid,« sagde den galante Krøger.

»Det er heldigt, at jeg er saa frisk nu, da jeg skal reise.«

»De reiser?«

»Jeg reiser til Christiania imorgen, — jeg har faaet Breve —« hun blev lidt forlegen.

»For bestandig?« spurgte Tante Sofie med saa umiskjendelig Glæde, at Krøger maatte skynde sig at tale om Reise og Reiseveir og Reisetøi; han nævnte endog nogle udmærkede Plaider, han havde; — skjønt han nødig nævnte Kramboden oppe i Stuen og i Selskabslivet.

»Jeg vil strax give Ordre til, at man sender Dem nogle til Valg,« sagde han og reiste sig; »jeg siger ikke Farvel, vi sees før Afreisen?«

»Det gjør vi vist,« svarede hun og de følte sig gjensidig lettede.

Fru Steiner vilde nu saa fort som muligt komme bort fra Tante Sofie; men denne satte sig tilrette og begyndte meget aabenhjærtigt:

»Det er mig ikke ukjært, at De reiser.«

»Se, se!« svarede Fruen og trak i sine Handsker, hun vilde smile, men var dog ikke ganske tryg.

»Jeg tror ikke, De har havt nogen god Indflydelse paa Julie.«

»Hun skulde vel opdrages til gammel Jomfru?«

»Nei — tværtimod! hun skal giftes, men ordentlig — varigt.«

»Har jeg krydset Deres Planer?« spurgte Fru Steiner, som blev bleg om Munden.

»De har lært hende saa meget Vrøvl om Mandfolkene, at nu tror hun ingen.«

Fru Steiner, som allerede var paa Veien mod Døren, sagde skarpt og afgjørende:

»Jeg siger Dem for siste Gang — Frøken Krøger! at jeg taler ikke om Mændene med gamle Jomfruer!«

Men da brast det for Tante Sofie; hun reiste sin lille fyldige Person og sagde: »Ja gammel — det er jeg; men Jomfru, det er jeg ikke mere end De — Fru Steiner.«

De saa et Øieblik ligesom overraskede paa hinanden; Tante Sofie gik mod Kjøkkenet og Fruen ud af Entréen; hun prøvede at le, men hun fik det ikke til.

Den næste Dag reiste hun.

Julie var glad, at hun slap at se sin Veninde, hvis Troløshed hun anede. Aldrig vilde Hr. Wold, som var et pent og beskedent Menneske opført sig saadan, om han ikke var bleven øst op af en anden. Og det var Lulli,

som først havde villet beholde ham til Nar for sig, og som siden, da det mislykkedes, havde hidført den skrækkelige Scene for at hævne sig.

Og aldrig kunde hun glemme det Øieblik, da han stod der saa forladt, medens hendes egen Fader var næsten rasende og hun — hun havde ogsaa fornægtet ham midt foran alle hans Fiender. Hun kunde ikke handlet anderledes, for de var jo ikke forlovede; — men alligevel —

Saa kom Jolla Blom og bragte Besked om alt, hvad de tænkte og sagde i Byen; hun talte uophørligt med anspændte Miner og Øienbrynene høit optrukne, for ikke at snuble over Ordene der vrimlede frem, somom de løstes fra et Pres.

Og saa tog Byen Julie Krøger tilbage; hun skammede sig selv over den forjaskede Tone i Fru Steiners Omgang; det passede ikke for hende. De bekymrede Veninder fra Moderens Tid fattede nyt Haab for den lille Julie.

XIII.

Efterat Tørres forgjæves havde grundet over, hvad Præsten vilde, gjengjældte han Visiten — ogsaa en Aftenstund; og da holdt Præsten ham tilbage til Aftensmad, som han lod hente, da han endnu var ugift.

Dennegang kom de bedre i Snak med hinanden, og Tørres begyndte at nedlægge sin Mistanke. De var jo hinanden saa nær; de kunde tale sammen i det samme Sprog og begge var de komne et Stykke fremad i en fremmed Verden, — hver ad sin Vei; men Præsten var jo kommen længst.

Engang de talte om dette, sagde Præsten smaaleende: »De er underlig — De! — De er ikke ræd nogenting, men alligevel let at skræmme.«

»Hver er god for sig; men En faar ikke klyve for høit, for saa dætter En ned.«

Præsten Opstad lo stille inde i sig selv, og da han havde fuldt mørkt Skjæg og Briller, var det ikke altid saa godt at forstaa hans Ansigt; Tørres troede nu, han lo af ham,

»Jeg ler,« sagde Præsten; »fordi jeg forstaar, De tror endnu paa disse fine Folk — paa Dannelsen!«

Tørres saa endnu uvis paa ham, men Præsten tog en Slurk af sit Glas — de pleiede at drikke Toddy sammen —, satte sig tilrette i Stolen og begyndte:

»Hør nu, hvorledes det er gaaet mig; — hvorledes jeg blev helbredet for den Dumhed, som vi Bønder trækker med os, at der er saa stort et Sprang mellem os og disse saakaldte Dannede. Jeg grov mig frem til Seminariet — ydmyg, paa Maven for alt og alle, men især for Dannelsen, — Dannelsen og Lærdommen var jo det høieste — hm!« — sagde Præsten og skiftede med en Gang Tone: »naturligvis næst efter det Religiøse.«

»Naturligvis,« svarede Tørres ligesaa alvorlig; hvorpaa Præsten trak ligesom et halvt Suk og fortsatte i sit naturlige Halvsprog uden at genere sig for Bondemaalets Ord.

»Saa blev jeg Huslærer hos en Sorenskriver østerpaa; der var en hel Grænd omkring Kirkestedet, og jeg havde alle Embedsmændenes Børn, — en over al Maade vanartet Bande! men de Voxne var meget værre! Herrerne, naar de kom sammen, eller Damerne i Kjøkkenet og mod Tjenestefolkene! — Dannelse — ha-ha-ha! — jo der skulde du hørt paa Dannelse!«

Tørres saa paa den anden, som øiensynlig selv kom i Bevægelse ved sin Beretning.

»Jeg vil ikke snakke om Raaheden, naar Foged og Skriver og hele Stasen sad og bandte, saa det gnistred mellem Kortene, og fortalte de værste Historier. Men selv naar de sad anstændigt blandt Damerne og talte i Alvor, saa var der aldrig andet at høre end enstemmig Nedrakning af alt det, som jeg fordum troede hørte med til Dannelsen.«

»Saa?« — sagde Tørres vantro.

»Der fandtes ikke den Ting, der nævnedes ikke det Navn af de, som jeg nedenfra havde seet op til, som ikke blandt disse Mennesker reves ned og haanedes; taltes der om Kunst og Literatur, saa var det Hæslighed og Usædelighed. Nævntes der Videnskab, saa var det noget

yderst upaalideligt, som kun nogle faa Udvalgte turde stelle med uden at fare vild. Fra Udenverdenen, hvor ikke en eneste af dem havde været, kom alt det Onde, vi herhjemme maatte holde os fra Livet; Bøger, Billeder, Tanker og Ideer — alt var farligt, hele Tiden var farlig — selve Luften! hver Sol, som gik op, skræmte dem med nyt Lys, de lukkede og stængte for de kvalme Ovnekroge.«

Tørres havde vanskeligt for at følge Præsten, naar denne blev ivrig; men alligevel hørte han nøie efter hvert Ord.

»Jeg var selv svært religiøs dengang,« fortsatte Opstad, men greb sig strax, »det vil da sige, jeg er det ikke mindre nu, men paa en anden Maade — forstaar De.«

Tørres forstod godt og den anden blev ved:

»Derfor led jeg ogsaa mest af Præsten.«

«Var han ogsaa med?«

»Ja, han var nu den værste; for han kunde tale sig selv og de andre saaledes op i Sinne, at endog Kvindfolkene blev ligesom galne, og førte hans Præk videre som et Korstog, skjældte og fordømte Bøger og fjerne Medmennesker, de bare vidste Navnet paa. Jeg sagde aldrig et

Ord; men en Gang reiste jeg mig og gik ud af Stuen. Det var nok; jeg blev fjernet som mistænkelig og kom til Christiania for at krybe og sulte mig frem til Præsteeksamen.«

»Ser De« — sagde Tørres smilende, »Lærdom maatte der til.«

»Lærdom!« raabte Opstad og reiste sig i Iver: »Tvang og Formørkelse! — det vil da sige: Guds Ord lærte vi jo purt og rent, — purt og rent.«

Disse bratte Overgange var han saa indøvet i som en Cirkushest, der slaar over i en anden Gangart uden Ordre bare ved en Forandring i Musiken, og Tørres havde paa sin Side den passende Mine, saa ofte «Præsten« stak frem; det var som en stiltiende Overenskomst mellem dem, at alt det med Religionen var i Orden for begges Vedkommende; hvad der bandt dem sammen, var det fælles Udspring og den gjensidige Agtelse for den andens Forretningsdygtighed. —

»Du skulde læse« — sagde Præsten en Gang senere, da de var blevne intime.

Tørres gjorde et utaalmodigt Kast.

»Nei, jeg mener ikke Bøger. Men du skulde læse Aviser og sligt; saa kunde du lære, hvor lidet de Dannede selv vører Dannelsen.«

Nu fik Tørres Hovedstadens Aviser og kristelige Tidsskrifter fra Præsten Opstad, og efterhaanden som han vænnede sig til at læse, indsaa han, at Præsten havde Ret. Overalt stod Kampen mod det, som Tørres før havde forestillet sig, var selve Kløften.

Hvor dum han havde været med denne Ydmyghed! Det var jo mestendels Tant og Gjetning med det, som Folk mente sig at vide; alle de store Ord om at tænke selv og tænke frit var Humbug; den evige Sandhed laa i selve Barnetroen, og al Verdens Visdom veiede ikke op mod den lille Katekismus og den kunde han — ha! ha! ha! — han maatte le af sig selv.

Der havde han gaaet og seet op til Gustav Krøger og Overlærer Hamre og de andre, som havde læst alt det, der stod i Bøgerne, og saa var de ikke andet end Fritænkere, som skulde i Helvede og som egentlig ikke burde gaa løs i Samfundet.

Og Præsterne, som han før havde betragtet som nogle ubegribelige Troldmænd, hvis Magt

ingen kunde undvige; de blev jo nu Næringsdrivende som han selv; de prædikede og anbefalede, advarede mod de farlige fremmede Varer og holdt Offerskaren om sig ved Løfter og Trudsler. Tørres fandt det rimeligt, at der var et Helvede; men klart indsaa han, at skulde det almindeligen tillades Folket at tvivle paa, om der var et, saa vilde det først rigtig gaa ad Helvede til med den store og smukke Forretning, som Præsterne drev.

I sit Venskab med Præsten Opstad følte han allerede den fælles Interesse, hvorledes den ene Næring holdt Liv i den anden.

Fra denne Tid var det, at Livet endelig fik det Udseende for Tørres Wold, som han selv med roligt Overlæg følte var det sikre og tilforladelige, efter hvilket man kunde indrette sig uden at falde ned af Stiger eller stanses af Kløfter. Han lagde nu sin Fremtid an uden at regne med andet end sine Penge og sin egen Vilje.

Imidlertid passede han med ufortrøden Iver Fru Knudsens Forretning og vant bestandig mere Indflydelse over hende, medens han i Stilhed forberedte sine lange Planer og arbeidede

sig frem i den almene Bevidsthed som en af dem, der vilde voxe sig op til en Størrelse.

Konkurrencen mellem de to Nabo-Forretninger blev altid skarpere, skjønt endnu bestandig under venskabelige Former. Tørres søgte ogsaa Jessen, inviterede ham, somom ingenting var iveien, og en Aften mødtes endogsaa Hr. Jessen og Frøken Thorsen ved et lidet Aftenselskab hos Tørres Wold. Han havde nu en saadan Fart og Magt i sit Væsen, at ingen fik Tid til at stanse; før de to viste Ord af det, havde Værten leende placeret dem ved Bordet Side om Side.

Hun havde forlængst tabt ethvert Haab om at Tørres vilde vende tilbage til hende; men alligevel følte hun, at hun var i hans Magt. Men da det gik op for hende, at det var hans Vilje at føre hende tilbage til Hr. Jessen, syntes det hende umuligt, hun vilde sige det til ham — næste Dag.

Men Dagen efter og alle Dage samlede Frøken Thorsen forgjæves sit Mod; han læste tversigjennem hende, bøiede af og skjød hende foran sig didhen, hvor han vilde have hende. Det var en skrækkelig Tid for hende, da Hr.

Jessen usikker og febrilsk begyndte de gamle Tilnærmelser; — han maatte jo vide! — naturligvis! de havde jo ikke engang gjort sig Flid for at skjule. Og nu kom Hr. Jessen, som viste alt, og Tørres hjalp til! Atter var hun hjælpeløs mellem disse to Mandfolk, men værre end nogensinde.

Overfor Hr. Jessen var Tørres nu den alvorlige Kollega, som talte om, hvor beklageligt det var, at de to, som var de eneste i Byen, der forstod sig paa Butikshandel, at de to skulde slide sig op i en ørkesløs Konkurrence. Hverken Brandt eller Cornelius Knudsen duede; nei, Tidens Forretning var Specialiteten, sagde Tørres.

»Men de store Magasiner,« indvendte Jessen.

»Passer ikke for os,« svarede Tørres kort og sikkert.

Men Hr. Jessen var en forsigtig Mand med Penge. Han havde lagt sig noget tilbeste — han ogsaa; men en kostbar Forretning i Silke, Fløiel, Møbelstoffer og Tæpper — saaledes som Tørres raadede — det syntes ham for dristigt.

Imidlertid lod Tørres sig ikke nøie med Raad og Opmuntring, han fik ogsaa Bankchefen

til at interessere sig for den nye Kraft, idet Bankchefen havde en meget kostbar Butik at udleie i sit Hus, som han nu fandt netop passende for Hr. Jessen.

Banken stod altsaa aaben for en begyndende Kredit; Tørres mente, han skulde nok skaffe Penge til Laans, og saasnart Jessen var begyndt at lytte til alt dette, blev han allerede overløbet af Handelsreisende, som ønskede ham tillykke og bød ham alt, hvad han vilde have og den ene Henstand længer end den anden.

»Naar du nu etablerer dig, gjør du vel ogsaa Alvor af det med Frøken Thorsen,« sagde Tørres en Dag.

Anton Jessen for sammen og saa paa ham, om det var Spot. Men Tørres fortsatte — ganske uskyldig:

»Hun er ubetinget den første Dame i Faget — her i Byen.«

»Jeg vilde nødig have min Kone bag Disken,« sagde Hr. Jessen.

»I alle fine Forretninger i Paris staar Konen, naar hun er smuk, i Butiken,« sagde Tørres; og han mærkede paa den anden, at Begyndelsen til hans lange Plan begyndte at glide.

»Saa blev der og en Ende paa Sladderen,« tilføiede Tørres og reiste sig, for det ringede paa den ydre Dør i hans Leilighed.

»Hvad mener du?« spurgte Jessen svagt.

»Du har naturligvis ogsaa hørt ondt om Frøken Thorsen og mig; naar man staar sammen, skal det jo altid hedde —, men det er bare Sladder — kan du vide —«

Tørres gik forat lukke op.

Anton Jessen sad igjen — hed i Hovedet. Han viste, Tørres løi, løi ham lige op i Øinene. Men hvorfor kunde han da ikke slaa i Bordet og sige: Du lyver! hvorfor kjendte han allerede, at han maatte bøie sig? — spille med i Komedien, lade somom han troede, fordi denne Løgner var saa fræk og saa stærk. Hvorfor havde han aldrig Kraft til at gjøre det, han vilde?

Tørres kom tilbage, da han havde expederet den Besøgende, og sagde henkastet:

»Hvad var det nu, vi talte om? — Jo — Du vilde gifte dig; ja! det er det eneste fornuftige, naar man har egen Forretning.«

Alle disse Opmuntringer var for meget for Anton Jessen; den hemmelige Tro paa et Talent, som vilde bryde frem; og nu alt dette, som

drev ham hen imod en egen fin Forretning — hans Ønskers Maal, henimod Frøken Thorsen, om hvem hans Fantasi var saa vant til at sværme — alt dette steg ham til Hovedet og gav ham for en Tid mere Rygrad end han nogensinde havde ejet. Han opsagde sin Post hos Brandt, leiede Christensens Butik, gjorde Indkjøb til Forretningen og friede modigt til Frøken Thorsen.

Hendes Hjærte, som en kort Stund havde været helt hos Tørres, begyndte igjen smerteligen at dele sig. Men alt som hendes gamle Jomfru-Beundring for den nydelige Hr. Jessen begyndte at leve op igjen, var der lige ved Siden en mørk Skygge, som sugede hende til sig, en Hengivelse uden Modstand, som hun fornam paa Forhaand, saasnart han vinkede, han — som havde Magten.

Men han forstyrrede hende ikke — ikke med et Blik. Han førte hende mod den anden, jævnede deres Vei; og da Forlovelsen var kommen istand, syntes han gladere og ivrigere end før for at faa dem sammen og Forretningen istand. Kun en enkelt Gang, naar de Tre var alene sammen, kunde den fælles Bevidsthed —

midt i Spøg og Venskab glide koldt imellem dem som et Spøgelse, de alle saa. —

— Tidligt paa Vaaren en Torsdag Eftermiddag var der en stor Forsamling af Kvindfolk foran Kirken, og Mængden forøgedes af Forbigaaende, som stansede, for at se det fine Bryllup.

Det var Hr. Anton Jessens Bryllupsdag, og der var mange Ting ved dette Bryllup, som interesserede hele Byen. Skjønt Brudeparret ikke havde nogen Slægt og hellerikke hørte til de Fineste, havde dog Hr. Jessens nye elegante Forretning i Forbindelse med de storartede Forberedelser til Festen sat Sindene i Bevægelse.

Det var bekjendt alt, hvad der var forskrevet til Bruden fra Hamburg, og at den lille Fru Jessen af sin Søn havde faaet en færdig syet Silkekjole — perlegraa moirée antique med brede Kniplinger — ligefra Paris.

Forundringen var almindelig og bitter; især var Fru Bankchef Christensen ivrig over al denne Ødselhed hos slige Folk. Men hun forstummede, da hun selv blev indbuden og da hun hørte, at Christensen endog vilde følge i

Kirken, — Hr. Jessen var en ung Kraft i Byen, leiede desuden deres store Butik.

Den lille Fru Jessen flød med Strømmen som et bortrevet Husgeraad i en Oversvømmelse. Fra den første Aften, da hendes Søn med en flot Mine fortalte hende, at nu vilde han gjøre en Ende paa det og gifte sig, havde hun været ude af Ligevægt, og hun gjenvandt den ikke i den bevægede Tid, som gik forud for Bryllupet.

Anton Jessen havde forladt sin Post i god Forstaaelse med sin Chef. Vistnok havde Gustav Krøger spaaet ham, at han vilde ødelægge sig inden tre Aar; men Krøger kjendte altfor godt den Feber efter at komme paa egen Haand, som uimodstaaeligt griber de unge Mennesker paa et vist Punkt; han var endog godmodig nok til at sætte sit Navn paa et Garantidokument, hvorpaa der allerede stod Cornelius Knudsen og Bankchef Christensen.

Dette havde Tørres faaet istand, ligesom det var hans Værk, at der var Penge til alt og Kredit til mere, og saaledes var der en Glans og Forventning over Dagen og over det høitidelige Øieblik, da Bankchef Christensen som en ypperligt dresseret Elefant førte den lille

Fru Jessen i perlegraa moirée opad Kirkegulvet.

Bruden var henrivende, — lidt bleg — syntes Damerne. Men alle Mandfolk, som saa hende i den hvide glatte Silke med Sløret nedover Ryggen, hele den fyldige lille Figur — saa sart og saa blød — alle Mandfolkene fandt hende Fanden saa deilig! Tørres havde med Vilje ikke seet paa hende; skjønt han var i Brudefølget.

Hellerikke agtede han paa den Opmærksomhed, det vakte blandt Folk, at han til Dame havde faaet Fru Knudsen; han tænkte slet ikke paa, hvor mange Vittigheder, der blev sagt om ham og Bruden og hvor mange Spaadomme om ham og Fru Knudsen. Han havde med al sin Ihærdighed udarbeidet denne første Del af sin Plan uden at tænke paa andet. Først i det Øieblik, da han gik opover Kirkegulvet og foran sig skimtede en Myrtekrans, et hvidt Slør, og nogle fine purrede Krøller om en hvid Nakke, først nu var det ham, somom han gik i en Drøm, han ikke kunde vaagne af.

Sogne-Præsten prækede saa længe over: I skulle vorde ét Kjød, at de arme Brudepiger,

som sad med Ansigtet mod Følget, tilslut ikke vidste, hvor de skulde skjule sine Øine. Men da Tørres hørte, at nu var de To uigjenkaldelig Mand og Kone, for han sammen og saa paa Præsten, somom han vilde raabe noget; men det gik over, og alle kom velbeholdne hjem i Brudehuset.

Brudgommen havde holdt sig godt i Kirken, skjønt han var meget bleg. Det var den almindelige Dom, at han var nydelig: fra Top til Taa pillen og fin i ny Kjole, smaa bitte lakerede Sko med Sløifer, høi lukket engelsk Flip og Haaret efter Moden, somom hans Hovedskalle var smurt tyndt over med mørk Oliemaling fra Issen og fremover.

Men da han kom hjem, maatte han ind og lægge sig paa Moderens Seng, hvor hun bragte ham Bouillon med Æg; imidlertid tog den nye Frue mod Gratulationerne.

Tørres nærmede sig ikke. Han var gaaet over i Hôtellet, hvor Middagen skulde serveres, og hvor han selv havde hjulpet Jessen til et storartet Arrangement. Saasnart Gjæsterne vare samlede, og Brudgommen saa vidt knirket op igjen, gik man tilbords i den store Spisesal.

Der var temmelig stivt ved Bordet. Tørres holdt sig ogsaa i Ro ikke saa meget, fordi han var ængstelig; han havde allerede vundet meget af sin Sikkerhed tilbage, og desuden var han her omgivet af sine Egne, de unge Damer af Butiksfaget lo sig næsten fordærvet, bare Hr. Wold aabnede Munden, og alle i denne Kreds bøiede sig for ham. Men hun forvirrede ham mere og mere — Bruden, saa deilig som hun sad der ved Siden af — denne Jessen!

I Trængselen efter Bordet blev Tørres med sin Dame ført lige henimod de Nygifte og før han viste Ord af det, stod hun lige foran ham, varm efter Maaltidet, sød og smilende til Gjæster og Veninder.

Men med et blev hendes Ansigt ligesom forstenet; thi idet han saa ned paa hende, blev hans Øine ganske vilde, — saaledes som hun havde skimtet dem i deres hedeste Elskov; og hun syntes alt, hun følte hans stærke Hænder færdige til at løfte hende ud af Mængden. Hun tog ham raskt om begge Haandled og tvang sig til at le: »Lad os dog takke Wold — — Anton! for hans gode Hjælp.«

Tørres drog en Pust og vaagnede ligesom op; han rystede Brudgommens Haand og banede sig derpaa Vei ud til Røgeværelserne, hvor der bare var Kaffe, Tobak og Mandfolk.

Da de høitidelige Gjæster vare gaaede, blev der danset lystigt af Brudeparrets mange Venner og Veninder, som vare indbudne til efter Middag; og det blev et utvungent Bal af unge Handelsfolk med deres Damer, blandt hvem alene gamle Konsul With blev gaaende og morede sig fortræffeligt.

Siden der ikke skulde være nogen Bryllupsreise, var det en Aftale mellem de Nærmeste, at Brudeparret skulde forsvinde i al Stilhed Klokken halv et og kjøre hjem til sig, uden at afbryde den glade Fest. Og jo længer det led paa Aftenen, desto uroligere blev Tørres, som imidlertid dansede som den ivrigste. Men i Virkeligheden holdt han Øie med hvert Minut, som gik, og viste altid, hvor Bruden var, skjønt han ikke dansede med hende.

Og hun paa sin Side var bleven saa angst for det Oprør, hvori hun saa Tørres, at hun allerede før Tiden bad sin Mand se efter Vognen. Nu frygtede hun mindre den første Ensomhed

med Jessen, end Tørres Wold midt i det store Selskab.

Hendes Mand havde ogsaa styrket sit Mod saa kraftigen, at han var ganske smaaøiet og smilende; og paa hans noget besværlige Tunge havde et Ord sat sig fast, som han vedblev at gjentage med en listig Mine: »Svup! mine Damer! alt er betalt.«

Andet Svar gav han heller ikke sin lille Kone; men Vognen var der, hun smuttede ud af Salen uden at nogen mærkede det.

Men Tørres sansede det strax og hans Uro steg, mens hun var ovenpaa forat tage sit Overtøi. Han var halvt inde i Salen og halvt ude i Gangen, hvortil Dørene stod aabne for Heden. Han styrede en hel Blomstertur, og Damerne reves om ham; men da han skimtede et Par smaa hvide Silkesko oppe i Trappen, mistede han al Besindelse.

Der stod nogle unge Herrer i Døren, og ude i Gangen stod Anton Jessen med sin Moder; hun vilde endnu i siste Øieblik tale et Ord med sin Søn; men han svarede hende bare uhyre polisk: »Svup Mutter! alt er betalt!«

Da Bruden kom — indhyllet lige til de hvide Sko, trængte Tørres sig frem til Trappen, og før hun kunde afværge det, greb han om hende og bar hende høit paa Armene ud gjennem den oplyste Gang, hvor Gjæster og Hôtellets Tjenere veg leende tilside, — helt ud paa Gaden, hvor Vognen ventede; han havde ingen anden Tanke i sit Hoved, end at springe ind med hende, kjøre bort og give dem Fanden allesammen!

Hun forstod og hviskede i den yderste Nød:

»Nei — Tørres! nei! — du er gal! efterpaa — Kjære! — efterpaa —«

Idetsamme kom Jessen farende; de andre havde puffet ham afsted; han snublede og for lige mod Wold, som netop havde sat Bruden ind i Vognen.

»Svup! mine Damer!« raabte Brudgommen fornøiet.

Men Tørres fik endnu en Gang Bugt med sig selv. Han tog den lille Brudgom og føisede ham ind i Vognen paa en saadan Maade, at Hr. Jessen pludselig slog over i en yderst krænket Tone, idet han høfligt, men koldt

vilde gjøre Hr. Handelsbetjent Wold opmærksom paa, at alt var betalt.

Tørres slog Døren i og raabte rasende til Kusken: »Kjør væk!«

Og somom Hestene følte den Lidenskabelighed, han var i, trak de til, og Brudevognen rullede lydløst bort paa de vuggende myge Staalfjere.

Men Tørres styrtede ind igjen, satte Ballet i ny Fart, dansede og drak til den lyse Morgen.

XIV.

Da han vaagnede udpaa den næste Dag, havde Tørres først en skrækkelig Fornemmelse af, at han atter havde forspildt sig med en ny Skandale.

Men eftersom de trak væk — Nattens tunge Taager, og Tingene kom frem i sin Sammenhæng, følte han med usigelig Lettelse, at der ikke var skeet noget galt — ialfald ikke værre, end at det snart vilde være glemt som Kaadhed og Spøg,

Men han skalv, naar han tænkte paa, hvor nær han havde været! — han havde været lige paa Nippet til at springe ind i Brudevognen! — Længe sad han opreist i Sengen og tænkte.

Og dertil kom han: at det farlige og frygtelige ved Kvindfolkene — det er, at de er

aldeles uundværlige. Aldrig er nogen Beregning sikker, hvor de er med, og med maa de.

Nu havde han sin lange Plan saa sikkert lagt, saa fast besluttet, ved mange Maaneders Udholdenhed og Omsigt til alle Sider havde han knyttet den første Knude: Jessens Forretning og Ægteskab, og saa var han tilslut ikke kommen videre med sig selv, end at han paa et hængende Haar nær havde forspildt det hele.

Og det for en Kvindes Skyld, som han i Grunden var færdig med; og som desuden var og blev hans, naar han vilde. Med dyb Skam mindedes han Jacob, som uden Knur tjente syv Aar for Rachel.

Naar han saa paa det idag, stod det atter saaledes for ham, som det havde staaet iforgaars og under hele Arbeidet med Jessen — nemlig, at det var meget bekvemt at have Kaja Thorsen gift med saadan en Smule Mandfolk.

Og han tænkte paa Julie Krøger, nu kunde han gjøre det med Ro, snarest syntes han lidt Synd i hende. Men den anden — hun den

deilige Fraskilte! — om han nogensinde skulde faa Hævn?

Tørres klædte sig paa, medens han blev mer og mer taknemlig mod Gud, som i siste Øieblik ikke havde tilladt ham at styrte sig i Fordærvelse. Dernæst tog han frem sine Bøger og Papirer, noterede sig Vexler og Laan, som forfaldt i de nærmeste Dage og gjorde Liste over de Skyldnere, som hans Mellembud i Dagens Løb skulde hjemsøge.

Han fordybede sig længe i en egen Bog, hvori fandtes noterede alle Cornelius Knudsens Vexler saavel de egne som Forbindelsen med Brandt samt den lille nye med Anton Jessen — foruden Garantidokumentet et Par smaa Vexler, som Fruen ikke havde villet nægte sin tidligere Kommis.

Han blev alvorlig, spiste sin Frokost i Tanker midt oppe i alle sine Papirer og Beregninger. Det kunde nok tage lang Tid; men han maatte tænke paa Jacob og de syv Aar — saa længe skulde det ialfald ikke vare!

Naar han nu kom i Forretningen til Banktid, var det tidsnok. I Butiken var der kommen en Kusine til Frøken Thorsen, som ogsaa

hed Frøken Thorsen, desuden endnu en ung Dame, og Gutten Reinert var forfremmet til Betjent med Pomade i Haaret. Forretningen var øget, saa der altid var nok at gjøre i Kontoret, hvor Tørres efterhaanden tog hele Arbeidet, idet dog Fru Knudsen beholdt sin Plads ved Pulten som den egentlige Principal.

Men mer og mer var kun kommen ind under den stærke Indflydelse af hans Arbeidskraft og hans Ungdom. Hun kunde hver Dag tage sin Plads i Kontoret saa rolig og kold, somom der ingenting var iveien; og dog fulgte der en nervøs Uro med dette store Mandfolk, som bestandig var i Virksomhed med hendes Affærer, arbeidede for hende som en Tjener, lod somom han adlød hendes Befalinger, medens hun inderst følte, at han allerede raadede over hende.

Han havde nu — uden at hun paa nogen Maade kunde sige hvorledes —, men hans Skyld var det, at hun var bleven fuldstændig skilt fra sin gamle Ven og Raadgiver Gustav Krøger. De var slet ikke blevne Uvenner, der var aldrig vexlet et ondt Ord mellem dem; men det var dem ikke muligt at gjenfinde den

kammeratlige Tone; Krøger havde prøvet, men det mislykkedes; de hørte begge, hvor det skurrede; noget var kommet imellem dem, som havde forstyrret Forholdet for dem begge.

Nu hændte det aldrig mere, at Krøger kom løbende indom — gjerne barhodet, enten forat faa en liden Passiar eller med et Papir til Underskrift. Nu blev Vexlerne bragt af et Bud, og det var altid en pinlig Stund. For Hr. Wold noterede dem saa yderst nøiagtigt i Vexelbogen — skjønt det bare var Endossements, han konfererede Beløbene fra Gang til Gang, paaviste Fornyelserne og spurgte ved hvert nyt Papir udtrykkelig, om de ogsaa skulde skrive paa det?

Og under alt det havde han en Mine, som krænkede hende og ængstede hende; han sagde en Gang: de øger, disse Brandtske Vexler; det fór i hende; hun syntes det selv; der var idetheletaget en Raslen af Vexelpapir og et Rend i Bankerne, som ikke var kjendt i hendes Mands Tid. Han havde vel Ret — Hr. Wold, at det var den nye Tids Maade, og Krøger gjorde ligesaa. Gid hun dog havde havt ham at spørge tilraads?

Alt mange Gange, fra han kom her i Huset, havde Tørres Wolds brændende Attraa kredset om den høie Fru Knudsen — saa vidt forskjellig fra lille Frøken Thorsen og hans andre Smaadamer. Og der var ogsaa en Tid, hvor hans Livs største Plan endte med at gifte sig med Fru Knudsen og drive Forretningen op, indtil Brandt var knust og Hævnen fuldbyrdet.

Men nu gik hans lange Plan langt forbi; og han maatte ikke bringes af Veien af disse Kvindfolk. Han mødte kold hver Morgen — han ogsaa; men Uroen greb ham udover Dagen, saa han mangen Gang ikke viste andet Raad end at gaa ned paa Søhuset og plage Livet af Simon Varhoug med sine Omkalfatringer.

Naar hun sad bøiet over sin Pult, saa han bare kunde se den klare Pande med det glatte sorte Haar, de stærke Øienbryn og Øienlaagene blødt hvælvede over de store Øine, kunde han gribes af en svimlende Lyst til at hoppe ned af sin Krak og løbe hen og tage hende. Og naar de sammen — som nu udover Vaaren — arbeidede til sent paa Aftenen med de nye

Varer, som skulde kalkuleres og ordnes, blev det ham bestandig vanskeligere tilslut at tage sin Hat, sige tørt Godnat og gaa alene hjem i den lyse friske Foraarsaften.

I sin Nød fandt han paa at indføre sin Ven Præsten Opstad i Huset. Og det var for saa vidt heldigt, som Fru Knudsen nu — da de var tre — fik lære sin første Kommis at kjende som mere spøgefuld og lattermild end deres alvorlige Forretningsforhold hidtil havde aabenbaret; og saaledes blev Luften lidt mindre lummer mellem dem, medens Tiden gik, og Forretningen bestandig dreves op og udvidedes.

I Krøgers Hus var der igjen stille Tider. For Julie var hint Bal blevet et Vendepunkt i endnu høiere Grad end for Tørres. Hendes Veninde, som havde ført hende ind i det frie Liv og de modige Anskuelser, som kun halvt passede for hende, — hun var borte, og istedet kom Jolla Blom med Posen fuld: hele Byen reiste sine Pigger mod hende og hendes Far.

Og Tante Sofie saa, hvorledes Julie blev blegere og spidsere i Ansigtet, fandt frem de tarveligste Klær og begyndte at søge hen til

sin Moders Veninder — til Opbyggelse eller The.

»Du tæres hen — jo Du gjør — Julie.«

»Jeg forsikrer — Tante, jeg er ikke syg.«

»Jo syg er Du, og jeg ved, hvad Du feiler,« sagde Tante Sofie med stor Sikkerhed.

Julie undveg; thi hun vidste, hvor det bar hen.

Men Tante Sofie var ikke fin; hun sagde næste Gang: »Kan Du slet ikke glemme ham?«

»Hvem?« — spurgte Julie skjælvende.

»Aa! — at Du vil abe Dig for mig! Du sveg ham i Nødens Stund,« sagde Tante Sofie med Varme.

Julie vendte sig bort; det var det samme Jolla Blom sagde og det var det samme, hun saa ofte kjæmpede med i Ensomhed.

»Men alt kan endnu blive godt,« mente Tante; »man kunde træffes igjen og forklare —«

»Aldrig — Tante!«

»Eller Du kunde lade ham vide —«

»Er Du gal — Tante! — aldrig —« Julie flygtede ind paa sit Værelse.

»Ja enten Du selv eller en anden,« sagde Tante Sofie for sig selv; hendes Livs Erfaring

gik i den Retning, at Elskov hører Ungdommen til; og hun kunde ikke fordrage, at to unge Mennesker gik der og gjorde sig Livet surt, bare fordi den ene ikke vilde begynde med at byde et godt Ord.

Og selve Gustav Krøger havde tabt sit gode Humør; han gik tungt i Trappen op og ned mellem Forretningen og Stuerne, og han havde ikke engang Lyst til større Selskabelighed end et Parti Shak og et Glas Toddy med Overlæreren.

Men selv disse Aftener havde mistet sin Karakter; Krøger hørte uden Interesse om de Fremskridt, Overlæreren gjorde med sin Bog; og nævnte denne Suppekjøkkenet for Almuskolen, bøiede Krøger af og gav sig ifærd med sit Glas.

Indtil endelig en Aften, det var bleven temmelig sent, og de var færdige med at spille, men sad endnu med gode varme Glas, — da gjorde Overlæreren en Stop og sagde lige frem:

»Nei! nu skal Du fortælle mig, hvad der er iveien Krøger! — der er noget, som tynger

paa dig — jo, der er! — aldrig taler Du mere om Din Plan, om Fondet.«

»Fondet?« — sagde Krøger og smilede uklart, saa Overlæreren endog et Øieblik troede, at Rommen havde været for stærk i Aften.

Men Krøger reiste sig op; og gik rundt i Værelset, somom han ledte efter nogen bag Møblerne, lyttede ved Døren og saa ud i Mørket bag Gardinet; Overlæreren blev mer og mer uhyggelig.

»Ja, for Du kan aldrig vide, hvor han er,« sagde Krøger, »han kan være gjemt de utroligste Steder.«

»Hvem? — hvem mener Du?« spurgte Overlæreren.

»Han — Bondegutten — Vampyren! —« raabte Krøger — ganske forstyrret i Ansigtet.

»Aa Snak! —« sagde den anden og lo, »Du er jo ganske besat af det Menneske«.

»Ja, det er jeg! — netop besat. Se, hvor langt han allerede har drevet mig. Her hjemme i denne selvsamme Stue har han paaført os en Skandale, som Julie aldrig forvinder —«

»Du overdriver Krøger!«

»— Som hun aldrig forvinder. Fra Fru Knudsen har han skilt mig, ødelagt vort gode gamle Venskab; han har tvunget os ind i denne Konkurrence, som ødelægger os begge; han tvang mig til at tage Jessen, forat beskytte mig og nu tog han Jessen igjen, for desto hurtigere at føre os alle til Slagterbænken —«

»Men Du blir jo gal — Krøger! — dette ene Menneske —«

Men Krøger fortsatte i stærk Sindsbevægelse:

»Og Fondet, Du nævnte, — det er væk — væk til siste Skilling; jeg har maattet skrabe sammen fra alle Kanter, forat holde Forretningen oppe, og alligevel gaar det nedad — med rivende Fart; dersom han en Dag faar Fru Knudsen til at nægte mig Endossement, saa er jeg ødelagt samme Dag.«

»Men Gud bevare mig! — er dette sandt?« raabte Overlæreren, som nu blev alvorlig.

»Og jeg« blev Krøger ved, idet han satte sig tungt i Stolen og lagde Armene fremover paa Bordet — »jeg som indbildte mig, at jeg skulde drive Forretningen op til Rigdom for Julie og til Hjælp for mange! Nu faar hun

kanske Ret — min Kone! naar hun i Bitterhed spaaede, at jeg vilde ødelægge alt! — hun faar Ret! — hun og de andre, hele Byen faar Ret over mig.«

Han sank sammen i Stolen, og Overlæreren blev siddende — taus og glemte sin Cigar. Der blev saa ganske stille i det gamle Hus, ingen Lyd fra Gaden, ingen Lyd i Stuen uden Krøger, som af og til drog et tungt Suk, der døde hen under det høie Loft, hvorfra gamle Englehoveder stirrede ned paa ham med forundrede Øine. —

— Imidlertid var Byen svært optaget af Anton Jessen og hans flotte Forretning. Det var en Butik, som man endnu ikke havde seet Mage til — snarere lig en stor Salon med tilstødende Cabinetter, hvor den nygifte Frue og to unge Damer betjente Kunderne, medens Hr. Jessen gik til og fra og meddelte sine Raad og Anvisninger.

De udgjorde et nydeligt Par og passede for hinanden. — Han var mørk og altid høi nok til at tage sig ud ved Siden af sin lille lys-blonde Frue, der i sin sorte Silkekjole fik sin fine Figur fremhævet ved Lyset i Butiken

og de kostbare Stoffer med de stærke Farver. Hendes Ansigt tog let Farve, og der var i hendes Blik, naar hun løftede det, noget forsigtigt kjærtegnende.

Hun havde allerede faaet et vist Lag til at pleie ham og passe paa, at han ikke kom til at overanstrænge sig; for det taalte han ikke. Allerede Dagen efter Brylluppet havde Gamle Fru Jessen faaet gode Tanker om sin Svigerdatter, idet hun fandt hende fuldt paaklædt i Stuerne, mens Stakkels Anton, som ikke var vant til store Selskaber, laa i Sengen med Hovedpine og Havresuppe.

Han var lykkelig over hendes rolig Ømhed, og hun var ham taknemlig, fordi han ikke plagede hende og spurgte. Hun gjenfandt sin Ungdoms Sværmeri for ham omtrent som for en nydelig Dukkemand; — den anden var Synden, mørk og uimodstaaelig.

Det var Tørres Wold, som havde sat Huset i Gang og faaet det indrettet paa den Fod, som han vilde. Hr. Jessen havde tænkt at dele sig mellem sin Forretning og sit Talent, som han nu med nogenlunde Sikkerhed havde fundet i Literaturen. Det var nu hans Tanke: ved at

læse Vers høit for sin Kone — af de gode berømte Vers, vilde han selv uddanne sin Smag og sit Øre og saaledes fremelske det Talent, som beklagelsesvis saa længe havde ligget udyrket i ham.

Men inden han vidste Ord af, var hans lille Hjem et Samlingssted for Ungdom og Glæde, hvor man ganske vist morede sig, men hvor der ingen Plads levnedes Literaturen, ingen Jordbund for Talentet.

Han beklagede sig for sin Kone; og et Par Dage efter sagde Tørres Wold tilfældigvis:

»Du Jessen! jeg synes, det er underligt af Dig — Du, som har saa mange høiere Interesser, at Du kan være nøid med slige Selskaber, hvor der bare tjases og spises.«

»Hvem siger, at jeg er fornøiet?« svarede Hr. Jessen bittert og strøg sig over Panden.

»Men Kjære! — det faar da være Du, som angiver Tonen. Du maatte kunne finde paa noget, der kunde løfte os andre.«

»Anton læser saa yndigt —,« sagde Fruen uden at se op fra sit Arbeide.

»Læser han? — hvad læser han?« — spurgte Tørres overrasket.

»Især Vers.«

»Aa, hvorfor skulde Du komme med det!« raabte Jessen fortrydelig.

Men Tørres gav ikke Fred, før han fik Jessen til at læse en Prøve; og endnu samme Aften maatte han fremsige hele »Terje Vigen« for en beundrende Kreds. Og fra den Stund anvendte Hr. Jessen al sin Fritid paa at holde et afvexlende Repertoire; og naar nogen foreslog en selskabelig Sammenkomst hos ham selv eller ude, var han strax parat. Hans Moder var henrykt over hans Talent.

Saaledes gik Foraaret i Glæde og Solskin; og ligesaa sikkert som Maaned fulgte paa Maaned, ligesaa prompte paa Dagen vendte Vexlerne tilbage, forat indfries eller fornyes eller forvandle og forpuppe sig paa forskjellig Maade.

Men Hr. Jessen manglede aldrig Udvej. Den første Tilstrømning til den nye Forretning havde ikke blot fyldt hans Bøger, men ogsaa givet ham en Kasse, som kunde klare baade den kostbare Husholdning og modtage det første Stød af Vexlerne. Han rustede sig med Smag og uden at spare til Høst og Vintersaisonen.

Der gik baade sex Maaneder og der gik tolv Maaneder, og der gik tre til, men lidt besværligt. De Handelsreisende blev længere i Ansigtet og alligevel kortere for Hovedet; men der var saa mange af dem; man kunde bestandig faa, hvad man vilde, og Krediten blev seigere, jo stærkere man trak paa den. Indtil Bankchef Christensen pludselig en Dag trev sig i Næsen og sammenkaldte Bankens Direktion til Møde for lukkede Døre Lørdag Eftermiddag førstkommende.

XV.

Dagen før — Fredag altsaa — var Tørres Wold gaaet tidligt hjem fra Forretningen. Fru Knudsen havde indbudt ham til at spise Aftens med hende sammen med Præsten Opstad; han havde svaret Tak uden at tænke sig om og var derpaa gaaet hjem.

Han sad med mange Papirer foran sig, og hans Hænder skjælvede, naar han rørte ved noget; og da det bankede paa den ydre Dør for han sammen og blev bleg.

Men inden han gik forat lukke op, klarnede han sit Ansigt foran Speilet, og sagde endog halvhøit til sig selv: jeg tænkte nok, det skulde ikke tage syv Aar!

Den, som kom, var Anton Jessen — bleg og forstyrret. Han slængte sig i Sofaen og udbrød: »Nu klarer jeg det ikke længer.«

Tørres saa op, uden Forundring, uden Spørgsmaal saa ganske koldt paa den anden.

»Jeg havde saa sikkert gjort Regning paa Dig« — sagde Jessen og slog Øinene ned.

Tørres trak paa Skuldrene og tog igjen fat paa sine Papirer. Der kjæmpede noget modstridende inde i Anton Jessen. Han syntes at den anden var forpligtet til at hjælpe, — han kunde ikke sige hvorfor, han vidste, at han havde ikke mere Pant eller Sikkerhed at byde, men det forekom ham dog, at han bød noget Vederlag for Hiælpen, men han kunde ikke sige, hvad det var; der samlede sig gammelt og nyt af Nag og møjsommeligt Raseri, mens han stirrede ufravent paa denne store solide Fyr ved Lampen med alle de fordømte Papirer foran sig.

»Vil Du ikke hjælpe os?« for han pludselig op.

»Jo — efterpaa —« svarede Tørres ganske rolig.

»Efterpaa — efterpaa! — ja Tak skal Du ha!« mumlede Jessen og gik nervøst op og ned i Stuen; han tænke paa Ruin og Skam og paa sin lille Kone, som vidste, hvor han var og

hvad det gjaldt, og som nu sad skjælvende og ventede.

»Der er dem, det er værre for end for Dig — Jessen!« begyndte Tørres, »her er nu først det Garantidokument.«

»Som Du har faaet; Du er da sikret nok — skulde jeg tro!«

»Jeg haaber det,« svarede Tørres; »skjønt ingen kan vide det, naar Falliterne først begynder.«

»Er der fler?« spurgte Jessen spændt.

»Jeg ved ikke, om vi — om Fru Knudsen kan klare sig.«

»Men — Kjære! Det er jo en Ubetydelighed —«

»Ja lidt hist og lidt her! — naar først Bankerne blir opskræmt ved en Fallit, saa ved vi; dertil kommer alle Brandts Vexler, som vi staar paa.«

»Gustav Krøger ogsaa!« raabte Jessen i en Tone, som lød næsten henrykt.

»Jeg kan ingenting vide«, sagde Tørres og bladede alvorlig i sine Papirer; »men det forekommer mig —«

Imidlertid hørte Anton Jessen ikke paa ham, men tænkte paa andre Ting. Hans Fald tog sig ganske anderledes ud, naar det foregik sammen med saa store og gode Huse; hans smaa Tal vilde opsluges af de store, og i Skyggen af den almene Bestyrtelse over Huse som Gamle Brandt og Cornelius Knudsen vilde han kunne føre sin lille Fallit igjennem og kanske komme lempeligt fra det hele.

»Men dette er jo en hel Række —« sagde han.

»Det er en Krise,« svarede Tørres med Bankchefens Røst.

»En Krise — ja! — det er det netop«, raabte Anton Jessen næsten glad; og ilede lige hjem til sin lille Kone med dette dyrebare Ord, som næsten var bedre end Hjælp.

Tørres sad endnu en Stund, inden han gik til Fru Knudsen, og da han allerede havde faaet Frakken paa, maatte han tilbage til Buffeten efter et stort Glas Cognac. I hele den lange Plan, hvis Løsning nu stod for Døren, var der kun et mørkt Punkt. Til alt det andet glædede han sig ligefrem, men Fru Knudsen —!

Naar han tænkte saa langt, pleiede han at forestille sig Fremtiden saaledes, at naar han havde faaet alt ordnet efter sit Hoved, vilde han gaa til Fru Knudsen og paa en eller anden Maade gjøre noget for hende. Tænkte han paa at gifte sig med hende, saa var det umuligt, naar hun havde gjort Fallit; og tænkte han paa at give hende Penge, saa var det endnu umuligere, for det vilde bare vække Mistanke og Folkesnak. Men han tænkte alligevel altid, at han vilde gjøre noget.

Mens han langsomt nærmede sig hendes Hus, sad Præsten Opstad allerede og talte livligt med den unge Enke. Og da Tørres traadte ind og saa dem sammen, slog den Tanke ham: om han itide havde ført disse To mod hinanden? Nu var det for sent, — dertil kjendte han sin Ven for godt.

»Og det gaar fremdeles godt med Hr. Jessen?« spurgte Præsten i Fortsættelse af Samtalen.

»Det tror jeg vist,« svarede Fruen, »det haaber jeg ialfald.«

»Man han er dog en Konkurrent?«

»Vi er alle Konkurrenter og gode Venner ikke sandt? — Hr. Wold! vi hjælper lille Jessen til at konkurrere med os saa godt som muligt?«

Tørres svarede: »Man skal ingen hjælpe over Evne — selv om det er en Konkurrent.«

»Nei, De kan have Ret,« sagde Fruen leende, idet hun gik foran ind i Spisestuen; de havde bare ventet paa Tørres.

Han vaklede en Stund mellem mange Stemninger. Skulde han prøve, mens et Vidne var tilstede, at lade, somom han var den forsigtige, som altid havde advaret? men det var jo latterligt for sent; imorgen vilde Anton Jessens Vexler gaa til Protest og paa Mandag vilde Falliten være offentlig.

Saa slog han om i Lystighed og fik dem til at le og more sig den hele Aften.

Men han krøb iseng med en usædvanlig beklemt Fornemmelse; og det var ham ikke muligt at blive af med Billedet af den første Nat i Fru Knudsens Hus, da han gjemte de første ti Øre, han havde taget. —

— Den egentlige Direktion, som fungerede og havde Løn i Christensens Bank, bestod for

Tiden af tre Herrer. Først som Chef Christensen selv, dernæst Konsul With, som var hjulpet til denne Post af gode Venner, efterat han havde mistet sin Kones Formue under Carsten Løvdals store Fallit; og nylig havde Tørres Wold svunget sig op fra fleraarig Suppleant til virkelig Direktør.

I den korte Tid, han havde været med, var Bankchefen bestyrket i sin Dom over den unge Krafts Duelighed i Smaating; men, naar det kom til større og vigtigere Anliggender, ansaa han ikke Tørres Wold for vanskeligere at bøie end Konsul With, som skyldte ham Posten og var en knækket Mand.

Han lod derfor sine to Kollegaer sidde en Stund i Direktionens Værelse, inden han traadte ind med en Bunke Vexler mellem Fingrene.

»Som mine Herrer kanske ved, ser det ud til, at Firmaet Anton Jessen har visse Vanskeligheder i disse Dage.«

»Man har vel protesteret hans Vexler idag?« spurgte Tørres.

»Nei, jeg har saamænd ikke; det var kun smaa Beløb; — her er de; — jeg har hele Tiden ventet Jessens Bud.«

»Imidlertid er Solen gaaet ned,« sagde Konsul With og saa paa sit Uhr.

Bankchefen smilte indvortes over den stakkels Konsul, som aldrig kunde lade være at gjøre sig vigtig.

»Jeg fralægger mig Ansvaret for, at disse Vexler ligger over til Mandag,« sagde Tørres Wold.

Bankchefen løftede sin Næse, somom han prøvede Luften:

»Det er ikke i Overensstemmelse med denne Banks Traditioner, at gaa hastigt eller overilet tilværks mod gamle Kunder. Ved at give en Smule Tid, en rimelig —«

Tørres Wold afbrød, idet han saa i sine egne Optegnelser.

»Foruden Bankerne er der kun to indenbys Firmaer, som staar i Forbindelse med Anton Jessen.«

»Brandt og C. Knudsen,« sagde Konsul With.

Bankchefen saa paa ham, tog dernæst sin Lorgnet, forat undersøge de Optegnelser, som Wold skjød hen til ham.

»Desto større Grund vil en Bank med vore Traditioner have til at vise Maadehold, naar der — som det synes — staar større Vanskeligheder forhaanden —«

De andre To taug stille; nu var de ved Sagen. Thi det var bekjendt, at Bankdirektør Christensen ogsaa drev en liden Discon-terings-Forretning paa egen Haand, som imidlertid altid, naar noget gik galt, viste sig at være for Bankens Regning; ialfald var Tabet altid kommen over i Bankens Bøger gjennem en eller anden Bagport, inden det var for silde.

I de tre truede Firmaer havde han ikke saa lidet at tabe; han havde nok længe tænkt at redde sig; men til denne Stund havde han altid ment, der var Tid nok.

»Naturligvis«, sagde han overlegent, »har jeg længe kjendt disse Forhold; men jeg troer — som jeg har troet —, at man fremfor alt bør se at vinde Tid, — ikke gaa for haardt paa —, prøve med Lempe at afvikle —«

Til hans store Forbauselse slog Tørres Wold op en liden haard Latter og sagde:

»Jeg forlanger, at de nødlidende Vexler protesteres senest Mandag. —«

Bankchefen rettede sig; det var paatide at stagge den unge Kraft en Smule.

»Det bliver iethvertfald et Direktionsspørgsmaal — at afgjøre paa sædvanlig Maade. Hvorledes stiller De Dem — Hr. Konsul With?«

Bankchefen saa ikke en Gang paa ham, saa vis var han paa Svaret.

»Jeg maa fuldstændig slutte mig til Hr. Wolds Votum,« sagde Konsul With med usikker Stemme.

Bankchefen gjorde et Sæt i Stolen. Han viste ikke, at Konsul With, hvis Indtægter slet ikke strak til for den gamle Kavaller, for længe siden var i Tørres Wolds Klør, som her første Gang havde brugt sin Magt over ham. Og fra Konsulen saa Christensen hen paa den nye Kraft, han selv havde trukket frem. Og han følte, at al hans Applomb, hele Borgertonen, hele det store Elefant-Apparat var aldeles spildt og virkningsløst paa denne Bonde-Sikkerhed, der sad trygt paa sine Penge uden nogen anden Tanke i sit Hoved.

Han begyndte at tale, idet han beklagede de uheldige Forhold, beklagede Byen og de enkelte Personer; men Tørres, som ikke gad høre det lange Tilbagetog, vendte sig til Konsul With, der førte Protokollen:

»Altsaa vedtages mit Forslag?«

»Énstemmig!« — sagde Bankchef Christensen med sin dybe Alvorsrøst. —

— Søndag Formiddag talte Fru Knudsen med en Dame i Kirken; og hun sagde, det var ganske vist, at Anton Jessen skulde gaa Fallit; hendes Mand havde selv hørt det af Konsul With igaaraftes paa Klubben.

Fru Knudsen gik lige fra Kirken og hjem til Wolds Bolig, hvor hun aldrig havde været før; men den tykke Bertha, som nu tjente her, forklarede, at Hr. Wold var ude og kom ikke hjem til Middag — neppe før iaften.

Ganske alene spiste Fruen til Middag; men hun spiste ingenting, sad bare og tænkte og tænkte; — eller gik op og ned i Stuerne og ventede. Hvis der var noget saadant paafærde, maatte Wold vide det, og da maatte han jo strax komme til hende, forat de sammen kunde overlægge, hvad der var at gjøre.

Hvorledes stod det egentlig? — og hvor langt var hun kommen i det med de Jessenske Papirer? Pinligt mindedes hun, at hendes Mand, som altid roste hende, alligevel havde sagt, at fuldt ud Handelsmand blev hun aldrig. Men saa havde hun dog været langt roligere i hin Tid, da Krøger raadede hende; nu vidste hun i Virkeligheden hverken op eller ned.

Hun bar endnu langt fra nogen ond Mistanke mod Tørres Wold. Hun forklarede sig hans Opførsel saaledes, at nu, da det var gaaet galt med hans Ven, som han bestandig havde været saa hjælpsom mod, nu skammede han sig for det Uføre, han havde ført hende opi; og derfor kom han ikke.

Men hun syntes, at det var feigt af ham; og jo længer det led, jo mindre syntes hun, det passede til hans Karakter, som hun kjendte den. Et saadant Stød skulde han modig have taget som en fælles Ulykke, der bragte dem til at staa sammen; — og da — da kunde mangt bedres og alt bæres.

Men at han lod hende alene den hele Dag, det læssede Vægt paa hende for hver Time,

som gik, udover Eftermiddagen; til Pigen kom og vilde tænde Lampen.

Fru Knudsen vendte sig og sagde Nei Tak; frem og tilbage gik hun forbi Vinduerne, Regnen piskede mod Ruderne, og Gaslygterne, som netop blev tændt, flimrede usikkert over den sølede Gade.

Til Krøger kunde hun ikke gaa; der var kommen saa meget imellem. Og hun vidste altfor vel, hvilket Ansigt han vilde sætte op — han, som fra første Dag havde advaret hende mod Wold. Hun følte, at hun kunde ikke taale den Mistanke, som voxede og voxede tiltrods for alt, som lurede sig frem i Mørket fra alle Kroge, mens Tiden gik, og Ingen ringede paa i Entreen.

Pludselig tog hun sig sammen, gik ind paa Kontoret og tændte Gassen. Saa meget Forretningsmand var hun vel, at hun kunde opgjøre en Oversigt over sin status, naar hun først vilde.

Men da hun havde faaet de tunge Bøger ud af det ildfaste Skab og hen paa Pulten, sank hun alligevel sammen over dem, — somom disse Mandfolk tilslut havde ladet hende i Stikken med noget, hun ikke forstod.

Mandag Morgen tidligt sad hun fremdeles bleg og forstyrret i Kontoret, hun havde næsten ikke været i Seng. Foran hende laa de besværlige Forsøg paa en ordnet Oversigt over Forretningens Stilling; men det var hende ikke muligt at faa Greie paa det hele; hun saa kun Tallene svulme til Beløb, som hun ingen Anelse havde om.

Tørres Wold kom ogsaa tidligt; hun hørte hans Skridt gjennem Butiken og vilde løbe ind i Stuen. Hun vovede ikke at være alene med ham; hun turde ikke se ham i Øinene, for ikke at opdage det skrækkelige; — men alligevel blev hun siddende som fastgroet paa sin Plads — bøiet over Bøgerne.

Tørres havde beregnet at faa være alene en Stund i Kontoret; men da hun sad der, og da han saa hendes Bleghed og hele Skikkelse, sagde han:

»Jeg ser, De ved Alt — Frue!«

Selv undrede han sig over sin Stemme; det var ogsaa noget ganske andet, han vilde sagt; men hun, som hørte Usikkerheden, hun anede i et Øieblik hele Falskheden, og i sin

store Hjælpeløshed bad hun sagte uden at løfte Hovedet:

»Vil De gaa hen til Hr. Krøger og bede ham komme her ind til mig?«

Tørres var glad over at slippe ud igjen. At gaa til Gustav Krøger — bevæbnet som han var idag — det var Opgjør og Sejer, Hævnens store Dag, som han i aarelangt Arbeide havde nærmet sig til.

I Kontoret ovenpaa sad Krøger alene, ældet og tung, med slappe Folder i det store rødladne Ansigt, hvor Blegheden viste sig gulagtig over Panden og Kinderne. Han havde ogsaa hørt om Anton Jessens forestaaende Stansning, og skjønt der ikke var anden direkte Forbindelse mellem dem end det Garantidokument, han havde undertegnet, var han dog denne Morgen bleven aldeles overvældet. Thi han viste, at Cornelius Knudsen stod Jessen nærmere, og dersom Fru Knudsens Kredit ved den pludselige Stansning fik noget Stød, saa var det ude med Brandt, han ejede ingen anden Forbindelse at ty til; de udenlandske havde efterhaanden trukket sig tilbage, C. Knudsen var det eneste Navn paa alle hans Papirer.

Men værst af alt og hvad der fortærede ham i Angst og afmægtig Vrede — det var den Satans Gut, som var Skyld i alt, og med det samme han slog sin Haand i Bogen og forbandede ham, stod han lyslevende i Døren.

Krøger tvang sig, knurrede bare lidt, da den anden hilste Godmorgen; og Tørres Wold lagde Hat og Stok fra sig som en besindig Forretningsmand, tog Plads ved Bordet og fremtog sin Lommebog fuld af Papirer.

»De ved naturligvis, at Anton Jessen er stanset?«

Krøger nikkede.

»Men De ved kanske ikke, at denne Fallit er et slemt Stød for vor fælles Veninde — Fru Knudsen?«

Fælles Veninde! — tænke sig, at nu var det kommen saa vidt, at han skulde have sin gamle Inclination til fælles Veninde sammen med denne — med dette — hm! — han holdt sig i Ro, men det kogte i ham.

Tørres mærkede alt; men med et Velbehag, som han ikke gjorde sig nogen Umage med at skjule, tog han sine Papirer roligt frem. Det var dette Øieblik og denne Scene, i det selv-

samme Værelse, ud af hvilket han hin Aften var jaget som en Hund — det var den længe udtænkte Hævn, og han nød den uden at forsluge sig.

»Vi vilde gjerne vide, hvilken Støtte vi under disse Omstændigheder kan vente fra Deres Side?«

Krøger slog blot ud med Armene; han kunde ingen støtte, kunde han staa selv, saa —

»Thi uden øieblikkelig Hjælp er vi nødt til at stanse i Eftermiddag,« sagde Tørres.

Krøger for op i Stolen: »I Eftermiddag?«

»Skulde De lægge megen Vægt paa Dagen, kan jeg vel som Bankdirektør opholde Katastrofen til imorgen,« sagde Tørres smilende.

»Dette er Deres Skyld — De — De —!«

»Men uden direkte Hjælp — Tilskud af Kontanter — kan vi alligevel ikke undgaa Konkurs; som De vil se er vor Endossements-Forpligtelse mod Brandt — De vil se, Summen har øget i det siste,« — Tørres skjød Papirerne over til den anden; men Krøger saa blot et Øieblik paa Summen, hans Ansigt blev rødt, og han brusede endnu engang op:

»De har ødelagt hende og os alle; stjaalet, røvet, plyndret —«

»Jeg skal nok forsvare, hvad jeg har gjort,« sagde Tørres og saa ham tirrende ind i Øinene, »se hellere til, hvorledes De klarer Dem.«

Krøger sank sammen; hvad kunde det nytte at fare op? — alt var tabt, og Slutten var kommen, og han glemte næsten, hvem det var, som sad der.

»Stakkels Julie!« — sukkede han og vendte sig bort.

Tørres sad hele Tiden med endnu et Papir i sin Haand, som han vilde levere; men han ventede, han sparede — som Børnene, naar de spiser Suppen først og gjemmer Sviskene. Aldrig havde han følt sig saa glad og stærk. Og da han hørte, den anden nævne Julies Navn, for der ham en lykkelig Tanke gjennem Hovedet.

»Ja, man kan aldrig vide, hvad man viser fra sig,« sagde han ganske dæmpet, forat prøve.

Krøger dækkede med Haanden for sit Ansigt. Ogsaa hos ham var denne Tanke slaaet ned. Det var jo Julies Penge, han havde ødelagt, og det var hendes Fremtid.

Allerede en Gang havde han — her i det selvsamme Kontor grebet ind i hendes Skjæbne paa en Maade, som han aldrig havde faaet Tak for.

Men selv havde han indtil dette Øieblik priset sig lykkelig, som undgik en slig Svigersøn.

Nu forandrede dette sig i faa Minutter. Den unge Mand, som sad her, havde baade Hoved til Forretningen og Penge — hvorfra, vidste Ingen; men hvem havde Tid til at tænke paa det nu? Og kanske, naar alt kom til alt, var det netop denne Mand, Julie gik og tænkte paa, mens hun tæredes hen.

For sin egen Part vilde det være ham en uhyre Overvindelse; men havde han Ret til endnu engang at opofre sit Barns Skjæbne — især nu, da alt, hvad hun ejede, stod paa Spil, og denne Mand var den eneste Redning, Redning for dem alle!

Tørres gav ham god Tid til at tænke helt tilende, og sagde bare — ligesom for sig selv:

»Der er saa mangt, En kunde ønske at gjøre omigjen.«

»Ja, der er saa!« mumlede Gustav Krøger med stor Anstrængelse; »— naar det ikke er for sent.«

»Det er aldrig for sent at gjøre det, som ret og klogt er,« sagde Tørres forsigtigt; hans Hjerte hamrede i Spænding.

»Ja,« — sagde Krøger endelig og vred sig paa Stolen, medens hans Øine uvist gled opover mod Tørres's Ansigt, »saa var det jo kanske ikke umuligt, — hvis alle Parter vare enige, at — at komme til — en bedre — en bedre Forstaaelse.«

»Ah — nu forstaar jeg —« sagde Tørres og trak Pusten, han havde naaet den høieste Top, »De tænker paa Deres Datter; som De ser har der ogsaa været gjort Tilnærmelser om den samme Sag,« han rakte sit Papir frem; — »men det var noget ganske andet, jeg tænkte paa — noget ganske andet —« tilføiede han og nød sine egne Ord.

Men Gustav Krøger gav et Skrig og stirrede i Papiret; det var et Brev til T. Wold fra Tante Sofie — han kjendte Skriften; — Linierne dansede for ham, han saa bare — »opklare mulige Misforstaaelser« — »Tilnærmelser fra begge Sider« — og han forstod, at det yderste Maal var naaet, Ydmygelsen fuldbragt; de bød

hende frem — hans egen Datter! — og dette Menneske traadte dem alle i Støvet!

Tørres iagttog ham, somom han var bange for at miste et eneste Træk. Da blev Døren aabnet bagved ham, og idet han vendte sig, saa han Fru Knudsen komme ind — høi og bleg, somom hun gik isøvne.

Forbi ham gled hun, uden at se til hans Side og bøiede sig ned over Krøger og hviskede:

»Tilgiv mig! — det er min Skyld altsammen.«

Krøger laa ubevægelig paa sine Arme fremover Bordet og krammede Brevet ind i sin Haand; hun lagde Armen om hans Hoved og blev ved at hviske til ham — gode Ord af deres gamle Venskab.

Det gjorde et Skaar i Tørres's Triumf at se hende saaledes. Men han tænkte strax, at naar hun paa en saadan Maade tog hans Fiendes Parti, saa behøvede han hellerikke at genere sig.

Smaanynnende mellem Tænderne tog han Hat og Stok og gik sin Vei.

XVI.

Aldrig havde Byen seet Fallitboer saa hurtigt opgjorte, eller Eiendomme og Varer solgt i slig Fart som efter Ulykken med Anton Jessen, Cornelius Knudsen og Gamle Brandt. Og der gik stort Ord af den overordentlige Dygtighed, hvormed Bankdirektør T. Wold havde greiet disse Affairer; det var næsten — mente nogle — somom han havde alting færdigt paa Forhaand.

Han var selvskreven til at være med i Bestyrelsen — først ved sit Kjendskab til Boerne og deres Forbindelser og dernæst som den største Kreditor næst Bankerne. Men det viste sig efterhaanden, at han var saa bepantsret med Sikkerheder, at intet Tab rammede ham. I de faste Eiendomme, havde han allerede gode Panter, som ingen anede, og ellers saa fuldt af Skadesløsbreve, Garantier — indtil Executioner,

at han allerede eiede alt, hvad der fandtes hos Jessen — indtil hans Ægteseng og desuden var meget af Krøgers og Knudsens Gjæld paa hans Haand.

Han begyndte paa den første Auktion med at kjøbe begge Husene — baade Brandts gamle, statelige Hus og Cornelius Knudsens vidtløftige Samling af Bygninger nedover til Søen, — det blev paa det nærmeste et helt Kvartal.

Dernæst gjorde han underhaanden Bud paa de tre Varelagere, og satte sit Bud igjennem, saa der blev ingen Auktion undtagen over Møbler og Løsøre; og her kjøbte han det meste af de gamle Brandtske Herligheder, som saaledes forblev urørte paa sin Plads. Den Krøgerske Familie og Fru Knudsen udryddedes, og den nye Eier tog fat paa at ordne det hele om efter sit Hoved.

Tørres Wold var nu en fuldt udvoxet Storkar; grov og stærk uden anden Fornemmelse af de Andre, end at de var svagere. Nu saa han ogsaa endnu bedre ud end i sin tidlige Ungdom. Fregnerne vare overvundne, og det rødlige Skjæg var omhyggeligt klippet i Spids; hans hurtige,

hvasse Blik gav ham et distingveret Ydre; af Bonden var der faa Spor tilbage.

Han fuldførte nu Krøgers gamle Plan, idet han skar ud en stor buet Dør i Husvæggene og forbandt de to Butiker med hinanden; medens han tog Fru Knudsens private Leilighed i Brug til Kontorer. Selv vilde han bo i de Brandtske Sale..

Der foresvævede ham bestandig noget om de store Magaziner i Paris, som han ikke havde seet. Men han kunde hjælpe sig uden; for han havde det i Hovedet paa sin Maade — saaledes som det passede for hans By.

Allerede tidligt paa Vaaren kunde han aabne sin Forretning, og hele Byen strømmede til.

Det var det Samme, som han havde udført i liden Maalestok, dengang han og Frøken Thorsen omkalfatrede Fru Knudsens Butik paa en Nat. Hun havde ogsaa hjulpet ham ved denne Leilighed.

Nu sad hun i Central-Cassen bag et fint Gitter — som en sjelden Fugl i gyldent Bur. Hun smilede discret og saa op med sine varme Øine; nikkede af og til over til sin lille Mand, der ogsaa havde en vellønnet Plads som Første-

mand blandt Udsælgerne. Og hjemme havde hun en liden prægtig Gut, over hvis Vugge Byen sagde ligesaa mange Vittigheder, som der var røde Haar paa hans lille Hoved.

Men over Hr. Bankdirektør Grosserer T. Wold sagde man ikke længer Vittigheder. Det blev allerede anseet som smagløst, naar nu nogen vilde komme trækkende med »Fru Knudsens Skuffe«. Det maatte være gaaet ganske anderledes storartet til, naar man skulde forklare sig en saadan Rigdom feiet sammen i faa Aar; det var en Anledning til at beundre den self-made Mand og Guds Velsignelse.

Som han nu var stillet formaaede han at gjøre sit lille Samfund al den Skade, som følger en hensynsløs og graadig Kapital, der behersker Bank og Kredit. Hans Øine var overalt; — hvor der var en Skilling at fortjene, slog han strax Kloen i, og fordrev de Smaa fra Byttet. Var en liden Forretning kommen i Flor, lagde han Hindringer for Krediten, bagtalte Indehaveren for de udenlandske Forbindelser, tog Forbindelsen selv og drev de oprindelige ud. Overalt var han paafærde, langt udenfor sin egentlige Forretning, i Skibshandel, i al mulig

Spekulation, — han forsmaaede ikke 2 Kroner, naar han kunde tage dem fra en anden.

Derfor blev han dyrket som en Moloch — endog forud for Bankchefen; thi fuldt saa grom havde denne aldrig været. Alle Kjøbmænd nejede sig for ham og krøb i Skjul med sine smaa Kjødben, vovede neppe at avertere, at ikke den store Mand skulde ane, at de havde nogen Omsætning og tage dem Maden af Munden.

Og derfor blev han ogsaa valgt til alt muligt, i Kommunen og i Alverdens Selskaber og Foretagender; uden hans Navn var den bedste Forretning sikker paa at visne; havde nogen fornærmet ham, kunde han ligesaagodt strax gaa til Byfogden med sine Bøger.

Da han derfor i faa Aar havde udtømt alt, hvad der kunde suges af Byen — af Dyrkelse og Fordel, fandt han paa, at nu, da han var over tredive Aar vilde han ogsaa være Storthingsmand.

Det var Skik i Byen, naar nogen blev rig, tog han gjerne en Trip paa Thinget.

Til Høire sagde han Ingenting; men hans Ven Præsten blinkede bare med Øinene, naar han anbefalede ham. Til Venstre sagde han,

at han var selvstændig — en self-made Mand, runden af Folkets Rod og lignende, som de fandt fortræffeligt. Han var desuden en Mand uden farlig Dannelse; dertil en rig Mand, som gik i Kirken.

Kun »Arbeidernes Ring« vilde ikke gaa paa hans Valg. De havde til Formand Simon Varhoug, og han advarede mod Tørres Wold. Men da gik Tørres en Dag ned paa Søhuset og sagde, saa flere hørte det: »Du Simon, som er Socialist« —

Fuld af Forskrækkelse begyndte den skikkelige Simon at protestere; men det kom ud i Byen; det stod endog i en Avis, at der gjorde sig stærke socialistiske Strømninger gjældende i »Arbeidernes Ring«; og da Simon Varhoug ganske oprørt kom til det berammede Møde for at rense sig og sine Kammerater for disse forfærdelige Beskyldninger, maatte hans kjære Ven og Medforløste Halvor Røidevaag meddele ham, at hver eneste en havde meldt sig ud af »Arbeidernes Ring« og Salen stod tom; — saaat — som samme Avis bemærkede — saaat der den næste Morgen ikke var andet tilbage

af denne pragtfulde Ring end de to ædle Stene: Simon Varhoug og Halvor Røidevaag.

Saa blev Tørres Wold valgt med stor Majoritet.

I Førstningen angrede han og følte sig yderst ilde i Storthinget. Han troede længe, at de havde ham til Nar.

En Følelse lig den, han i sin Ungdom havde følt foran Kløften i Samfundet, foruroligede ham mellem disse Alvorsmænd, der gurglede op om Protokolkommitteens Indstillinger og meget andet, som han ikke forstod.

Men efterhvert som han spurgte sig for om disse Karle med de store Ord og modige Miner, saa fik han jo vide, at de var fattige — den ene fattigere end den anden — ha! — fattige som Naalen — alle Mand! ha-ha-ha; hvad brød han sig da om deres rullende r-r og tykke Nakker. To-tre Rigmænd var der, han fandt frem til dem, kom i Lag med flere i Byen og naaede høit op i Selskabslivet uden at falde ned.

I Salen og under Kommitte-Forhandlingerne kjedede han sig uhyre. Men ude i Gangene, i Trapperne, dybt nede fra de murede Kjældere og helt op til Gallerierne — der elskede han at

gaa. Helst om Eftermiddagen, naar alt var oplyst og hele Bygningen opvarmet — da at vandre lydløst paa bløde Tepper fra Gang til Gang, hilset af Budene og Dørvogterne, ind i et Værelse og sidde lidt i en blød Armstol, forfriske sig i Restaurationen, ind og vise sig en liden Stund paa en Plads og saa vandre paa nye Veie — og altsammen med den Bevidsthed: at han havde Penge for det! — det blev for Tørres Wold en stor Fornøielse.

Og disse Bønder, som han traf, men som han i Egenskab af By-Grosserer holdt noget paa Frastand, — hvor godt han kunde forstaa, han, som kjendte deres trange Hjemmeliv, at de heller maatte være rede til at sælge sin Sjæl og sin Blussels sidste Rest end give Slip paa det lune Liv i dette vidtløftige Pallads for den svimlende Vigtighed.

Især faldt der Ro over hans Storthingfærd, efterat han havde holdt sin Tale.

Han havde Ideen fra Præsten Opstad og ventede bare paa en Sag, hvor den kunde passe. En Formiddag hvor Sal og Galleri var fuldtalligt, reiste han sig i en Debat om noget Skolevæsen og sagde, at han for sit Ved-

kommende stod udelukkende paa Barnetroens Grund. Det var ham ikke ubekjendt, at man nutildags ikke maatte sige sligt, hvis man vilde gjælde for en dannet Mand, en fremskreden Mand; men han vilde nu sige det alligevel — jevn og bentfrem som han var, runden af Folkets egen Rod; — ja det var ham endog kjært at faa bekjende i denne Sal; at længer var han ikke kommen — nei i Sandhed om han var! — han var ikke kommen længer end til Barnetroens ydmyge Grund, og han vilde bede Gud om, at han aldrig maatte komme længer.

Hans Tale vakte Opmærksomhed, fordi han talte med saa stor Freidighed; og man undredes over, at denne unge Mand, der saa hurtigt havde samlet en Formue, paa samme Tid kunde være saa stærkt optaget af det Religiøse; og skjønt han aldrig sagde mere, regnedes han herefter til de beste Kræfter paa Thronens og Alterets Side.

Hjemme i hans By blinkede Høire til Pastor Opstad og trykkede varmt hans Haand.

Venstre stod — som sædvanligt — og tog Maal af sine lange Næser, og bandte — som sædvanligt: han ogsaa!

Men Simon Varhoug hviskede til sin Ven og medforløste Halvor Røidevaag: »Hvad sagde jeg? — dette Menneske haver Djævelen!«

Med den største Opsigt vakte det dog, da det meldtes i Hovedstadens Avis paa en saadan Maade, at man forstod det var officielt og paalideligt, — meldtes, at Hr. Storthingsmand Grosserer og Bankdirektør T. Wold vilde blive udnævnt til Ridder af St. Olafs Orden ved den første Leilighed, — denne Efterretning gjorde et aldeles overvældende Indtryk.

Endog de, som pleiede at tale flottest om dette Dingeldangel, blev eftertænksomme; Kvinderne saa fra Siden hen paa sine Mænd og tænkte; sligt faar Du aldrig; ja — endog Smaafolk og de i Samfundet mest magtesløse — de satte sig, alene og flere sammen, Mand og Kone ved Børnenes Senge — de satte sig hen og stirrede paa dette: at en Mand om hvem alle vidste, at han i hele sit Liv ikke havde gjort andet end ondt for andre, at han var bleven funden frem, forat udmærkes.

At denne afsides Hob Penge — samlet sammen i lutter Uret og Uhumskhed — at den allerede havde kunnet stinke lige til Stock-

holm! — det slog dem, og de begyndte at tænke. Var det ikke i Grunden ørkesløst for dem selv og en Uret mod Børnene at oplære dem til denne Ærlighed, som skulde svare sig i Længden? Thi det var jo slet ikke sandt. Og var det ikke at forholde Børnene en Chance til at komme frem i Livet, naar man tvang dem til at læse og lære og indgav dem Agtelse for Kundskaben; medens man holdt skjult for dem, at Veien i Samfundet fra neden og tiltops var lagt tilrette for den Vindesyge, der aldrig skammede sig, det Hykleri, som aldrig blinkede.

Men foran den store Mand selv lagde alle Pigge sig ned, og Byen laa ganske glat og flad paa Maven for ham, da han til Sommeren vendte tilbage fra Storthinget. Alle Forretningsfolk, som i denne Tid havde fundet noget at gnave paa, skjulte omhyggeligt sine Kjødben, og mødte logrende frem til den store Borgermiddag, som gaves i Klubben til Ære for den hjemvendte Hr. Wold.

Der skulde ogsaa være Damer tilstede ved denne Fest, og her skulde Tørres gjense den

smukke Fru Steiner, som var kommen til Byen for nogle Maaneder siden.

Mens han klædte sig paa og skulde tænke paa alle sine Svar-Taler, smøg uvilkaarlig Tanken om hende ind imellem hans Ord og forstyrrede ham.

Han havde hørt, at hun var kommen til Byen, forat rydde sit Atelier, som alle disse Aar havde staaet for hendes Regning, sælge alt og reise igjen. Og det holdt han for rimeligt, eftersom han fra Hovedstaden viste, at hendes Mand var ødelagt og sandsynligvis ikke længer kunde holde hende.

Han følte, at hvorledes han end vilde bevæbne sig, afhang alt af den Maade, hvorpaa hun vilde tage ham. Endnu i dette Øieblik, efterat have væltet alt og alle foran sig, kjendte han, at dette Kvindemenneske var hans siste Prøve.

Hun havde holdt ham for Nar; ført ham leende ud over Afgrundens Rand. Mon hun endnu havde Magten? — eller var her en Hævns Mulighed?

Før Bordet var der en saadan Stimmel om den store Mand, at Tørres bare fik se et

Glimt af hende inde i en Gruppe af Damer. Men han kjendte i samme Øieblik det varme Stød til Hjertet, somom hans Aandedræt vilde stanse foran denne Kvinde, som tidligst havde overvældet ham, og hvis Magt endnu syntes at være den samme.

Saa begyndte Talerne, de beklinede den store Mand med de fedeste Ord, de kunde finde paa. Først talte Bankchef Christensen for de unge Kræfter, som efterhaanden skulde afløse, optage Arbeidet og saa videre.

Dernæst bragte Sagfører Dreyer en Hilsen fra de Smaa i Samfundet, for hvem Hr. Wold var en Fader og Velgjører.

Saa kom en Storthingsmand fra Landet og talte for den self-made Mand, som var runden af Folkets Rod og saa videre. Men Præsten Opstad talte best.

Han vilde ikke, at man for stærkt skulde fremhæve den self-made Mand — som det hed. Af sig selv formaaede et Menneske intet; og ingen viste dette bedre end hans Ven — T. Wold. Det var i bestandig Erkjendelse af, at Velsignelsen kommer fra oven og uden nogen vor Fortjeneste, at denne Mand havde arbeidet

sig frem fra de ringe Kaar, og derfor havde Gud gjort hans Hjorde fede og givet ham meget af det jordiske Gods. Og som annammet vilde han ogsaa forvalte det — det var Præsten vis paa.

Tørres havde svaret paa alt dette med megen Værdighed; han havde gjort saa gode Forstudier hos Bankchefen og senere uddannet sig i Storthinget, saa han kunde fremsige de tommeste Ord og den mest slimede Smiger som en Alvorsmand, der taler fra Hjertet.

Fru Steiner sad langt nede ved Bordet med en af sine gamle Kavallerer; hun kunde se Hædersgjæsten, hvergang han reiste sig for at tale, hun hørte, hvad han sagde, og hvad de andre sagde til ham. Og det var hin Krambodgut, hun engang havde havt til sin Disposition, og havt ham til Nar!

Siden den Tid havde hun selv havt mange Skuffelser. Hovedstaden havde allerede forandret sig, da hun kom igjen. Det var netop saa vidt, at Folk mindedes noget om en Skandale eller en Skilsmisse; men ellers var det ganske nye og meget værre Historier, som nu optog. Hun følte, man betragtede hende med

en vis Interesse; men dog som en, der havde fuldført sit Livs Bedrift; og da saa hendes Mand, der ikke havde forbedret sig det ringeste, ikke længer kunde holde det gaaende, idet — som han var skamløs nok til at sige — hans Forretning ikke kunde bære baade en Fraskilt og en Illegitim —, saa var hun kommen tilbage til den lille By — halvt i Fortvivlelse og ganske raadløs for Fremtiden.

Smuk var hun endnu og klædt som ingen anden her i Salen. Og medens den storartede Borgerfest gik videre og al Dyrkelsen udøstes over den Ene, begyndte Fru Steiners Øine at tage Glans, og hun spurgte sig selv, om her ikke endnu muligens var det at finde, som hun behøvede: en sorgløs Rigdom og en Mand.

Hun havde endnu bevaret som en Angst for hans Grovhed; men Alverden laa jo for hans Fod, han kunde have forandret sig.

Værre var det, om han havde forstaaet — og han havde ganske vist forstaaet efterpaa, hvor megen Skyld hun havde i hin Aften; mon han havde tilgivet hende? — mon hun kunde bringe ham til at glemme? Utrygge hver paa sin Side mødtes de udpaa Aftenen,

efterat han længe havde krydset om hende; og som efter en Overenskomst tog hun strax hans Arm, og de fulgtes ind i et af Sideværelserne, hvor der ingen var.

Hans Hjerte slog som i Ungdommen, idet de satte sig; de lo begge lidt, kunde ikke rigtig begynde.

»De har sandelig forandret Dem meget — Hr. Wold «

»Men det har De slet ikke — ikke det minste« sagde han, og saa hende ind i Ansigtet, ned over hendes hvide Skuldre med dette griske Blik, hun kjendte igjen, og for hvilket hun uvilkaarlig trak sig tilbage.

»Vi mødtes aldrig i Christiania,« sagde hun.

»Jeg spurgte efter Dem paa de fineste Steder; men der var ikke et Liv, som kjendte Dem.«

Han var dog den samme; hun skiftede; »Hvorledes befandt De Dem i Storthinget?«

»Ypperligt«, svarede Tørres.

Hun kjendte ogsaa denne Freidighed.

»Men — men er det ikke lidt vanskeligt — saadan at komme ind?«

»Aa jeg generede mig ikke; jeg var jo rigere end dem allesammen!« sagde han og lo med sine stærke Tænder imod hende, saa hun atter trak sig lidt bagover.

Imidlertid var han nu kommen paa Glid, og han fortalte hende — som til en fortrolig Ven — alt det, han havde udrettet i disse Aar. Saa meget saa han strax, at der ikke længer var Tale om at gjøre Nar af ham; det gjaldt om foreløbig at lade Fortiden være glemt og tage hende varmt i Farten, mens han stod i sin Glans og hun uden Støtte.

Og en Magt kom over ham ved Tanken om, at han var nær ved sin Ungdoms allerumuligste Drøm; denne Kvinde, som havde været og endnu var ham den mest blændende, som havde staaet saa svimlende høit, hende var der en Mulighed til at faa under sig; han vilde kysse denne hvide Nakke — og bøie den; Elskoven flammede i ham sammen med noget af Hævnen, saaledes som han maatte elske Kvinderne.

Hun havde glemt sine Beregninger og kjendte sig afvæbnet. Den Styrke, hun allerede paa en vis Maade havde beundret hos Bonde-

drengen, vældede over hende; hun blev blegere og blegere, alt mens han talte; hun var begyndt med at overveie, om hun skulde tage ham; men nu følte hun, det endte med, at han tog hende.

Flere Gange havde bekymrede Herrer af Festkommiteen speidet efter Hædersgjæsten og diskret trukket sig tilbage.

Tørres Wold greb hendes Haand og sagde: »Nu har jeg alt undtagen det høieste. Lad nu mig faa føre Dem ind i de Stuer, hvoraf De engang drev mig ud, saa skal vi være kvit — og dobbelt lykkeligt.«

Der gik en Gysning gjennem hende; men idetsamme nærmede Bankchef Christensen sig forsigtig.

»Man har vanskelig forat komme til Enighed? —« spurgte han fint.

»Nei — nu er vi enige,« raabte Tørres Wold straalende; »ikke sandt — Frue!« Hun reiste sig, de stod Haand i Haand foran den smilende Bankchef. Hun vendte sit Hoved ind mod Tørres Wolds stærke Skulder og hviskede »— jo, lad os være enige.«

— Da han sent paa Natten gik hjem fra sin Fest, der var steget til et stormende Forlovelsesgilde, gjorde Tørres en Omvei efterat have fulgt sin Forlovede til hendes Dør.

I den lune lyse Sommernat drev Lugten fra Markerne og Lyngbakkerne ind over Byen. Tørres blev staaende paa et Hjørne og trak Luften i lange Drag. Og med den kjendte Landluft kom Barndom og Ungdom frem i hans Sind, — Tider, han ellers aldrig havde tænkt paa i disse travle Aar. Hellerikke havde han ofret sin Slægt mangen Tanke, kom nogen af dem til Byen, var hans første Sorg at blive af med dem igjen.

Men i Nat lagde ogsaa Minderne sig til hans Stemning, der var blød og lykkemættet som aldrig før, og han sandede Præstens Ord, at Gud havde lagt sin Velsignelse til Arbeidet. Var det ikke i et og alt gaaet med ham som med Jacob! — og fik han ikke nu — ved Enden af de syv Aar — sin Rachel — den deiligste Rachel, nogen Mand havde vundet.

Foran sit Hus stansede han og betragtede de gyldne Bogstaver i sit store self-made Navn; men oppe i Stuerne og i Soveværelset gik

hans Tanker videre fremover — til den smukke Frue i hans Saloner, de beundrende Gjæster og hans Magt over alle.

Og da han var afklædt og gik iseng, tænkte han paa Børnene, og han begyndte at studere paa, hvad han vel skulde kalde sin førstefødte Søn?

Pludseligt — som ved en Aabenbaring stod Navnet for ham, og han nævnte det halvhøit i Mørket — ligesom i Taknemlighed.

Jacob — var Navnet! — *Jacob* var det Navn, hans Søn skulde bære; og han vilde selv lære ham at bære det.